له بڵاو کراوەکانی ماڵپەڕی بەهەشت

ئایا بە دوای کارێکدا دەگەڕێیت ؟

نوسینی: د. محمد العريفي

وەرگێڕانی:- باوكي يوسف

م.مجيد حميد مجيد/ كفري

پێداچونەوەی: صلاح الدين عبدالكريم

چاپی یەکەم

١٤٢٩ك/ ٢٠٠٨ز

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێکی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لەپێناو بڵاوکردنەوەی ئەو ئیسلامەیە کە سەلەفی صالح - پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێکی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەھەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر ڕێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە ڕەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاك بەو شێوەیەی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەھەشت

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەكی

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ [سورة آل عمران ١٠٢] .

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء وَاتَّقُواْ اللّهَ الَّذِي تَسَاءلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ [سورة النساء : ١] .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ [سورة الأحزاب : ٧٠ ـ ٧١] .

أَمَّا بَعْدُ ...

فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

سوپاس و ستایش بۆ پەروەردگاری میهرەبان و درووود و سەلام لەسەر پێغەمبەری خوا ﷺ ... لەپاشاندا ...

بەڵێ .. زۆربەی خەڵکی سوورن لەسەر کارکردن .. وەپێشبڕکێی بۆ دەکەن.. هەر کاتێك لە جێگایەك بانگەواز بکەن بۆ ئەوەی کە کرێکاریان دەوێ یان فەرمانبەریان دەوێ .. ئەوا دەبینین بە هەزاران کەس پێشبڕکێی بۆ دەکەن .. بەڵام دەزانی شوێنکارێکی بەتاڵ هەیە .. کارێکی خوداییە .. خوای گەورە بۆ هەموو جیهانی خستووەتە ڕوو .. وە کەس ناتوانیت ئەو کارە بە دەس بهێنێ تەنها کەسانێك نەبێت کە خوا خۆشیانی دەوێت .. پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ دەفەرموێت :- (إذا أراد الله بعبد خيرا استعمله، قالوا يا رسول الله ﷺ وكيف يستعمله؟ قال؟ يوفقه لعمل صالح قبل موته)[1].

واتە: ئەگەر خوای گەورە چاکەی بۆ بەندەیەکی ویست ئەوا پێش مردنی کارێکی پێ دەسپێرێ.. کابرایەك پرسی:- چ کارێکی پێ دەسپێرێ ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ؟؟ پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی :- خوای گەورە یارمەتی و ئاسانکاری بۆ دەکات بۆ کاری چاکە و بەو شێوەیە گیانی دەکێشێ . بۆیە پیاو چاکان غەمبار دەبوون کاتێك لە دەستیان دەرچووبایە .. تەماشاکە خۆشەویستمان ﷺ باسی ڕۆژی قیامەت بۆ هاوەڵانی

(١) (ظلال الجنة: رقم: ٣٩٧) .

ﷺ دەکـات وە هـەواڵیان دەداتــێ کـەوا حـەفتا هـەزار کـەس لـە ئوممەتەکـەی دەچـنە بەهەشتەوە بە بـێ لێپرسـینەوە و سـزادان .. هـاوەڵانﷺ سەرسـام دەبـن بـۆ ئـەو رێـزە گەورەیە .. بە بێ دواکەتن و بە پەلە (عکاشەی کوڕی محصنﷺ) خـۆی دەهاوێژێتـە نـاو ئەو مەسەلەیەوە و ئەو هەلە لە دەستی خۆی نادات و پێش ئەوەی لـە دەسـتی دەربچـێت بە پێغەمبەری خواﷺ دەڵێت:– ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ داوا لە خوا بکە کـە مـن ببمـە یەکێك لەوان .. خۆشەویسـتﷺ فـەرمووی:– تـۆ یـەکێکی لـەوان .. وە عکاشـەﷺ ئـەو پلەیە دەباتەوە.. ئەمجار دەرگاکە دادەخرێت .. وە بە یەکێکی تـر لـە پـاش ئـەو دەڵێـت ﷺ:– عکاشەﷺ پێشت کەوت .. بەڵێ ئەوان لە پێشبڕکێدا دەژیان لە هەموو دەرگایـەك لە دەرگاکانی چاکە .. کەچی تۆ خۆت دەبینی کە هەرگیز لـە گۆڕەپـانی کـرداری چـاکەدا پێشبڕکێ ناکەیت لەگەڵ پیاو چاکاندا .. بۆیـە لێپێچـینەوە لەگـەڵ خۆتـدا بکـە .. رەنگـە تاوانەکانت هۆیەك بن .. وە ئەو کەسانە بهێنە یادی خۆت .. کە خـوای گـەورە خۆشـیانی ناوێـت و لـە چـاکەدا کاریـان پـێ راناسـپێرێ.. خـوای گـەورە دەربـارەی دوو ڕووەکـان دەفەرموێت:–

﴿وَلَوْ أَرَادُواْ الْخُرُوجَ لأَعَدُّواْ لَهُ عُدَّةً وَلَـكِن كَرِهَ اللّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُواْ مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ [التوبة: ٤٦] .

واتـە:– ئەگـەر ئـەو دووڕووانـە بیانویسـتایە دەرچـن (بـۆ غـەزا) ئـەوە خۆیـان بـۆ ئامـادە دەکرد، بەڵام خـوا چالاکی نواندن و دەرچـوونی ئـەوانی نەویسـت (چـونکە دڵ و دەروون

نەخۆش بوون)، لەبەر ئەوە سستی کردن و لەشی قورس کردن پێیان وترا: دانیشن بۆ خۆتان لەگەڵ پیر و منداڵ و پەککەوتەکاندا .

بۆیە من لێرەدا هەوڵم داوە و کۆمەڵە کارێکم خستووەتە روو کە پاداشتێکی گەورەیان هەیە .. وە لەم چەند لاپەڕەیەدا بڵاوم کردووەتەوە وە هەرچی شتێکی تیادا راست بوو ئەوا لەیارمەتی و ئاسانکاری و چاکە و رێزی خوداوەیە، وە هەر هەڵەیەکی تیادا بوو ئەوە لە من و لە شەیتانەوەیە وە من تەوبە لەو هەڵانە دەکەم و داوای لێخۆشبوونی لێ دەکەم .. وە چاوەڕوانی ئاگادارکردنەوە و ئامۆژگاری ئێوەم و سوپاسی ئەو کەسە دەکەم کە رێنمویی و ئامۆژگاریم دەکات و دوعای بۆ دەکەم

داوا لە خوا دەکەم کە موسڵمانان سوودی لێ وەربگرن ...آمین........

نوسيني // محمد بن عبدالرحمن العريفي

****

... لە ئێوارە شەوێکی زستاندا زەنگی تەلەفونەکە لێیدا .. کە هەڵمگرد زانیم (عبداللە) یە .. بەڵێ .. عبداللە ساڵی پێشوو کۆلێژی تەواو کرد و لەو کاتەوە چیتر پەیوەندیمان نەماوە .. هەر کە دەنگی ئەوم بیست .. یەکسەر وێنەی هاتەوە یادم کە هەردەم روویەکی گەشاوەی هەبوو، گەنجێکی بە شان و شەوکەت بوو .. سڵاوی خوات لێ بێت ئەی عبداللە .. چۆنی .. دەنگ و باست چۆنە .. ئەی .. لەم کاتەدا بە دەنگێکی لاوازەوە قسەکانی منی بڕی:- ئەی ماەۆستا ئێستا کەوتمە یادت؟ گوتم:- بەڵێ .. چۆن لە بیرت دەکەم .. زۆر لەگەڵ قسەکانی مندا تێکەڵ نەبوو وە هیچ وەڵامێکی ئەوتۆی نەبوو .. بەڵام بە دەنگێکی لاوازەوە فەرمووی:- دەمەوێت سەردانم بکەیت لە ماڵەکەی خۆم .. چونکە زۆر پێویستە .. ئاە بە داخەوە من ناتوانم سەردانت بکەم وە پرسیار مەکە بۆچی چونکە ئەگەر هاتیت خۆت هۆیەکەی دەزانیت .. ئەم قسانەی بە دەنگێکی نزمی خەماوییەوە گوت .. بەڵام قسەکانی بە شێوەیەکی دڵنیایی یەوە دەکرد .. ڕێگەی ماڵی خۆیانی پێ گوتم .. لە دەرگام دا .. برا بچووکەکەی دەرگای کردەوە .. عبداللە لە کوێیە؟ عبداللە لە ژووری مێوانە فەرموو .. کوڕە بچووکەکە پێشم کەوت .. وە دەرگای ژووری مێوانی کردەوە و کاتێك چوومە ژوورەوە سەرسام بووم.. ئەوە چی دەبینم!!!؟ عبداللە لەسەر کەروێتەیەکی سپییە .. بە تەنیشتییەوە گۆچانێکی داناوە .. ئامێرێکی لە پێدایە کە یارمەتی دەدات بۆ ڕێکردن .. کۆمەڵێك دەرمانی بە تەنیشتەوەیە .. بەڵام خۆی وەکو لاشەیەك فڕێدراوەتەوە سەر جێگەکەی .. پێی گوتم:- سڵاوت لێ بێ.. هەوڵی دا هەستێتە سەر پێ بە مەبەستی بە خێر هاتنم .. سڵاوی خوات لێ بێ ماەۆستا

.. سڵاوی خوات لێ بێ .. بە راستی ماندوومان كردی.. نەخێر بە هیچ شێوەیەك ماندوو نەبووم .. ببورە نەمزانیوە جەنابت نەخۆشیت ... بەڵام چیت بەسەر هاتووە؟ چی روویداوە؟ ئایە تۆ كۆلێژت تەواو نەكرد؟... ئەی بە منت نەگوت كە دەتەوێت ژن بهێنی؟.. چی دەكەم و چی دەكەم.... بەڵێ گوتم بەڵام چەند رووداوێكی چاوەڕوان نەكراو روویدا... كاتێ كۆلێژم تەواو كرد ..خۆت دەزانی كە لە پێش چەند مانگێك بوو ...وە ئەوەی كە تووشی گەنجانی تر دەبێ لە خۆشی كردن بۆ تەواو كردنی كۆلێژ تووشی منیش بوو .. ئەمجار ژیانێكی نوێ دەستی پێ كرد ... لاپەرەیەكی نوێم بۆ دوارۆژێكی پرشنگداری خۆم كردەوە وە هەردەم خەریكی بیركردنەوە بووم كە داخۆ ژیانی داهاتوم چەند خۆش دەبێت ... رۆژگار زۆر بە پەلە دەڕۆیشت ... هیچ شتێك ژیانی نوێی لێ تێك نەدەدام جگە لەسەر ئێشەیەكی كەم نەبێت كە هەندێ جار تووشم دەبوو ... لە پاش تێپەڕبوونی رۆژگار هەستم كرد سەرئێشەكەم زیاد دەكات بەڵام چەند دەرمانێكی ئارام بەخش بەس بوو بۆ ئەوەی كە ئازارەكەم نەهێڵێ .... رۆژگار تێدەپەڕێت و سەرئێشەكەم بەردەوامە بەڵام راهاتبووم لە سەری وە زۆر جار لە یادم نەدەما هەرچەندە زۆر ئازاری هەبوو .. ئەم سەرئێشەیە رۆژ بە رۆژ زیاد دەكات و زیاد دەكات ئەمجار هەستم كرد كە چاوەكانم بەرەو كز بوون دەڕۆن ... تاكو ئەوەی شەوێك زۆر ئازاری دام ... بۆیە رۆیشتم بۆ بەشی فریاكەوتن لە یەكێك لە نەخۆشخانەكان .. وە دەردی خۆم بۆ پزیشكی پسپۆر گێڕایەوە .. چەند شیكاری وچەند تیشكێكی(أشعەی) پێویستی بۆ كردم ئەمجار گوتی:- پێویستمان بە چەند تیشكێكی ورد هەیە كە

بەشەکانی سەر بە وردی تیادا بەدی دەکرێت ... وە ئێستا ئەو جۆرە تیشکەمان لە نەخۆشخانەدا نییە بۆیە بڕۆ بۆ نەخۆشخانەیەکی تایبەت تاکو ئەو تیشکەت بۆ دەکەن ئەمجار بگەڕێرەوە بۆ لام .. بەڵام هەوڵ بدە بە پەلە ئەو کارانە ئەنجام بدەی... لە نەخۆشخانە دەرچووم هەندێ جار ترس دایدەگرتم ... هەندێ جار سەرسام دەبووم... ئەم پزیشکە بۆ بەم شێوەیە ماندووم دەکات؟ باشتر وابوو کە هەندێ دەرمانی ئارام بەخشم پێ بدات بۆ سەرئێشەکەم ..یان چەند دڵۆپێك بۆ چاوەکانم... وە کارەکە تەواو دەبێت.. ئەمجار لەگەڵ خۆمدا قسەم دەکرد .. ئایە پزیشکەکە و تیشکەکە فەرامۆش بکەم؟ .. وە خۆم بە پێنج ریال دەوا بکڕم و سەرئێشەکەم چاك دەبێتەوە و ئەمجار بڕۆمەوە بۆ ماڵ و بنوم ... ؟ یاخود بڕۆم تیشکەکە بگرم کە ئەو داوای کردووە و ببینم کارەکە لە کوێوە سەری دەردەچێت... لەگەڵ ئەم هەموو بیرۆکانەدا ڕۆیشتم بۆ نەخۆشخانە تایبەتەکە و تیشکەکەم گرد و ئەمجار گەڕامەوە بۆ لای پزیشکەکە .. کە بە دەستمەوە ئەو لاپەڕانە هەڵدەگرم کە هیچ لەو هەموو هێمایانە تێناگەم ....فەرموو دکتۆر ئەوە ئەو تیشکانەیە کە داوات کردبوو... پزیشکەکە چاوێلکەیەکی ئەستووری خستە سەر چاوی .. ئەمجار ئەو پەڕانەی ئەم دیوو ئەو دیوو دەکرد .. ڕەنگی گۆڕا ... گوێم لێ بوو گوتی :- لا حول ولا قوة الا بالله .. ئەمجار چاوی بەرز کردەوەو گوتی:- فەرموو .. دانیشە... گوتم :- موژدەم بدەرێ ... خەیرە انشاء الله ؟!! ... گوتی :- خەیرە... انشاء الله خەیرە .. ئەمجار بێدەنگ بوو ... چاوەکانی بۆ من بەرز نەدەکردەوە ... تەلەفونەکەی هەڵگرد .. دەستی کرد بە پەیوەندی کرد بە کۆمەڵێك پزیشکی پسپۆڕ و

گەورەوە و داوای لەوان كرد كە ئامادە بن ... لە پاش چەند خولەكێك شەش حەوت پزیشك ئامادە بوون .. هەموویان دەستیان كرد بە تێڕوانینی پەڕەكان و ئەنجامی شیكارییەكان .. دەیانڕوانیە تیشكەكە.. وە بە زمانی ئینگلیزی قسەیان دەكرد .. جار بە جاریش تەماشایەكی منیان دەكرد.. یەك كاتژمێر بەم شێوەیە رۆیشت .. وە من لە بارودۆخێكی خراپدام ... ئەمجار یادەوەرییەكانم بە خەیاڵمدا دەهات ... رۆژگاری خۆم دەكەوتەوە یاد .. بەڵكو بیرم لە داهاتووی خۆم دەكردەوە.. خۆزگە بمزانیبایە بۆ گفتوگۆ دەكەن؟ ئەم پزیشكە بۆ ئەو هەموو بایەخەی بە من داوە ... ئەمجار دڵی خۆم دەدایەوە دەمگوت:- ئەوە پزیشك هەروایە هەموو كاتێك كێشەی بچووك گەورە دەكەنەوە هەر یەكێك لەوان دەیانەوێت بازووی خۆیم پێ نیشان بدات ... شیكاری...تیشك... كۆبونەوە ... وە ئەم هەموو كێشەیە چارەسەرەكەی ئاسانە یەك حەپ یان دوو حەپ لە جۆری (بندول) لەگەڵ دڵۆپێكی چاو و هەموو كێشەكە تەواو دەبێت ... چاوم بڕیبووە پزیشكەكان بە وردی چاودێری ئەوانم دەكرد بۆ ئەوەی هیچ نەبێت شتێك بزانم ....بەڵام لەگەڵ ئەو هەموو چاودێرییەم كەچی هیچ تێنەگەیشتم .. ئەمجار گفتوگۆكەیان كەم بووە وە بێدەنگییەك سەری كێشا بەسەر هەموویاندا .. یەكێكیان لە عیادەكە دەرچوو .. یەكێكی تر شوێنی كەوت.. ئەمجار سێیەم ... تاكو كار گەیشتە ئەوەی تەنها دووانیان مایەوە ... یەكێكیان پێی گوتم:- گوێ بگرە عبدالله .. تۆ لەوە گەورەتری كە پێت بڵێین باوكت بهێنە.. گوتم:- خەیر انشاء الله دكتۆر .. مەبەستت چییە؟ بە دڵنیاییەوە گوتی:- ئەو راپۆرت و تیشكانە نیشانی دەدەن كە

(وەرەم) شێرپەنجەیەك لە سەرتدایە قەبارەكەی بە شێوەیەكی ترسناك روو لە زیاد بوون دەكات ... ئێستا فشاری خستووەتە سەر دەمارەكانی چاوت لە ناوەوە.. لە هەر ساتێكدا ئەگەری ئەوە هەیە كە ئەو فشارە زیاد بكات و دەمارەكانی چاوت لە ناوەوە بتەقێنێت تۆیش تووشی كوێربوون ببیت .. ئەمجار مێشكت لە ناوەوە تووشی خوێن بەربوون دەبێت .. ئەمجار دەمریت.. پزیشكەكە بێ دەنگ بوو .. بەڵێ بێ دەنگ بوو ... بەڵام دوایین وشەی لە گوێمدا دووبارە دەبووەوە .. دەمریت ... دەمریت ... ئەی هاواااار .. ئەم وشەیە چەند سەختە ... چەند كاریگەری هەیە لەسەر ناخی مرۆڤـــ... دەمرم .. بەڵێ دەمرم... بەڵام ئەی گەنجێتییەكەم؟... ئەی مووچەكەم؟.. ئەی كارەكەم؟... دایكم ؟... باوكم؟... دەمرم؟... ! ! بە هەموو دەنگم هاوارم كرد ... ئەی دكتۆر ... چی؟؟ چۆن؟ كەی.؟؟ وەرەم؟ كەی توش بوومە؟ هۆیەكەی چییە؟ من لەم تەمەنەدام؟ پەنا بە خوا، وەرەم؟ شێرپەنجە؟ لا حول ولا قوة الا بالله ... گوتی:- بەڵێ وەرەم.. وە دەبێت بە زووترین كات چارەسەری بكەین... هەر خولەكێك... وە هەر چركەیەك.. كە دەڕوات .. لە بەرژەوەندی تۆ نییە .. هەر ئەم شەو دەبێت بتخەینە نەخۆشخانەوە... وە هەر تەحلیلێكی پێویست هەبێت تەواوی دەكەین ... وە بۆ سبەینێ انشاء الله نەشتەرگەری سەرت دەكەین و وەرەمەكە دەردەهێنین ... پزیشكەكە ئەم چەند وشەیەی زۆر بە دڵنیایی و ساردەوە گوت .. گوتی ..(لە كاتێكدا كە چاوێلكەكەی خۆی دەسڕی و بە چاوەكانی لە پەڕەكانی بەر دەستی دەڕوانی) ... بەڵام من تەنها بە گوێم گوێبیستی ئەو نەبووم بەڵكو وا هەستم دەكرد كە هەموو لاشەم ببونە گوێ و گوێبیستی ئەو دەبوون

و له قسەكانی تێدەگەیشتم .. پزیشكەكە بەردەوام بوو لەسەر قسەكانی خۆی:– ... ئارام بگرە .. داوای پاداشت لە خوا بكە.. تۆ تەنها كەس نیت كە ئەم شێوە نەشتەرگەرییەی بۆ دەكرێ .. خەڵكێكی زۆر ئەم نەشتەرگەرییەیان بۆ كراوە و سەركەوتوو بووە بە پشتیوانی خوا .. تۆ گەنجێكی ئیماندار و دانای .. كەسێكی وەك تۆ پێویست ناكات من ئامۆژگاری بكەم بۆ ئارام گرتن و دامەزراوبوون .. پزیشكەكە بەردەوام بوو لەسەر قسەكانی و تەماشای منی دەكرد .... بەڵام من .... هەردوو چاوم دەرپەڕیبوون بەرامبەر بە چاوەكانی ... بەڵی زۆر بە وردییەوە تەماشای ئەوم دەكرد ... قسەكانی دوایین تێكەڵی قسە كۆنەكانی بوو بوون ... هیچ وشەیەك لە قسەكانی لە یادمدا جێگیر نەبووبوو تەنها.... وەرەم ... شێرپەنجە... نەشتەرگەری ... چۆنە ئەگەر خوا لەسەرم نوسیبێتی لە كاتی نەشتەرگەرییەكەدا بمرم ؟ ...ئاخۆ دایكم چی دەكات؟ ئەی باوكم كە تەمەنی لە حەفتا ساڵ تێپەڕیوە؟ براكانم؟ خوشكە بچووكەكانم؟ بەڵكو چۆن بە تەنها بچمە ناو گۆڕەوە؟ ئەی چۆن بە سەر پردی (صراط)دا تێپەڕم؟ چۆن؟ وە چۆن؟ كوا پلانەكانم؟ .... بڕوانامەكەم؟ .... زەماوەند؟... كارە تازەكەم؟.. ئەمە چۆن لە ناكاودا روویدا؟ پرسیارێكی زۆر دەهاتە مێشكمدا.. وای لێ كردم وەكو ئەوەی لە دەریایەكی بێ كەناردا مەلە بكەم .. لە ناخی خۆمدا هاوارم كرد ..

﴿يَا حَسْرَتَى علَى مَا فَرَّطتُ فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ [الزمر: ٥٦] .

واتە:– ئاخ و داخ و پەشیمانی بۆ ئەو هەموو لادان و نادروستیانەی کە کردم لە فەرمان و بەرنامەی خوادا.. خۆزگە شتێکم ئامادە بکردایە بۆ دوارۆژم .. هەموو ئەو خۆشییانەی کە کۆم کردەوە .. هەموو ئەو پلە و پایانەی کە هەوڵم بۆی دەدا.. لە ناکاودا دەڕوات؟ .. ئا بەم شێوە و بە بێ پێشەکی؟ .. ئەم ژیانە چەند کورتە!! .. واللە من لە لەخۆبایی بووندا بووم.. ئەوە چۆن شوێنی ئارەزووەکان دەکەوتم؟ وە کەوتبوومە ناو خۆشییەکانی ژیان ... وە دۆزەخ گڕ دراوە ... وە کۆت و زنجیرەکان ئامادە کراون ... و فریشتە کاربەدەستەکانی دۆزەخ ئامادەن.. لەناوچوون بۆ ئەم دونیایە ئەگەر کەمێك تێیدا پێ بکەنێت ئەوا زۆر تێیدا دەگریێت... وە ئەگەر چەند رۆژێك خۆشحاڵ بێت تێیدا ئەوا چەند ساڵێك تێیدا خەمبار دەبێت .. وە ئەگەر کەمێك خۆشگوزران بێت تێیدا ئەوا زۆر نارەحەت دەبێت تێیدا ... دەستم کرد بە گازندەکردنی نەفسە تاوانبارەکەم .. گازندەیەکی زۆر ... ئاه ه ه .. خەمەکانی سبەینێ چەند درێژن!! ئەی خودایە رەحمم پێ بکە.. ئەی خودایە رەحمم پێ بکە ... لە ناکاودا پزیشکەکە گوتی:– ئەمە پەڕەکانی نەشتەرگەرییەکەیە .. ئیمزایەکی بکە بۆ ئەوەی جێگایەکت بۆ بگرین... وە ئامادەت بکەین بۆ چوونە ژوورەوە بۆ نەخۆشخانە .... بە سەرسامی و بەرامبەری راوەستا بووم ... گوتی:– بگرە .. ئەوەچییە؟! .. بگرە .. گوتم:– نەخێر ئیمزا لەسەر هیچ ناکەم .. گوتی:– چۆن؟ ئیمزا ناکەیت؟!! تۆ شێتیت؟ ئەمە بۆ بەرژەوەندی تۆیە نەك ئێمە ... وە زیانەکەی لەسەر تۆیە نەك لەسەر ئێمە ... وا نەزانیت کە ئێمە دەست بەتاڵین و چاوەڕوانی کەسێکین کاتی خۆمانی لەگەڵ بەسەر ببەین ... کارەکە زۆر گرنگە و

ترسناکە ... گوتم:- نەخێر لەسەر هیچ شتێك ئیمزا ناکەم .... گوتی:- بە گشتی ئێمە ناتوانین زۆرت لێ بکەین ... بەڵام لەسەر ئەم پەڕەیە ئیمزا بکە بۆ ئەوەی ئێمە بەرپرسیار نەبین ئەگەر خوێن بەربونێکی لە ناکاودا روویدا.. کە پەڕەکەم لێ وەرگرت بینیم تیایدا نوسراوە....(من کە لە خوارەوە ئیمزا دەکەم لەسەر خواستی خۆم لە نەخۆشخانە دەرچووم ... هتد ...) ئیمزام لەسەر پەڕەکە کرد و دەرچوومە دەرەوە .. بەڵام بۆ کوێ بڕۆم ...؟ بۆ ماڵەوە بۆ ئەوەی هەواڵ بگەیەنمە دایك و باوکم؟ یان بگەڕێمەوە بۆ نەخۆشخانە؟ یان بڕۆم بۆ نەخۆشخانەیەکی تر؟ لا حول ولا قوة الا باللە ... پاش بیرکرنەوەیەکی بە پەلە بڕیارم دا کە بڕۆم بۆ نەخۆشخانەیەکی تر... لە بەشی فریاکەوتن ... سلام علیکم ... ئەی دکتۆر .. من هەست بە سەرئێشەیەك دەکەم وە هەست بە لاوازی بینینی چاوم دەکەم .. لە پاش پشکنینێکی بە پەلە و ئەنجامدانی تیشکی پێویست .. پزیشکەکە گوتی:- پێویستمان بە تیشکێکی وردی سەرت هەیە .. وە ئێستا لە نەخۆشخانە نییە ... بەڵام برۆ بۆ عیادەیەکی تایبەت و تیشکەکە ئەنجام بدە ... ئەمجار بگەڕێرەوە بۆ لام.. وە هەوڵ بدە ئەو کارە بە پەلە ئەنجام بدەی ... پزیشکەکە ئەمەی گوت و بێ دەنگ بوو ... منیش دابەزیم بۆ لای ئۆتۆمبیلەکە و تیشکەکەم دەرهێنا و بردم بۆ لای پزیشکەکە ... کە بینی گوتی:- سەیرە .. چۆن وا بەم زووە گەڕایتەوە؟ بۆ تیشکەکەت ئامادە نەکرد؟ گوتم:- ئامادەم کردووە پێش ئەوەی بێم بۆ لای تۆ ... وە ئەوەتا لە بەردەستت دا ... پزیشکەکە پەڕەکانی لێ وەرگرتم و ئەم دیو ئەودیوی دەکرد..من لە سەر کورسییەکە دانیشتم چونکە پێیەکانم

نەیدەتوانی هەڵم بگرێ... بەڵام لە جاری یەکەم دامەزراو تر بووم ... یادی خوای گەورەم دەکرد... پاکی و بێ گەردی بۆ خوا ... الحمد لله .. لا اله الا الله .... الله اكبر ... استغفر الله.. استغفر الله ... یادی ئەو وەسێتەم دەکرد کە پێغەمبەری خوا ﷺ بە کوڕی مامی فەرموو (کە عبدالله ی کوڕی عەباسە) (وەبزانە ئەوەی کە تووشت دەبێت نابێت لەسەرت تێبپەڕێت و ئەوەی کە تێبپەڕێت نابێت تووشت ببێت وە بزانە کە سەرکەوتن لەگەڵ ئارامگرتندایە وە لە پاش هەموو ناخۆشییەك خۆشییەك هەیە)[1].... بۆیە کارەکە لەسەرم سووك بووەوە ونەفسی خۆمم دڵنیا دەکردەوە... چی روودەدات؟ وەرەم!! من یەکەم کەس نیم و دڵنیام کە دوایین کەسیش نیم ... دایکم ... باوکم ... براکانم ... رۆژێك یان دوو رۆژ دەگرین و پاشان لە یادیان دەچێ .. لە ناکاودا پزیشکەکە تەلەفونەکەی هەڵگرد و کۆمەڵێك پزیشکی پسپۆری بانگ کرد بۆ عیادەکەی خۆی .. هاتن ... تەماشای پەڕەکانیان کرد ... قسەیەکی زۆریان کرد .. چاوەڕوانی هەواڵێکی ترسناك بووم .. بەڵام زۆر تێك نەچووم ...کارەکەی خۆم بە خوا سپارد ... دیسان خەیاڵاتی زۆر بە میشکمدا دەهات . بۆ من بە تایبەتی تووشی ئەم نەخۆشییەترسناکە ببم؟... خەڵکی زۆر هەن .. ئەمجار لە ناخی خۆمدا هاوارم کرد ... پەنا بە خوا .. کێ دەڵێ قسەی ئەو پزیشکە تەواو بێت رەنگە هەڵەی کردبێت ... سەر ئێشەیەکی زۆرە و ئەمجار نامێنێ ... زۆر چاوەڕوان بووم، رووم کردە پزیشکەکە و پرسیم ... ها دکتۆر مژدەم بدەرێ دەنگ و باس چییە؟ بە دەنگێکی لەسەر خۆ گوتی:- هەندێ چاوەڕوان بە وئارام بگرە .. دیسان

---

[1] (ظلال الجنة: رقم: ٣١٥) .

لە خەیاڵاتی خۆمدا بە جێی هێشتم .. لەگەڵ هاوەڵەکانیدا بە زمانێکی تر قسەی دەکرد ... پاش نزیکەی یەك کاتژمێر قسەکانیان تەواو کرد و یەکێکیان دەرچووە دەرەوە و ئەمجار دووان وسیان ... پزیشکەکە رووی تێ کردم و گوتی:– گوێ بگرە عبدالله ... تۆ گەنجێکی ئیمانداری و هەموو شتێك بە قەزا و قودرەتی خوا روو دەدات .. ئەم راپۆرت و تیشکانە نیشان دەدەن کە وەرەمێك لەناو سەرتدا هەیە .. قەبارەکەی بەشێوەیەکی ترسناك روو لە زیاد بوون دەکات .. ئێستا لە ناوەوە فشاری خستووەتە سەر دەمارەکانی چاوت وە لە هەر ساتێکدا ئەو فشارە زیاد دەکات و دەبێتە هۆی بچڕاندنی ئەو دەمارانە و پاشان تووشی کوێر بوون دەبیت .. ئەمجار لە ناوەوە تووشی خوێن بەر بوون دەبی وپاشان دەمریت ... بۆیە دەبێ هەر ئێستا بڕۆی بۆ نەخۆشخانە و هەر ئەمشەو بڕۆیتە ژووری نەشتەرگەری و کەمێك لە ئێسکی سەرت لادەدەین و وەرەمەکە دەردەهێنین .. ئەمجار جارێکی تر ئێسکەکە دەخەینەوە جێگەی خۆی .. پزیشکەکە بێ دەنگ بوو .. بەڵام ئەمجارە قسەکەی لە سەرم سووك تر بوو لە جاری یەکەم هەواڵەکەم بە ئاسایی و هێمنی وەرگرت بۆیە پزیشکەکە سەرسام بوو .. .تەلەفونەکەم هەڵگرد و پەیوەندیم کرد بە باوکمەوە .. باوکم هات ... کابرایەکی گەورەی تەمەنی لە حەفتا ساڵ زیاترە ..شۆفێرکە ئامادەی کرد ... چونکە بە چاوە کزەکانییەوە ناتوانێ ئۆتۆمبیل لێخوڕێ... چەند ماندوو بووە لەگەڵ چاودێری و پەروەردەی ئێمەدا!.. خوا پاداشتی بە خەیری بداتەوە ... کە باوکم منی بینی ... سەرسام بوو.. بە هۆی تێك چوونی رەنگ و زەرد بوونی چاومەوە .. هێشتا بە پێوە بوو گوتی:– چی تۆی هێناوە بۆ ئێرە؟ بۆچی

هاتووی؟ و ...؟ گوتم:– باوە گیان تۆ دەزانی ماوەیەكە تووشی سەرئێشەیەكی بەردەوام بووم .. بۆیە منیش چووم بۆ نەخۆشخانە .. وە چەند پشكنینێكیان بۆ كردم .. ئەمجار منیش هاتم بۆ ئەم نەخۆشخانەیە وە لە پاش پشكنین پێیان راگەیاندم كە لە ناو سەرمدا وەرەمێك هەیە وە دەبێت نەشتەرگەرییەكی بە پەلەی بۆ بكەن .. باوكم گوێ بیستی ئەم قسانە بوو .. بەڵام ئەو لە من زیاتر بێ ورە بوو .. هاواری كرد .. وەرەم ...؟ وەرەم ..؟ لا حول ولا قوة الا بالله .. ئەمجار لەسەر زەوییەكە دانیشت .. لەبەر خۆیەوە دەیگوت .. انا لله وانا الیه راجعون .. دەبێ بتنێرین بۆ ئەمەریكا و لەوێ لەگەڵ براكەتدا چارەسەر بكرێیت .. لا حول ولا قوة الا بالله .. ئەم قسانەی گوت و لە هەمان كاتدا یادی ساڵانی پێشووی دەكردەوە كە چەند ماندوو بوو لەگەڵ (عبدالرحمن) ی برامدا كە ئەویش تووشی نەخۆشی شێرپەنجە بووە و ئێستا لە ئەمەریكا چارەسەری بۆ دەكەن ... چەندەها جار باوكمم دەبینی لەگەڵ براكەمدا بە تەلەفون قسەی دەكرد و دەگریا ... چەندەها جار لە نیوەشەواندا دوعای بۆ دەكرد .. لە نوێژەكانیدا .. بە راستی خەمەكانی بە باوكمەوە دیار بوو.. بە تایبەتی ئەو كاتەی كە منداڵەكانی عبدالرحمن ی برام پرسیاری باوكیان دەكرد..باپیرە باوكمان لە كوێیە؟ بۆ ئێمەیش وەكو منداڵانی تر باوكمان نییە؟ تەماشای باوكم كرد فرمێسكەكانی بە روویدا دەهاتە خوارەوە ... تەماشای منداڵەكانی دەكات یەك لە دوای یەك لە بەر دەستیدا دەمرن ... چونكە (خالد) ی برام پێش دوو ساڵ بە رووداوی ئۆتۆمبیل كۆچی دوایی كرد .. وە ئێستا (عبدالرحمن) ی برام لە ئەمەریكا ململانێ دەكات لەگەڵ مردندا .. منیش لە سەرەتای رێگاكەم و ئەنجامەكەی نادیارە ...

باوکم ڕووی کردە پزیشکەکە و هەوڵی دەدا کە ئارامگر بێت و پرسیاری دەکرد دەربارەی ترسناکی نەخۆشییەکە.. بەڵام سۆزی باوکایەتی بە هێزتر بوو.. فرمێسکەکانی بە ڕووی دا هاتە خوارەوە.. پزیشکەکە گوتی:– ئەی باوکی عبدالله خەم مەخۆ .. کارەکە ئاسانە انشاء الله.... دڵنیابە ...باوکم گوتی:– ئەی دکتۆر ئەو پەڕەو پشکنینانەی کە تایبەتن بە عبدالله دەمانەوێت چونکە دەبێ سەفەر بکات بۆ ئەمەریکا و لەوێ لەگەڵ براکەیدا چارەسەری بکەن ... پزیشکەکە بەوە ڕازی بوو ... باوکم پەڕەکانی وەرگرت ... وە جێگام بۆ گیرا بە پەلە ... وە سەفەرم کرد بۆ ئەمەریکا لەگەڵ عبدالعزیزی برامدا ... ئێوارە بوو گەیشتینە نەخۆشخانە .. هەر پشکنینێك و شیکارییەك پێویست بوو ئەنجامیان دا ... هەموو شتێك بە پەلە ڕوویدا ... وە بۆ سبەینێ بردمیان بۆ ژووری نەشتەرگەری .. چەند ژوورێکی ترسناکە!! ... چەندەها ئامێر لێرە و لەوێ .. چەقۆ .. مەقەص.. هەرە (مشارط) . وام دەزانی لە ژووری کرانەوەدام ... چەند ڕوویەکی بێدەنگن؟... چاوەکانیان تەماشایان دەکرد بە پەرۆشەوە هەروەکو ئەوەی کە نێچیرێك کەوتبێتە بەردەستیان ... دەستی پزیشکەکان لەگەڵ خوێندا ڕاهاتون من ناتوانم لەگەڵ خۆمدا هیچ کارێك بکەم بەڵکو ئەوان چییان بوێ دەیکەن ... لەسەر جێگەیەك هەڵیان گرتم بۆ سەر جێگای نەشتەرگەرییەکە ... بسم الله ..لا اله الا الله ... یادی خوای گەورەم زۆر دەکرد ... چاوەڕوانی دەست پێ کردنی نەشتەرگەرییەکە بووم ... تەماشای ڕووی ئەوانەم دەکرد کە لە دەوروبەرم بوون ... دەستم بەرز کردەوە بۆ سەرم .. دەستم پیاداخشاند ... چەند بەستەزمانە سەرم !!.. ئاخۆ پاش کەمێکی تر حاڵت چۆن

دەبێت؟! ... پەرستیارەکان راوەستا بوون، چاوەڕوان بوون ... وادیارە ئەو پزیشکەی کە نەشتەرگەرییەکە ئەنجام دەدات جارێ نەهاتووە ... لە ناکاودا دەرگای ژووری نەشتەرگەرییەکە کرایەوە و کابرایەك هاتە ژوورەوە تەنها هەردوو چاوی دیار بوو ....تەوقەیەکی لە گەڵمدا کرد .... ئەمجار دەستنیشانی یەکێکی کرد کە دەرزییەکی گەورەی بۆ ئامادە بکەن (بەڵێ سوێند بە خوا زۆر گەورە بوو) ئەمجار توند چەقاندی بە رانمدا ... چیتر ئەوە دوا ساتەکانم بوو لەگەڵ دونیادا ...چوومە ناو ژیانی بێ ئاگا بوونەوە ... پزیشکەکە سەری تەراش کردم ...ئەمجار بە شێوەیەکی بازنەیی پێستی سەری بڕیم... پاشان دەستی بە بڕینی ئێسکەکانی سەرم کرد... تاکو پارچەیەکی لێ لادا.. ئێسکەکەی بە تەنیشتی خۆیەوە دانا ... ئەم پارچە ئێسکە زۆر بچووك نەبوو بەڵکو بە قەبارەی قاپێکی بچووك بوو ..پاشان وەرەمەکەی دەرهێنا ... کە قەبارەکەی لە هێلکەیەك گەورە تر بوو .. تاکو ئێستا کارەکان بە رێك و پێکی دەڕوات ... لە ناکاودا...خوێن لە دەمارەکانی مێشکمدا تێك چوو ... ئەمجار خوێن لە خوێنبەرەکەمدا وەستا و توشی جەڵتەی دەماغ بووم ... ئەمجار پزیشکەکە ژڵەژا ئەو دەمارانەی کە پەیوەندیان بە (مۆخی بچوکەوە هەبوو بە هەڵە جوڵاندی بۆیە لایەکم توشی ئیفلیجی بوو کە بەشی چەپی لاشەم بوو .... کاتێ کە پزیشکەکە ئەمەی بینی بە پەلە نەشتەرگەرییەکەی تەواو کرد ... وە بە پەلە پارچە ئێسکەکەی گەڕاندەوە جێگەی خۆی ... وە پارچە پێستەکەی کردە جێگەی خۆی وە جێگاکەی دوورییەوە ... ئەمجار منیان هەڵگرد لەسەر جێگای نەشتەرگەرییەکە و خستمیانە جێگەیەکی تر، وە منیان بەرەو

ژووری بوژانەوە برد کە پێی دەگوترێت (إن عاش) لە پاش نەشتەرگەرییەکە ماوەیەك بێ هۆش مامەوە بۆ ماوەی پێنج کاتژمێر ... وە لە ناکاودا پێی چەپم توشی جەڵتە بوو .. دیسان بە پەلە بردمیان بۆ ژووری نەشتەرگەری و لەوێ سنگمیان کردەوە فلتەرێکی بچووکیان خستە سەر یەکێ لە خوێنبەرەکانی دڵم .... جارێکی تر گەڕاندمیانەوە بۆ ژووری بوژاندنەوە (إن عاش) بۆ ماوەی چوار کاتژمێر حاڵم جێگر بوو ... ئەمجار سییەکانم توشی خوێن بەربونێکی توند بوون .. !! بۆ جاری سێیەم بەرەو ژووری نەشتەرگەری بەڕێیان خستم (رەنگە جاری چوارەم بووبێ) دیسان سنگمیان کردەوە وە سییەکانمیان لە خوێن پاك کردەوە وە چارەسەری خوێن بەربوونەکەیان کرد .. دیسان گەڕاندمیانەوە بۆ ژووری بوژاندنەوە. پزیشکەکە سەرسام بوو بە کارەکە .. چەند نەخۆشییەك یەك لە دوای یەك... حاڵەتێك کە بە پەلە گۆڕانکاری بە سەردا دێت ... رووداوی لە ناکاو کە کۆتایی نییە ... بۆ ماوەی بیست و چوار کاتژمێر حاڵەتم جێگر بوو .. پزیشکەکە هەستی بە شتێك کرد ... کە دڵخۆشی پێوە دیار بوو .. لە ناکاودا ... پلەی گەرمی لەشم بە شێوەیەکی ترسناك بەرز بووەوە .. پزیشکەکە بە پەلە پشکنینێکی بۆ کردم لە پاش پشکنینێکی ورد بۆی دەرکەوت کە ئەو ئێسکەی وەرەمەکەی لە ژێری دەرهێنا توشی هەوکردنێکی زۆر بوو ... وە دەبێ دەربهێنرێت و پاك بکرێتەوە .. پێش ئەوەی ژەهراوی بوون رووبدات لە مێشکمدا ... پزیشکەکە بانگی گرووپی پزیشکانی نەشتەرگەرییەکەی کرد.. ئەمجار وەکو لاشەیەکی بێ گیان هەڵیان گرتم... وە فڕێمیان داوە سەر جێگەیەك لە ژووری نەشتەرگەری...دەستم کرد بە

تەماشاکردنی ئەوان ... هیچ شتێکی خۆم بە دەستی خۆم نییە ... هەموو کارەکەم دا بە دەستی خوا ... گریان زاڵ بوو بە سەرما .. دەستم بە گریان کرد.. خۆزگەم دەخواست کە دایکم و باوکم ببینم تاکو دەستیان ماچ بکەم .. بەڵکو سوێند بە خوا تاکو پێیان ماچ بکەم ... پێش ئەوەی دونیا بە جێ بهێڵم .. داوام لە خوا کرد و پەنام پێ گرد .﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ [الأنبياء: ٨٣].

واتە:- پەروەردگارا، بە راستی من ئازار و ناخۆشیم تووش بووە، تۆش لە هەموو کەس میهرەبانتر و لە هەموو کەس دلۆڤانتریت رەحمم پێ بکەیت...

ئەمجار چاوم بۆ ئاسمان بەرز کردەوە و گوتم:- (یا ارحم الراحمین).. ئەگەر ئەمە تۆڵەیە لێم دەسێنی داوات لێ دەکەم کە لێم خۆشبی و بمبورە.. وە ئەگەر بەلآیە ئەوا داوات لێ دەکەم کە ئارامیم پێ ببەخشی ... وە پاداشتی خەیرم بدەرەوە ... ئەمجار گریان زاڵ بوو بە سەرمدا ... بۆیە برینپێچەکان هاواریان بە سەرمدا کرد بە زمانێك کە نەمدەزانی چی دەڵێن... بەلآم دەمزانی داوام لێ دەکەن بێ دەنگ ببم ... بۆیە هەوڵم دەدا زاڵ بم بەسەر خۆمدا ... وە ئارام بگرم .... بیرم لە مردن کردەوە ... بیرم لە نەمانی خۆشییەکان کردەوە .. چەندە دونیا گاڵتەی پێ کردم .. تاکو رۆژگارەکانم رۆیشت ... هەرچەند ئامۆژگاریمیان بکردبایە .. دەمگوت:- بەم زووانە تەوبە دەکەم کەچی نەمکرد ... لاوێتیم لەخۆباییبوونی کردم .. جوانی ئۆتۆمبیلەکەم .. جل وبەرگەکەم .. وە خۆ ئامادەکردنم لە بیر چوو بۆ ژیانی دوارۆژ .. سوێند بە خوا کێشەکەم

زۆر گەورەیە.. وە هێزم لێ بڕاوە ... وە سبەینێ گڵ دەبێتە جێی خەوتنم ... خۆزگە لەو کەسانە بوایەم کە شەو نوێژیان دەکرد ... ئەوانەی کە یادی ئاگر خەویان لێ حەرام کردبوو ... وە تەماحی بەهەشت وای لێیان کردبوو کە هەردەم بە ڕۆژوو بن... بۆیە لاشەیان لاواز بووە و ڕەنگیان گۆڕاوە ... یادی ڕۆژی زیندووبوونەوە و قیامەتم کرد .. وە ئەو ساتەم هاتەوە یاد کە هەموو هەڵدەستینەوە بۆ گۆڕەپانی مەحشەر ...هاوار بەماڵم ... ڕۆژی قیامەت حەسرەتی تیادایە ... وە لە حەشردا ئاهوناڵە هەیە ... وە لەسەر (صراط) پێ خلیسکان هەیە .. وە لەسەر تەرازوو فرمێسك هەیە ... وە ستەمیش لەو ڕۆژەدا تاریکییە ... وە کتێبەکانیش بچووکترین تەماشای حەرامی تیادایە .. وە ناخۆشی گەورە ئەو ساتەیە کە خراپەکان دەخرێنە ڕوو .. کۆمەڵێك لە بەهەشتدا بە پلەکانیدا سەردەکەون ... وە کۆمەڵێك لە دۆزەخدا بە پلەکانیدا دەڕۆنە خوارەوە ... وە لە نێوان من و ئەو جێگایەدا هیچ شتێك نییە تەنها ئەوە نەبێت کە بڵێن:- فلان مرد ... وە دەترسم هاوار بکەم و بڵێم ﴿رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ [المؤمنون: ٩٩] .

واتە:- پەروەردگارا بمگێڕەرەوە بۆ دنیا .. ئەوانیش بڵێن تەمەن ڕۆیشت.. سەیرە بۆ مردووەکان! ... شتیان زۆر کۆ کردەوە کەچی ئەوەیان کە کۆکردەوە نەیانخوارد ... وە خانووی جوانیان کرد کەچی نیشتەجێ نەبوون تیایدا...لەاوچوون بۆ ئەم دونیایە ... سەرەتاکەی ماندوو بوون و هیلاکییە .. وە کۆتاییەکەی نەمانە .. حەڵاڵەکانی لێپرسینەوەی لەسەر دەکرێت ... وە حەرامەکەیشی سزای بە دواوەیە .. بیرم لە حاڵی خۆم دەکردەوە ... تەمەنم دیاری کراوە ... وە نەفسەکەم دیاری کراوە ... وە لاشەکەم

لە پاش مردنم لەگەڵ كرمدایە ... ئاه ه ه ه... ئەگەر رۆژی قیامەت پێم خلیسكا ... وە دەنگی گریان بەرزەوە بوو ... وە پەشیمانی زۆر درێژەی كێشا ... هاوار بۆ خۆم .. ئەگەر یەكێك بێت بۆ لام و پرسیارم لێ بكات دەربارەی بچووك و گەورە .. ئەو رۆژەی كە سەرپێچی كەران پێیان دەخلیسكێ .. وە ئازار و ناڵەو هاوار زۆر دەبێت ...وە خۆشییەكان هەروەكو خەو وابوون نامێنن ... ئەمجار گریام ... بەڵێ .. گریام و حەزم دەكرد كە لە دونیادا بمێنمەوە ... نەك بۆ ئەوەی لە خۆشییەكانی تام و چێژ وەربگرم ... بەڵكو بۆ ئەوەی كە پەیوەندیم لەگەڵ خوای خۆمدا چاك بكەمەوە ... لە ناكاودا ... پزیشكەكە بەرەو لام هات ... ویستم پرسیاری لێ بكەم دەربارەی نەخۆشییەكەم ... وە هەموو نەخۆشییە یەك لەسەر یەكەكان هۆكەی چییە؟ .. بەڵام رووی لێ نەكردم ... وە داوای كرد كە بەنجێكی گشتیم بۆ بكەن ... كە ئاگام لەم دونیایە نەما ... چەقۆ و شفرەكانی دەرهێنا ... ئەمجار ئەو پێستەی كە لەسەر سەرم بوو لایدا ... وە ئێسكەكەی دەرهێنا و بە تەنیشتی خۆیەوە داینا .. ئەمجار پێستەكەی خستە سەر سەرم بە بێ ئێسك ...دووریەوە.. ئەم نەشتەرگەرییە چەند كاتژمێرێكی خایاند . پاشان هەڵیان گرتم ... وە لە ژووری بووژانەوە خستمیانە سەر جێگایەك .. كاتێ بە ئاگا هاتمەوە ... بینیم ئەو هەموو ئامێرە بە دەور و بەرمدا دانراوە ... ئەمە بۆ پێوانەی هەناسەدانە .. ئەوە بۆ پێوانەی پاڵەپەستۆی خوێنە ... سێیەم بۆ لێدانی دڵە ... وە چوارەم... پەرستیارەكان لە هەموو لایەكەوە دەوریان گرتووم .... سەرسام بووم بەم دیمەنانە ... من لە كوێم ..؟ بە سەرسامی مامەوە ... ئەمجار كەوتە یادم كە من لە ئەمریكام ... وە من لە ژووری

نەشتەرگەری بووم ... دەستم بەرز کردەوە بۆ سەرم هەستم کرد کە سەرم نەرمە ... ئێسکەکە لە کوێیە؟! دوێنێ سەرم تەواو بوو .. گریام ... پرسیارم لە پزیشکەکە کرد ئەو بەشەکانی سەرم لە کوێیە؟ بە ساردییەکەوە گوتی:- پارچە ئێسکەکەی سەرت لای ئێمە د ەمێنێتەوە بە مەبەستی پاك کردنەوە وە لە پاش شەش مانگی تر دێیتەوە بۆ لامان بۆ ئەوەی بیخەینە جێگەی خۆی .. چەند رۆژێك لە ژووری بووژانەوە مامەوە ئەمجار لەوێ دەرکرام ... یەك مانگی تەواو لە ئەمریکا مامەوە ... ئەمجار گەڕامەوە بۆ (ریاض) وە ئێستا من چاوەڕوانی تەواو بوونی شەش مانگەکە دەکەم بۆ ئەوەی پارچەی سەرم بگەڕێنمەوە... ئەمجار عبدالله بێ دەنگ بوو .. وشەکانی بە ئاستەم دەردەچوو ... وە مافی خۆیەتی گەر بگرێت ... بەڵام من ... گوێبیستی ئەم وشانە بووم ... وە من لەو پەڕی سەرسام بووندا بووم لە گۆڕانی زەمانە بەسەر خاوەنەکانیدا ...لە پاش ئەوەی گەنجێکی بە تواناو بە شان و شەوکەت بوو ... رووبەکی گەش و جوان .. لە نێو پارەیەکی زۆردا ژیانی دەبردە سەر ... لە نێو کارەکەیدا ... لە تەندروستیدا ... خێزانێکی بەختەوەر ... . کەچی ئێستا کەوتووەتە ئەم حاڵە .. پاکی و بێگەردی بۆ ئەو کەسەی کە هەموو کارەکان بە دەستی خۆیەتی ... چەند ناخۆشە ئەم دونیایە؟! ... بە راستی دواڕۆژ رۆژی ژیانی بەردەوامە ... چەند رۆژێك تێپەری .. منیش هەموو جارێك سەردانم دەکرد... لەگەڵ چارەسەرکردنیدا سوپاس بۆ خوا کە شەلەلەکەی باش بووەوە و توانی چیتر رێ بکات ... ماوەیەك لێی برام.. ئەمجار رۆژێك پەیوەندی پێوە کردم کە دەیەوێت سەفەر بکات بۆ ئەمریکا بە مەبەستی گەڕاندنەوەی پارچە ئێسکەکەی سەری ..

پاش گەڕانەوەی سەردانم کرد بینیم رووی خۆش و گەشاوەیە .. سوپاس بۆ خوا کە پارچە ئێسکەکەی سەری گەڕاندەوە .. وە ئەمجار بانگهێشتی کردم بۆ ئاهەنگی ژنهێنانی ... بەڵام ئێستا حاڵی ئەم گەنجە زۆر باشە و یەکێکە لە پیاو چاکان ... بەڵکو یەکێکە لەوانەی بانگەواز دەکەن بۆ دینی خوا .. یەکێکە لەوانەی کە بە هەموو ئەوەی کە هەیانە خزمەتی ئەم دینە دەکەن... ئەگەر تەماشا بکەی دەبینی خەریکی کۆ کردنەوەی پارەیە بۆ هەژاران .. زەکات کۆ دەکاتەوە و دابەشی دەکاتە سەر هەژارانە... بەڵکو خەریکی رێکخستنی کات و شوێنی وانە وتنەوەی بانگەوازکاران وە یارمەتی دانی نوسەران بۆ چاپ کردنی کتێب و بڵاوکردنەوەی ... جگە لە دەیان دەرگای تری خەیری چاکە:

﴿فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئاً وَيَجْعَلَ اللّهُ فِيهِ خَيْراً كَثِيراً﴾ [النساء: ١٩] .

واتە:- ئەوە دوور نییە و دەشێت حەزتان لە شتێك نەبێت و خوا بیکات بە مایەی خێر و بێری زۆر و بێ سنوور .

داوا لە خوا دەکەم کە من و ئەو و تۆ و هەموو موسڵمانان دامەزراو بکات لەسەر دینەکەی ...آمین

...لەپاشاندا ..

برای بەڕێزم ......خوشکی بەڕێزم ...

نازانم چۆن لەگەڵ تۆدا دەست بە قسەکردن بکەم؟... نازانم ئایە قسەکانم لێ وەردەگریت؟... بەڵام ناچارم دەبێ پێت بڵێم ... چونکە تۆ برایەکی موسڵمانی منی وە مافی ئەوەت بە سەرمەوە هەیە کە ئامۆژگاریت بکەم و ڕێنیشاندەرت بم ... سوێند بە خوا من ئەم چەند وشەم نەنوسیوە تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە ئەوەی بۆ خۆم پێم خۆشە لە چاکە بۆ تۆیش پێم خۆشە .... بۆیە نیەتت باش بێت بەرامبەر بە من ..وە پەلە مەکە و کاغەزەکانم مەدڕێنە .. تۆ بەندەیەکی خوای گەورەی ڕۆژانە پێنج جار لەبەر دەستی خوادا ڕادەوەستی ... وە دڵنیابە کە هیچ زەڕەیەك لە زەڕەکانی لەشت بەڵکو هیچ هەناسەیەك لە هەناسەکانت بە بێ ئیزنی دروستکەرەکەت ناجوڵێتەوە ... ڕۆژێ پرسیارت لە خوت کردووە ... ئایە نێوان من و ئەو چۆنە؟ پەیوەندیمان چۆنە؟ ئایە ئەو لە من ڕازییە؟ یان نا؟ ئایە بە یەك گەیشتنمان لە ڕۆژی دواییدا چۆن دەبێت؟ تۆ تەنها خۆت دەتوانیت وەڵامی ئەم پرسیارانە بدەیتەوە ... ئەوەیش بزانە کە .. خۆ خەریك کردن بە گوێڕایەڵی کردنی فەرمانەکانی و وازهێنان لە قەدەغەلێکراوەکان ... تاکە ڕێگایە بۆ ڕەزامەندی خوای گەورە بەڵکو تاکە ڕێگایە بۆ چوونە ناو بەهەشت ... پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمویەتی:-

(كل أمتي يدخلون الجنة إلا من أبى . قالوا ومن يأبى؟ قال: من أطاعني دخل الجنـة، ومن عصاني فقد أبى)[1]٠

واتـە: هـەموو ئوممەتەكـەم دەچـنە بەهەشـتەوە تـەنها ئەوانـە نـەبێ كـە نایانـەوێ .. فـەرموویان: ئـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺكـێ نایـەوێ؟ فـەرمووی:- هەركەسـێ گوێڕایـەڵی فەرمانەكانی من بێت ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە و هەركەسێ سەرپێچی بكـات ئـەوا نایـەوێ .. ئەمە یەكەم ئامۆژگارییە بۆ هەر كەسێ كە بیەوێ ببێتە ئەهلی بەهەشت ... دڵنیـا بێـت كە لەم دونیایە تەنها رێبوارێكە ... وە دوا رۆژ جێگای بـەردەوامی و جـێگیر بوونـە ... وە بـەڵا هـەر كاتێـك بێـت توشـی هـەر یـەكێكمان دەبێـت وە هەناسـە گـەر دەرچـێت رەنگـە جارێكی تر نەگەڕێتەوە ... وە هەرگێز مەغرور نەبین بە سامان و هێز و لەش ساغی و پلە و پایەوە چونكە ئەمانە هەمووی خەونن رەنگە لە چاو تروكانێكدا نەمێنن ...

مامۆستایەك (شێخ) فەرمووی:-

كـوڕی كابرایـەكی گـەورە بازرگـان بانگهێشـتی كـردم بـۆ سـەردانی بـاوكی كـە نەخۆشـە ...پرسیارم لە كوڕەكە كرد لـە جـۆری نەخۆشـییەكەی بـاوكی .. گـوتی:- بـاوكم توشـی نەخۆشـی تلیفـی جگـەر بـووە ... وە هـەروەها چـەند بەشـێكی تـر لـە لاشـەی توشـی شـێرپەنجە بـووە ... بـەڵام پزیشـك پێـی نـەگوتووە بـە نەخۆشـییەكەی .. وە ئێمـەیش

[3] (رواه البخاري، وانظر: سلسلة الأحاديث الصحيحة: ٣١٤١) ٠

ئاگادارمان نەکردبووەوە .. ئەویش هیچ دەربارەی نەخۆشییەکەی نازانێ ... چووومە ژوورەوە بۆ لای ئەو بازرگانە ... بینیم کە لەسەر جێگایەکی سپی راکشاوە تەمەنی هێشتا نەگەیشتووەتە شەست ساڵ ... هێشتا بە گوڕە و نەخۆشییەکە کاری لێ نەکردووە .. تا رادەیەك ... تەوقەی لە گەڵدا کردم و فەرمانی کردە کوڕەکانی کە بچنە دەرەوە ... کاتێ کە دەرچوون و بە تەنها ماینەوە ... ماوەیەك بێ دەنگ بوو .. ئەمجار دەستی بە گریان کرد.. رووی لێ کردم و گوتی:– ئاهـ هـ هـ هـ هـ ... ئەی مامۆستا .. لەناوچون بۆ ئەم دونیایە لەو کاتەوە کە خۆم ناسیوەتەوە پارە کۆ دەکەمەوە ... وە یەك یەك دەمژماردن .. خۆم دەخستە نێو هەموو جۆرە بازرگانییەکەوە ... چەند ماندوو دەبووم لەو پێناوەدا ... رێگر بوو بۆ ئەنجامدانی خواپەرستیم ... چەندەها جار نوێژی بەیانیم لە دەست دەچوو چونکە شەوان تاکو درەنگێك خۆم خەریك دەکرد بە سەروەت و سامانەکەمەوە ... و بە دواداچوونی کۆمپانیاکان ... چەند خۆم بێ ئاگا کردبوو لە خوێندنەوەی قورئان .. وە رەزیلیم دەکرد لە پارە بەخشین بەسەر هەژار و نەداراندا ..... مامۆستا گیان .. سوێند بە خوا ... هەر کاتێك ناخم پێی بگوتمایە کە بایەخ بە دینەکەت بدە و بیر لە دوارۆژی خۆت بکەرەوە ... ئەوا دەمگوت:– هێشتا کاتی ماوە .. بەڵکو ئەگەر تەمەنم گەیشتە شەست ساڵ خۆم خانەنشین دەکەم و ... کێڵگەیەك دەکڕم و نیشتەجێ دەبم وئیتر خۆم یەکلا دەکەمەوە بۆ پشوودان و خواپەرستی ... تا مردن .. بەڵام بە داخەوە ئەوەتا نەخۆشی رێگەم پێ دەگرێ .. وە پرسیار دەکەم لە کوڕەکان دەربارەی نەخۆشییەکەم کەچی دەڵێن:– هیچ نییە هەندێ هەوکردنی کەمە وبەد

هەرسییە..... وە من وا هەست دەکەم کە نەخۆشییەکەم وا نییە کە ئەوان باسی دەکەن .. ئەمجار دەستی بە گریان کرد و گوتی:- ئایە ئەو کوڕانەی منت بینی کە بانگهێشتی تۆیان کرد بۆ سەردانم؟! .. ئەوان وای دەردەخەن کە بەزەییان بە مندا دێتەوە .. دوێنێ لام دانیشتبوون .. منیش وام نیشان دا کە خەوتووم بۆ ئەوەی بچنە دەرەوە... کاتێ وایان زانی کە من خەوتووم دەستیان کرد بە باس کردنی بازرگانییەکانم .. وە پارەکانی منیان دەژمارد .. وە هەر یەکەیان لە میراتییەکەی من چەندیان دەکەوێت... وە چۆن بە پارەکەم خۆشگوزار دەبن ...ئەمجار دەنگیان بەرز بووەوە .... وە دەستیان کرد بە مشت و مڕ لەسەر باڵەخانەیەکی گەورەی من ... یەکەمیان گوتی:- دەیفرۆشین و پارەکەی دەکەینە نێو میراتەکەدا و بەشی دەکەین... یەکێکی تریان گوتی:- نەخێر بەڵکو دەیدەینە کرێ ... یەکێکی تریان هاواری کرد و گوتی:- بەڵکو ئەوە بەشی منە .... وە دەنگیان بەرز بووەوە ... نەفرەتیان لێ بێت ... لەسەر پارەکەم شەڕ دەکەن و هێشتا من زیندووم .. ئەمجار دەستی کرد بە گریان بۆ خۆی و ئەو ڕۆژەی کە ئێستا ئەوی تیادایە وە هەر ئەوەندە مابوو بڵێت ..

﴿مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيهْ * هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهْ﴾ [الحاقة: ٢٨- ٢٩] .

واتە:- ئەوەتە، ئەو ماڵ و سامانەی کە بووم، فریام نەکەوت (بەڵکو نەما و تەفر و تونا بوو) ئەو دەسەڵاتەی کە بووم لە دەستمدا نەماو لە دەستم چوو، ﴿رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحاً فِيمَا تَرَكْتُ﴾ [المؤمنون: ٩٩ -١٠٠] .

واتە:– پەروەردگارا بمگێڕەرەوە بۆ دنیا بەڵکو چاکە ئەنجام بدەم و کاری باشە بکەم و ئەو هەلانەی کە لە دەستم چووە لەمەودوا لە دەستی نەدەم .

ئەمە یەکەم ئامۆژگارییە بۆ ئەو کەسانەی کە دەیانەوێت بچنە بەهەشتەوە..

ئامۆژگاری دووەم ...

ئەوانەی ئەهلی بەهەشتن ئەگەر یەکێکیان دڵی تەنگ بێت بە هۆی موصیبەتێکەوە یان بەڵایەکەوە .. لە ناخەوە هەستی بە پێویستییەك کرد... لە نیوە شەودا هەڵدەستێت و دەستی بەرز دەکاتەوە و تکا دەکات... وە بە ترسەوە دەچێتە سوجدە .. وە داوا لە خوا دەکات بۆ هەر چاکەیەك ... وە گومانی باشی بە خوای خۆی هەیە ... وە دەزانێت کە ئەو لەبەر دەستی پادشایەکی بە دەسەڵاتدایە .. کە هەرگێز زمانەکانی لێ تێك ناچێت و هەموو زمانێك دەزانێت...وە دەنگەکانی لێ تێکەڵ نابێت ... وە بێزار نابێت بە هۆی زۆری داواکارانەوە و هەمەجۆری داواکانیان .. ئەگەر شەوگار هات بە سەردا .. وە خوداوەندەکەیان دەرگای لێ خۆش بوون بکاتەوە ... ئەوان یەکەم کەس دەبن کە لێی دەچنە ژوورەوە ... چونکە ئەوان بە راستی باوەریان بە ئایەتەکانی خوای خۆیان هێناوە ...

﴿ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّداً وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ * تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفاً وَطَمَعاً وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ * فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاء بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [السجدة: ١٥-١٧] .

واتە:- بە راستی تەنها ئەوانە بڕوا بە ئایەتەکانی ئێمە دەهێنن، کاتێك یادەوەری دەکرێن پێی، خێرا سوژدە دەبەن وتەسبیحات و سوپاسگوزاری پەروەردگاریان دەکەن، لە کاتێکدا ئەوانە بە هیچ شێوەیەك فیزیان نییە و خۆیان بە گەورە نازانن، ئەو ئیماندارە بەختەوەرانە نێوانیان خۆش نییە لەگەڵ راکشان لە جێگەو نوێنی گەرم و نەرما واتە: بە نوێژ و خواپەرستی بەشێکی شەو دەبەنە سەر، هەمیشە نزا و پاڕانەوەیان روو بە پەروەردگاریانە لە خەشم و قین و دۆزەخی دەترسن، ئاواتی رەزامەندی و بەهەشتیان هەیە ولەو رزق وڕۆزی وتوانایی وزانیاریەی پێمان بەخشیوون دەبەخشن، جا هیچ کەس لەو بەختەوەرانە نازانێت چی بۆ هەڵگیراوە و شاراوەتەوە لە ناز ونیعمەتی جۆراوجۆر لای پەروەردگاری، کە چاوان پێی گەش دەبنەوە و بە بینینی شاد دەبن، لە پاداشتی کار و کردەوەی چاك و پاکیاندا کە ئەنجامیان دەدا.

وە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمانی بە شەو نوێژ و نوێژی (الوتر) کردووە ئەوەتا پێغەمبەرمان ﷺ لە فەرموودەیەکدا دەفەرموێت:

(إن الله وتر يحب الوتر فأوتروا يا أهل القرآن)[1] .

واتە: خوای گەورە تاکە و تاکی خۆش دەوێت کەوابوو نوێژی ویتر بکەن ئەی ئەهلی قورئان .

وە خوای گەورە فەزڵ و چاکەی شەونوێژی لە نیعمەتی دونیا و قیامەتدا کۆکردووەتەوە ..لە فەرموودەیەکدا پێغەمبەرمانﷺ دەفەرموێت:

(عليكم بقيام الليل فإنه دأب الصالحين قبلكم، وإن قيام الليل قربة إلى الله ومنهاة عن الإثم وتكفير للسيئات ومطردة للداء عن الجسد)[2] .

سەیر لەوەدایە کەنوێژی (الوتر) لە هەموو پەرستنەکانی تر سووك و ئاسان ترە... لەگەڵ ئەوەیشدا زۆربەی خەڵکی پشت گوێی دەخەن ئەگەر هاتوو کەسێك نوێژی مەغریبی ئەنجامدا پرسیارمان لێ کرد:- ئەی فڵان کەس بۆ نوێژی سوننەتی مەغریب ناکەیت؟ پرسیارمان لێ دەکات:- سوننەتی مەغریب چەند رکاتە؟ بە ئەومان گوت:- دوو رکاتە .. ئەو دەڵێت:- من تەنها یەك رکات دەکەم .. پێی دەڵێین:- نابێت ... ئەبێ دوو رکات بکەیت یاخود مەیکە ..وە هەروەها نوێژی چێشتەنگاو (الضحى) و سوننەتی نوێژی

---

(٤) (رواه الترمذي وأصله في الصحيحين، وصححه الشيخ الألباني في صحيح الترمذي: ٤٥٣).

(٥) (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٤٠٧٩).

بەیانی و سوننەتی نوێژی عیشا و نوێژی (الإستخارة) بە لای كەمەوە دوو ركەعاتە ..بەڵام نوێژی (الوتر) باشترین (نوافل)ە لەگەڵ ئەوەیشدا خوای گەورە لەسەر خەڵكی سووك كردووەتەوە ودەتوانیت یەك ركات بكەیت ... بیكە ئەگەر تەنها یەك ركاتیش بێت و سورەتی {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} ی تیادا بخوێنە كە بە هەمووی دوو خولەك لە كاتەكەت دەگرێت .. بەڵێ تەنها یەك ركات بكە لە لای خوای گەورە بەو كەسانە دەژمێردرێیت كە بۆ شەو نوێژ هەستاون ...ئەگەر خوای گەورە لە رۆژی قیامەتدا ناوی ئەو كەسانە بهێنێ كە لەو شەوەدا شەو نوێژیان كردووە ناوی خۆت دەبینیت كەچی تۆ تەنها یەك ركات نوێژت كردووە ...ئەی چۆنە ئەگەر زیادی بكەیت و كردت بە سێ ركات؟... یان پێنج؟ .. یان حەوت؟ ... ئەمە باشترە وە هەر كەس زیادی بكات ئەوا لای خوای گەورەیش زیاد دەبێت ... وە مەرج نییە لە پێش شەبەق ئەو نوێژە ئەنجام بدەیت ...بەڵكو لە پاش نوێژی عیشا ئەنجامی بدە یا خود لە پێش خەوتن ... وە ئەگەر پێغەمبەری خوا ﷺ دڵی تەنگ ببوایە ئەوا دەستی بە نوێژ دەكرد ... وە دەیفەرموو:-

(یا بلال أقم الصلاة أرحنا بها)[١].

واتە: بە نوێژ ئارامیمان پێ ببەخشە ئەی بیلال...

وە خۆشەویست دەفەرموێ ﷺ:- **(جعلت قرة عيني في الصلاة)**[١].

---

(٦) (صحيح سنن أبي داود: ٤٩٨٥).

واتــە: نوێــژ بیلبیلــەی چــاوی منــە .. وە پیــاو چــاکان لەگــەڵ نوێــژدا کــاری ســەیریان بووە...(أبو صالح) کە خوشکەزای (مالکی کوڕی دینار) ە دەڵێت:- ئەگەر شـەو بهاتایـە بەسەر خاڵۆمدا(مالکی کوڕی دینار)...دەچووە ژوورێکەوە لـە ماڵەکـەی خـۆی و دەرگـای دادەخست وە دەرنەدەچووە دەرەوە تاکو شـەبەق.... شـەوێکیان لـە پـێش ئـەو چـوومە ژوورەکەیـەوە و لـە سوچـێکدا خـۆم شـاردەوە ...خـاڵۆم هاتـە ژوورەوە و بەرماڵەکـەی راخست ...ئەمجار لەسەر بەڕماڵەکە راوەسـتا و پێـی جـووت کـرد وکـاتێ ویسـتی دەسـت بەرز بکاتەوە بۆ (الله أكبر) گریان زاڵ بوو بە سەریدا و دەستی بـە گریـان کـرد... ئـەمجار گریا و دەستی بە (أستغفر الله) کرد و تکای دەکرد ... پاشان بە دەستەکانی ریشی خـۆی گرد و گوتی:- (خودایە... ئەگەر پێشینەکان و پاشینەکانت کۆ کردەوە ئـەوا پیرییەکـەی مالك بپارێزە لە ئاگر)... ئەمجار ئەو رستەی دووبـارە دەکـردەوە و دەگریـا... وە بزانـە ...زۆر نوێـژ کـردن و زۆر سـوجدە بـردن بـۆ خـوای پـەروەردگار هۆکـارن بـۆ چـوونە نـاو بەهەشتەوە...لە رەبیعەی کوڕی کەعبەوە ﵁ دەڵێت:- **كنت أبيت مع رسـول الله ﷺ آتيه بوضوئه وبحاجته فقال: (سلني) فقلت: مرافقتك في الجنة، قال: (أو غـير ذلـك) قلت: هو ذاك، قال: (فأعني على نفسك بكثرة السجود)**[٢] .

(٧) (صحيح الجامع الصغير: ٣٠٩٨).

(٨) (صحيح سنن أبي داود: ١٣٢٠).

واتــە: شــەوانە لەگــەڵ پێغەمبــەری خــوادا ﷺ دەمامــەوە .. ئــاوی دەســت نوێــژ و پێویستییەكەم بۆ دابین دەكرد ... پێی گوتم:- داوا بكە ... گوتم:- داوات لێ دەكەم كە لە بەهەشتدا بمكەیتە هاوڕێی خۆت ... گوتی:- جگە لەوە داوا بكە، گوتم: نەخێر ئەوە داوامە ... فەرمووی:- كەواتە سوجدە زۆر ببە ...

وە لەو جۆرە نوێژانە (نوێژە سوننەتەكان) خۆشەویست دەفەرموێ ﷺ:-

(من ثابر على اثنتي عشرة ركعة من السنة بنى الله له بيتا في الجنة أربع ركعات قبل الظهر وركعتين بعده وركعتين بعد المغرب وركعتين بعد العشاء وركعتين قبل الفجر)[9] .

هەركەسێ لە شەو ڕۆژێكدا دوازدە ركەعات نوێـژی كـرد ئـەوا خـوای گـەورە لـە بەهەشـتدا خانوویەكی بۆ دروسـت دەكـات ... چـوار لـە پـێش نیـوەڕۆ و دووان لـە پاشـی .. وە دوو ركات لە پاش مەغریب .. وە دوو ركات لە پاش عیشا و دوو ركات پێش نوێژی بەیانی.

ئامۆژگاری سێیەم:-

گەورەترین ڕەوشتێك لە ڕەوشتەكانی ئـەهلی بەهەشـت ئەوەیـە كـە كـاری سـەرەكی هـەر یەكێكیان لەم ژیانە پەرستنی خوایە .. وە بانگەواز كردنە بۆی ... وە كار كردنە لە پێناو ئەم دینەدا .. وە ئامۆژگاری خەڵكییـە .. وە فـەرمان كردنـە بـە چاكە و نـەهی كـردن لـە خراپە ... بە راستی هەندێ خەڵك هەیـە ئەگـەر دەربـارەی بانگـەواز كـردن بـۆ دیـنی خـوا

(٩) (صحيح الجامع الصغير: ٥٩١٠).

ببیسیٚ وا دەزانیٚ بانگەواز تایبەتە بەو کەسانەی کە ریشی درێژ کردووە و شەواڵی کورت کردووەتەوە ...ئەمجار پێت دەڵێت:- من ریشم دەتاشم و جل و بەرگەکەم درێژ دەکەم و جگەرە دەکێشم ... ئەم کردەوانەی کردووەتە بەربەستێك لە نێوان خۆی و بانگەوازکردن بۆ دینی خوا و ئامۆژگاری خەڵکی ... وە بیٚ گومان ئەمە هەڵەیەو وەسوەسەی شەیتانە ... بەڵیٚ .. نکۆڵی لەوە ناکەم کە بانگەوازکار دەبێت خۆی لە سەر رێگە راستەکە بێت و ئەوەی بە خەڵکی دەڵێت خۆی جیٚ بە جێی بکات .. بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کە موسڵمان واز لە گوێرایەڵێکان بهێنیٚ بە هۆی کەوتنە ناو هەندیٚ سەرپێچییەوە .. چونکە رەنگە ئەو سەرپێچییە کەمە لە ناو دەریای چاکەکاندا بزر بێت ... بەڵکو رەنگە هەندیٚ جار خەڵکێکی موسڵمان کە هەندیٚ تاوانی هەیە بگاتە لای هەندیٚ کەس و جێگە کە بانگەوازکارێکی تەواو پێی نەگات...هەرچەندە تۆ کەمتەرخەمی لە ئەنجامدانی فەرمانەکانی خوادا بەڵام تۆ دەتوانیت ئەوانەی کە وازیان لە نوێژکردن هێناوە بانگەوازیان بکەی بۆ ئەنجامدانی نوێژەکانیان...چونکە وازهێنان لە نوێژ کوفرە...تۆ دەتوانیت ئەو کەسانە ئامۆژگاری بکەی کە دەکەونە نێو خراپەکارییەوە بۆ ئەوەی تەوبە بکەن .. یا خود ئامۆژگاری ئەو کەسانە بکەی کە رێگە بە ناموسی خەڵکی دەگرن واز لەو بەدڕەوشتییە بهێنن ...بەڵکو رەنگە بانگەوازکارێکی تەواو لەگەڵ خەڵکانێکدا دادەنیشێت کەچی نازانێت ئەوانە ریبا دەخۆن..یان دەکەونە نێو خراپەکارییەوە یان وازیان لە نوێژ هێناوە .. چونکە ئەوان خۆیان بە کەسانێکی باش دەردەخەن لە پێش چاوی پیاوچاکاندا ... بەڵکو ئەگەر کەسێکی وەکو خۆیان ببینن ئەوا خۆیان ناگۆڕن لە پێش

چـاوی ئەوانـدا .. وە هـەموو نهێنییـەکانیان بـۆ دەخەنـە ڕوو.. وە کارەکـانی خۆیـان لا ئاشکرا دەکەن.. ئەی باشە تۆ چۆن ئـەوان ئامۆژگـاری دەکـەیت و بانگـەوازیان دەکـەیت ..؟ بێگومان ئەمەیش شـێوازی خـۆی هەیـە ... وەکـو پێشـکەش کردنـی کاسـێتی سـوود بەخش.. وە بانگەواز کردنی پیـاو چـاکان بـۆ مەجلیسـەکانی خۆتـان ... وە هەنـدێ جـار ئامۆژگاری بە تاك ... وە چەندەها شێوازی تر ... وە هەرگیز مـەڵێ خـۆم پەیوەسـت نـیم بە دینەوە ئیتر چۆن بانگـەواز بکـەم و ئامۆژگـاری خـەڵك بکـەم ... بـاش بزانـە کـە کـاری بانگەوازکردن بۆ لای خـوا کـارێکی خـوایی بـەربڵاوە .. شـێوازی جـۆراو جـۆری هەیـە کـە پێویستی بـە کارکـەرە ... وە هـەمووومان بـەش بـە حـاڵی خۆمـان هەڵـەمان هەیـە ... وە هەموو ئادەمیزادێك هەڵەی هەیە ..

ولو لم يعظ في الناس من هو مذنب　　　فمن يعظ المذنبين بعد محمدﷺ؟!

واتە:–

ئەگەر کەسی تاوانبار لە نێو خەڵکیدا ئامۆژگاری نەکەن

ئەی لە پاش (محمد) ﷺ کێ ئامۆژگاری تاوانباران بکات؟!

مامۆستایەك پێی گوتم:–

ڕۆژێك لە مزگەوت دەرچووم گەنجێك هات بۆ لام کە شوێنەواری تاوانی پێوە دیـار بـوو ... لێوەکانی بە هۆی زۆری جگەرە کێشانەوە ڕەش ببوو ... سەرسـام بـووم کـاتێ بینـیم ...

ئاخۆ چى دەوێت كاتىٚ سلاٚوى لىٚ كردم گوتى:- مامۆستا ئێوە پارە كۆ دەكەنەوە بۆ دروست كردنى مزگەوت ..وا نييە؟؟ گوتم:- بەلىٚ ... بۆيە ئەويش كيسەيەكى بەستراوى پێدام گوتى:- ئەم پارەيە لە دايك و باوك و خوشك وبرا و خزمەكانم كۆم كردووەتەوە .. ئەمجار رۆيشت ..كاتىٚ كە كيسەكەم كردەوە بينيم پێنج هەزار ريالى تێدايە وە ئەو پارەيە لە دروست كردنى مزگەوتەكەدا بە كارمان هێنا .. ئەمڕۆ لەو مزگەوتەدا هەر يادێكى خوا بكرێت يان هەر قورئانێكى تيادا بخوێنرێت وە هەر كەسێك نوێژى تيادا بكات ئەوا لە تەرازووى ئەو گەنجەدا وەكو پاداشتى ئەوانى هەيە .. بۆيە موژدە بۆ خۆى .. بەلاٚم ئەگەر ئەو گەنجە شەيتان بيخەلەتێنى و بيگوتايە .. من هێشتا تاوانبارم ... هەر كاتێك تەوبەم كرد ئەو كاتە دەست دەكەم بە كارى چاكە و خزمەتى دينى خوا دەكەم و مزگەوت دروست دەكەم .. ئەوا چاكەيەكى زۆرى لە دەست دەردەچوو ... پێغەمبەرى خوا دەفەرموىٚ ﷺ: (**من دعا إلى الهدى كان له من الأجر مثل أجور من تبعه لا ينقص ذلك من أجورهم شيئاً**)[1].

وە دوو گەنج دەناسم كە چەند ساڵێكە كەمتەرخەمن ..ئەگەر مانگى رەمەزان يان كاتى حەج بێت ئەوا سوارى ئۆتۆمبيلەكەيان دەبن و هەموو كەرەستەيەكى چاك كردنى ئۆتۆمبيل و كارەبايى لەگەڵ خۆيان هەڵدەگرن بەرەو شارى مەككە بەرِىٚ دەكەون ... وە بەسەر هەر جێگاى ئاوخواردنەوە و ئاودەست و ئۆتۆمبيلى پەككەوتە كە لە رێگاى

---

(١٠) (صحيح الجامع الصغير: ٦٢٣٤).

حاجییان دایە چاکی دەکەنەوە ... لە پێناو خزمەتکردنی برا موسڵمانەکانیان ... وە هیچ کەسێك بە کارەکەیان نازانیٚ تەنها خوا نەبێت ....

یەکێك لە بانگەواز کاران دەڵێت:- لە شەوێکی درەنگ وەختدا درا لە دەرگا.. مامۆستاکە دەڵێت:- بە ترسەوە چوومە دەرەوە ... گەنجێکم بینی بە جل و بەرگ و رووپدا شوێنەواری تاوان و سەرپێچی دیارە .. پرسیارم لیٚ کرد:- چیت دەویٚ؟ گوتی:- ئەوە لە ئۆتۆمبیلەکەمدا دوو کرێکاری (هندی)م لە گەڵدایە..لەسەر دەستی من بوونەتە موسڵمان وە ئێستا هێناومن بۆ ئەوەی شایەتمانیان پیٚ بهێنی و وەڵامی پرسیارەکانیان بدەیتەوە ... مامۆستاکە دەڵێت:- سەرسام بووم و گوتم:- چۆن بانگەوازیانت کرد؟ گوتی:- ماوەیەك کاسێت و کتێبیان پیٚ دەدەم تاکو موسڵمان بوون ..

یەکێك لە کرێکارانی یەکێك لە نوسینگەکانی بانگەواز و ئامۆژگاری (مکتب الدعوة والإرشاد) بۆی باس کردم و گوتی:- گەنجێکی جگەرە کێش کە لە نێو تاوانێکی زۆردا بوو .. لەگەڵ ئەوەیشدا ئەگەر مانگی رەمەزان بهاتبایە.. لە بازرگانەکان پارەیەکی زۆری کۆ دەکردەوە ئەمجار بەو پارەیە هەزاران کاسێتی دەکڕی و دەیبرد بۆ ئەو نوسینگانە بە مەبەستی دابەش کردنی لە کاتی چالاکییەکانیاندا لە مانگی رەمەزاندا .... چەندەها جار کرێکارانی ئەو نوسینگانە (مکاتب الدعوة والارشاد) شکایەتی کەمی هاوکارانیان دەکەن .. یەکێکیان سوێندی بۆ خواردم:- چەندەها کرێکاری بیٚ باوەڕ هەن کە هیچ رێگرێك لە نێوان ئەو و بوون بە موسڵمانیدا نییە تەنها ئەوە نەبێت کە یەکێك بۆ ماوەی

هەفتەیەك یان دوو هەفتە یەكلا بێتەوە بۆی .. كاتێك دەیهێنین بۆ نوسینگەكەمان بە مەبەستی گوێ گرتن لە دەرس و ئامۆژگاری كەچی نوسینگە كەسی ئەوتۆ نابینێتەوە كە هاوكارییان بكات ... بەڵكو .. چەندەها كچی خزمەتكاری بێ باوەڕ هاوەڵانی چالاكانە لە گەڵیدا نەجوڵاونەتەوە لە بانگەواز كردنی بۆ ئیسلام یا خود هەرگیز كتێبێك یان كاسێتێكیان بە دیاری پێ نەداوە دەربارەی ئیسلام ... ئەویش لەسەر بێ باوەری خۆی ماوەتەوە ... یا خود چەندەها گەنج مردن یەخەی پێ گرتن و لە كاتێكدا وازیان لە نوێژ هێنا بوو یان بەردەوام بوون لەسەر تاوانێكی گەورە لە تاوانە گەورەكان ... لەبەر ئەوەی بانگەوازكاران نەیان توانیوە پێی بگەن .. یاخود هاوەڵانی بە چالاكانە ئامۆژگارییان نەكردووە .... وە چەندەها كچ هاوەڵانی خۆی لە قوتابخانەدا دەبینێ .. كە وێنە و كاسێتی حەرام لە نێوان خۆیاندا ئاڵوگۆڕ دەكەنەوە .. بەڵكو ژمارە تەلەفونی گومان لێكراو .. لەگەڵ ئەوەیشدا ئەگەر داوایان لێ بكەین كە ئامۆژگارییان بكەن... دەڵێت:- هێشتا خۆم پێویستم بە كەسێكە ئامۆژگاریم بكات .. من كەمتەرخەمم .. ئەگەر خۆم بە جوانی دەستم بە دینەوە گرت ئەوكاتە ئامۆژگارییان دەكەم .. سەیرە ...!! شەیتان چەند دڵخۆش دەبێت بە بیستنی ئەم وتانە .. ئایە ئیسلام چۆن گەیشتە ئەفریقیا و هیند و چین!! تاكو گەیشتە ئەوەی كە تەنها لە وڵاتی هیند دا سەد ملیۆن موسڵمان هەبێت!! وە لە وڵاتی چین دا نزیكەی ئەو ژمارەیە .. كێ بانگەوازی ئەوانی كرد؟؟ ئەوانەی كە بانگەوازی ئەوانی كرد كەسانێك بوون لە نێو ئەم خەڵكەدا .. قوتابی زانست و زانیاری نەبوون ... وە پێشەوای مزگەوتەكان نەبوون ... وە دەرچووی كۆلێژی شەریعە

نەبوون .. کەسانێك بوون کە بۆ بازرگانی کـردن ڕۆیشـتبوون .. ئـەمجار لـەوێ بانگـەوازی خەڵکییان کرد و لەسەر دەستی ئەوان بوونە موسڵمان .. وە لە نێو ئەو خەڵکەی ئـەفریقیا و هیند و چـین دا چـەندەها زانـا و بانگـەوازکار هەڵکـەوتن .. وە پاداشـتی هیدایـەت دانـی ئەوان دەگەڕێتەوە بـۆ ئـەو بازرگانانـە .. چـەند جـار پرسـیارم کـردووە لـەو کرێکـارە بـێ باوەڕانە کە لە وێستگەکانی بەنزیندا کار دەکەن بە یەکێکیان دەڵێم:- تۆ مـاوەی چـەندە لـەم وڵاتـەدا دەژیـت؟ دەڵێـت:- بـۆ مـاوەی پێـنج سـاڵە .. یـان حـەوت سـاڵە .. منـیش دەڵـێم:- ئایـە هـیچ کەسـێك کتێبێـك یـان کاسـێتێکی پێـت داوە دەربـارەی ئیسـلام لـەو ڕۆژەوە هاتووی بۆ ئێرە؟ دڵم دەگوشێت لە کاتێکـدا وڵامـم دەداتـەوە و دەڵێـت:- نـەخێر ... هەموو خەڵکی دێن و ئۆتۆمبیلەکەیان پڕ لە سوتەمەنی دەکـەن و دەڕۆن.. براکـەم ... ڕەنگە تۆ کەسێکی کەمتەرخەم بیت ... بەڵکو ڕەنگە هەندێ جار گوێبیستی گـۆرانی بیـت ... وە ڕەنگـە جگـەرە بکێشـی .. وە ڕەنگـە هەنـدێ جـار سەرپێچـی فەرمانـەکانی خـوا بکـەیت .. بـەڵام .. تـۆ موسـڵمانێت لـە سـەرەتا و لـە کۆتاییـدا ... وە پێغەمبـەری خـوا ﷺ دەفەرموێت:-

(بلغوا عني ولو بآية)[11]. ئایە تۆ تەنها یەك ئایەتت لەبەر نەکردووە بۆ ئەوەی بیگەیـەنی؟

ئـەوەیش دەبێـت لـە زۆر ڕێگـاوە .. دابەشـکردنی کاسـێت.. بـڵاو کردنـەوەی کتێـب ... دابەشکردنی کارتی ویردەکان (زیکرەکان) چەندەها کار کە پێویستی بـە زانیـاری نییـە ..

---

(١١) (صحيح الجامع الصغير: ٢٨٣٧).

کێ لە ئێمە ئەگەر رۆیشت بۆ سەفەرێك لەگەڵ خۆیدا کۆمەڵە کاسێتێکی سوود بەخش لەگەڵ خۆیدا دەبات و ئەگەر لای وێستگەیەکی سوتەمەنی وەستا ئەوا هەندێکی لەوێ بە جێ دەهێڵێ ... وە هەندێکیان لە مزگەوتی وێستگەکە دانێت .. یان دابەشی بکاتە سەر ئەو ئۆتۆمبیلانەی راوەستاون .. خەڵکی لە رێگاوباندا دەبێ گوێبیستی شتێك بن کەواتە تۆ ببە پشتیوانی ئەوان بۆ گوێبیستی چاکە و یادی خوا .. کێ لە ئێمە ئەگەر کتێبێکی سوود بەخشی بینی ئەوا کۆمەڵێکی لێ دەکڕێ و پاشان لە مزگەتەکەی نزیکی خۆیدا دابەشی دەکات.. یان بە دیاری دەیداتە ئەو هاوەڵانەی کە لە کار کردندا لە گەڵیدان..یان قوتابییەکانی لە قوتابخانە.. وە من بەم قسانەم رێگا خۆش ناکەم بۆ تاوان کردن یان بۆ خاوەن تاوانەکان بیانویەك بهێنمەوە .. بەڵام.. ﴿ یادیان بخەرەوە ئەگەر یادخستنەوە سوودی هەبوو﴾ .. وە نابێت تاوان ببێتە بەربەستێك لە نێوان خاوەنەکەی و خزمەتکردنی ئەم دینەدا ... (أبو محجن الثقفي) رضي الله عنه کابرایەکی موسڵمان بوو تووشی بەڵایەك هاتبوو ئەویش خواردنەوەی مەی بوو .. چەندەها جار سزا درا بوو دیسان دەگەڕایەوە سەر تاوانەکە ... سزا دەدرا و دیسان دەگەڕایەوە .. بەڵکو لەبەر زۆر تامەزرۆ بوونی بە مەیەوە ئامۆژگاری کوڕەکەی خۆی کردبوو ... دەیگوت:-

إذا مت فأدفني إلى جنب كرمة تروي عظامي بعد موتي عروقها

ولا تدفنني في الفلاة فإنني أخاف إذا ما مت أن لا أذوقها

کاتێ کە موسڵمانان خۆیان ئامادە کردبوو بۆ دەرچوون بـە مەبەسـتی جـەنگی فارسـەکان لــە جــەنگی (القادســیە) (أبــو محجــن) یــش لــە گەڵیانــدا دەرچــوو ... وە خــواردن و کەرەستەکەی لەگەڵ خۆیدا هەڵگردبوو ... وە لە بیری نەچوو لەگەڵ خۆیدا مـەی ببـات .. لە نێو کەرەستەکانی خۆیدا شـاردبوویەوە .. کـاتێ گەیشـتنە قادسـیە .. (ڕۆسـتم) داوای کرد کە لەگەڵ (سعدی کوری ابی وقاص) ﷺدا کە سەرکردەی موسڵمانان بـوو ڕووبـەڕوو ببێتەوە .. وە نامە گۆڕینەوە لە نێوان هەردوو لەشـکرەکەدا کـرا ... لـەو کاتـەدا شـەیتان وەسوەسەی بۆ (ابو محجن) ﷺکـرد لـە جێگایەکـدا خـۆی شـاردەوە و دەسـتی بـە مـەی خواردنەوە کرد .. کاتێ کە سعد ﷺ بەوەی زانی پەسـت بـوو لێـی .. وە ڕازی نـەبوو کـە بەشداری بکات لە جەنگەکە ... ئەمجار فەرمانی کرد کـە بـە زنجیرێـك تونـد ببەسـترێتەوە .. وە لە خەیمەیەکدا بەند کرا ... کاتێ کە جەنگ دەستی پێ کرد و ابو محجن ﷺ گوێی لە حیلەی ئەسـپەکان و هـاواری پاڵـەوانان بـوو خـۆی پـێ ڕانـەگیرا لـەو کـۆت و زنجـیرەدا بمێنێتەوە... وە تامەزرۆی شەهید بوون بوو بـەڵکو تامـەزرۆی خزمـەت کردنـی ئـەم دینـە بوو .. وە فیداکردنی گیانی خۆی بۆ خوای پەروەردگار ... بەڵێ.. هەرچەندە سەرپێچـی فەرمانەکانی خوای کردووە... هەرچەندە بەردەوام بووە لەسـەر مـەی خـواردن ... بـەڵام ئـەو موسـڵمانە و خـوا و پێغەمبەرەکـەی ﷺ خـۆش دەوێـت .. ئـەمجار زۆر پەشـیمان بووەوەو تەماشای حاڵی خۆی دەکرد و لەبەر خۆیەوە دەیگوت:–

کفى حزناً أن ترجم الخيل بالقنى واترك مشدوداً على وثاقيا

إذا قمت عناني الحـديد وغلقت　　　مصاريع من دوني تصم المناديا

وقد كنت ذا مال كثـير وإخوة　　　وقد تركوني مفرداً لا أخا ليا

فلله عـهد لا أحـيف بعهده　　　لإن فرجت ألا أزور الحوانيا

خێزانەکەی (سعد) ﷺگوتـی:- چیت دەوێ؟ ئەویش گوتـی:- ئـەم کۆت و زنجـیرەی پـێم بکەرەوە و ئەسپەکەی (سعد) ﷺکە ناوی (البلقاء) ە پێم بدە بۆ ئەوەی بجـەنگم ئەگـەر خوای گەورە شەهیدی بە قسمەت کردم ئـەوا مەبەسـتمە و ئەگـەر نـەکوژرام ئـەوا پـەیمان بێت دەبـێ بگەڕێمـەوە بـۆ لات و بـە کۆت و زنجیرەکـە دیسـان بمبەسـەرەوە ... ئـەمجار دەستی کرد بە تکا کردن تاکو رازی بوو وە کۆتەکەی لە پێی کردەوە و (البلقاء) ی پێـدا ئەویش قەڵغانەکەی پۆشی وە دەموچاوی خۆی داپۆشی ... ئەمجار وەکو شێر بازی دایـە سەر ئەسپەکە و بەرەو بێ باوەڕان رۆیشت .. پاریزگاری لـەم دینـە دەکـرد و بـەرگری لـێ دەکـرد خـۆی پەیوەسـت کـردە دوارۆژەوە و شـەیتان سـەرنەکەوت لـە هەڵخەڵەتانیـدا بـۆ سستی نواندن لە خزمەت کردنی ئەم دینەدا ...خۆی خستە نێو بێ باوەڕانەوە بـە هـەموو هێزی لە ئەوانی دەدا بە تیر و شیرەکەی .. خەڵکی لێی سەرسـام بـوون و نەیاندەناسـی و لەو رۆژەدا نەیانبینی بوو .. (أبو محجن)ﷺ بەردەوام بوو لـە کوشـتاری بـێ بـاوەران ... بەردەوام گیانی خۆی زۆر بێ نرخ دانابوو لە پێنـاوی خـوادا .. بـەڵێ .. (أبـو محجـن) ﷺ بەردەوام بوو ... بەڵام سعدی کوڕی ئەبی وەقاصﷺ پێی لە چەند جێگەیەکەوە برینـدار

بوو بۆیە نەیتوانی دابەزێتە گۆڕەپـانی جەنگەکـە.. وە لـە دوورەوە چـاودێری جەنگەکـەی دەکرد ... کاتێ کە (أبو محجن) ی رضي الله عنه بینی سەرسام بوو لە هێز و توانا و کوشـتاری ... گوتی:- لێدانەکەی وەکو لێدانەکەی (أبو محجن) ە رضي الله عنه و هێرش بەردنی ئەسپەکەی وەکـو هێـرش بردنـی (البلقـاء) .. بـەڵام .. (أبـو محجـن) لـە کـۆت و زنجیردایـە .. و (البلقـاء) بەسـتراوەتەوە ... !! کـاتێ کـە لـە جەنگەکـە بوونـەوە (أبـو محجـن) رضي الله عنه گەڕایـەوە بـۆ بەندکردنەکەی خۆی .. وە پێیەکانی خۆی بە کۆت و زنجیر بەسـت .. کـاتێ کـە سـعد رضي الله عنه گەڕایەوە بینی ئەسپەکەی ماندوو دیارە و ئارەقە دەکات ... گوتـی:- ئەمـە چییە؟ بۆیـە چـیرۆکەکەی (أبـو محجـن) رضي الله عنه یـان بـۆ گێڕایـەوە ئـەویش رازی بـوو بـە کردەوەکـەی و ئازادی کرد و گوتی:- سوێند بە خوا دەبێ چیتر لێت نەدەم بە هـۆی مـەی خواردنـەوە .. ئەویش گوتی:- سوێند بـە خـوا دەبـێ منـیش چـیتر مـەی نەخۆمـەوە .. بـە راسـتی ئـەو شێرەی کە دراوەتە (ابو محجن) رضي الله عنه شێرێکی پاك و بێ گەردە[1] ..

ئامۆژگاری چوارەم ...

ابن کثیر لە کتێبی (تاریخ)دا دەگێڕێتەوە و دەڵێت:- کابرایەکی موسـڵمان هـەبوو زۆر بـێ کەس و بێ هێز و لاواز بـوو .. پارەیـەکی زۆری لای یـەکێك لـە ئـەمیرەکان بـوو.. ئـەویش هاورد و بردی پێ دەکرد و مافەکەی خۆی پـێ نـەدەدا .. وە هـەر کاتێـك داوای مافەکـەی خۆی بکردایە ئەوا ئازاری دەدا .. وە فەرمانی دەکردە خزمەت کارەکانی کە ئەشکەنجەی

---

(١٢) (اسناد قصة أبي محجن صحيح كما ذكره ابن حجر في الإصابة: ج٤، قسم الكنى).

بدەن .. بۆیە ڕۆیشت بۆ لای سەرکردەیەك لە سەرکردەی سەربازەکان ... کەچی ئەو توند تر و کەللە رەقتر بوو .. ئەم کابرا هەژارە دەڵێت:– کاتێ ئەوەم بینی.. بێ ئومێد بووم لە پارەکەم و خەمێکی زۆر دایگرتم ... ڕۆژێك من لەو بیر و هۆشەدا بووم و نەمدەزانی لای کێ شکاتی لێ بکەم .. کابرایەك پێی گوتم:– بڕۆ بۆ لای ئەو کابرا بەرگ دوورە کە پێشەوای مزگەوتە ..منیش گوتم:– ئایە بەرگ دوورێك چی دەتوانێت بکات بەم ستەمکارە؟ لە کاتێکدا کە پیاوانی دەوڵەت نەیانتوانی هیچ بکەن .. گوتی:– ئەو لەو بەرگ دوورە زۆر دەترسێ .. لە هەموو ئەوانەی کە شکایەتت لایان کردووە زیاتر .. بڕۆ بۆ لای بەڵکو دەرگایەکت لێ کرایەوە .. گوتی:– ڕۆیشتم بۆ لای هەرچەندە زۆر ئومێدم پێی نەبوو ..چیرۆکەکەم بۆی گێڕایەوە و باسی ئەوەم کرد کە چەند هەوڵم داوە، کەچی ئەو ستەمکارە ئازارم دەدات .. ئەویش هەستا و دوکانەکی خۆی داخست و پێکەوە ڕۆیشتین تاکو گەیشتینە ماڵ کابرای ستەمکار و لە دەرگامان دا.. کابرا بە تووڕەییەوە دەرگاکەی کردەوە .. کاتێ کە کابرای بەرگ دووری بینی.. زۆر ترسا و ڕێزی لێ گرت و بایەخی پێدا ... کابرای بەرگ دوور گوتی:– مافی ئەم کابرا لاوازە بدەرەوە .. کابرا گوتی:– ئەو هیچ پارەیەکی لام نییە و ئینکاری کرد .. کابرای بەرگ دوور هاواری بە سەردا کرد و گوتی:– پارەی ئەم کابرا لاوازە بدەرەوە ئەگینا بانگ دەدەم ... !! کابرا ڕەنگی تێکچوو وە هەموو پارەکەی بە تەواوی دامەوە ... ئەمجار ئێمەیش هەستاین وگەڕاینەوە ... لە کاتێکدا من زۆر سەرسام بووم لەم کابرای بەرگ دوورە لەگەڵ ئەوەیشدا حاڵی باش نەبوو .. وە لاشەیەکی لاوازی هەبوو .. چۆن ئەو کابرای ستەمکارە

ملکەچی قسەکانی بوو ..؟ منیش هەندێ پارەم پێی دا کەچی پێی رازی نەبوو .. گوتی:- ئەگەر بمویستایە ئەوا ئێستا هێندە پارەم هەبوو کە لە ژماردن نەدەهات ... ئەمجار پرسیارم لێ کرد کە باسی خۆی بکات و منیش باسی سەرسامی خۆمم بۆی کرد .. کەچی گوێی پی نەدام .. بۆیە منیش سوور بووم لەسەر داواکەم .. گوتم:- بۆ بە بانگدان هەڕەشەت لێ کرد؟ گوتی:- تۆ ئێستا پارەی خۆتت وەرگرتووە و داوات لێ دەکەم برۆ .. گوتم:- سوێند بە خوا دەبێ بۆم بگێڕیتەوە .. گوتی:- هۆی ئەوە، ئەوە بوو کە لە پێش چەند ساڵێك ئەمیرێکی تورکی دراوسێمان بوو یەکێك بوو لە گەورە پیاوانی دەوڵەت و گەنجێکی روو جوان بوو .. رۆژێك ئافرەتێکی جوان لە حەمام دەرچوو بوو وە کراسێکی بەرزی بە نرخی لە بەردا بوو.. ئەویش سەرخۆش بوو هەستا و خۆی پەیوەست کرد بە ئەوەوە و دەیویست لە گەڵیدا بچێتە ژوورەوە ... ئەویش رازی نەبوو وە دەستی بە هاوار کرد بە دەنگێکی بەرزەوە دەیگوت:- من ئافرتێکی خاوەن مێردم ...وە ئەم پیاوە نیازی خراپە و دەیەوێ لە گەڵیدا برۆمە ژوورەوە .. وە مێردەکەم سوێندی بە تەلاق خواردووە کە دەبێ هیچ شەوێك لە هیچ ماڵێك نەمێنمەوە وە ئەگەر هەرکاتێك لێرە بمێنمەوە ئەوا تەلاقی دەکەوێ .. وە ئابڕووم دەچێت و توشی شەرمەزاری دەبم .. کە هەرگیز رۆژگار لە بیری ناچێتەوە ... بەرگ دوورەکە گوتی:- بۆیە منیش هەستام و چووم بۆ لای و ئینکاریم لێ کرد و ویستم ئافرەتەکەی لە دەست رزگار بکەم بۆیە بە چەقۆیەك کە لە دەستی بوو لە سەری دام و خوێن بە باڵامدا هاتە خوارەوە ... وە زاڵبوو بەسەر ئافرەتەکەدا و بە زۆر بردییە ژوورەوە ... منیش گەڕامەوە

و خوێنەکەم شووشت و سەرم پێچا ... وە هاوارم بۆ خەڵکی کرد و گوتم:- ئەم پیاوە کە ئەوەی دەزانن ئەو کردی و بۆیە هەستن لە گەڵمدا و ئینکاری لێ بکەین و ئەو ئافرەتە ڕزگار بکەین ... خەڵکی لە گەڵمدا هەستا و هێرشمان بردە سەر ماڵەکەی و ئەمجار کۆمەڵێك لە خزمەتکارەکانی هەستان و بەرەو لای ئێمە هاتن و دار و چەقۆ بە دەستیانەوە بوو .. دەستیان کردە لێدانی خەڵکی ... وە خۆی بەرەو لای من هات و بە توندی لە سەری دام و تاکو خوێناوی کردم .. بۆیە ئێمەیش لە ماڵەکە دەرچووین بە زەلیلی و دڵ شکاوی .. منیش گەڕامەوە ماڵی خۆم و لە کاتێکدا لەبەر زۆری ئازار و خوێن ڕێگای ماڵی خۆمم بزر کردبوو ... لەسەر جێگەم ویستم بنووم .. بەڵام خەوم لێ نەکەوت ... وە سەرسام بووم و نەمدەزانی چی بکەم بۆ ڕزگار کردنی ئەو ئافرەتە ئەمشەو لە دەستی دەری بهێنم و بگەڕێتەوە ماڵەکەی خۆی بۆ ئەوەی تەلاقی نەکەوێ ... بۆیە لە دڵی دام کە بانگی بەیانی بدەم بۆ ئەوەی وا بزانێت کە ڕۆژ بووەتەوە و ئەویش لە ماڵەکەی دەری بکات و ئەویش بڕوات بۆ لای مێردەکەی .... وە منیش سەرکەوتمە سەر منارەکە و دەستم بە بانگدان کرد و بەدەنگێکی بەرز ... وە ئەمجار تەماشای دەرگای ئەوانم دەکرد بۆ ئەوەی بزانم ئافرەتەکە لە ماڵ دەرچووە یان نا .. بانگەکەم تەواو کرد و کەچی دەرنەچوو .. ئەمجار سوور بووم لەسەر ئەوەی کە قامەت ببەستم بۆ نوێژی بەیانی بۆ ئەوەی ئەو کابرا پیسە وا بزانێ کە ڕۆژ بووەتەوە ... لەو کاتەی کە من تەماشام دەکرد بۆ ئەوەی بزانم ئافرەتەکە دەردەچێت یان نا .. بینیم ڕێگاکە پڕ بوو لە سەرباز و سواری دەوڵەت... ئەوانیش دەڵێن:- ئەوا کێ بوو لەم

كاتەدا بـانگی دا؟ وە تەماشـای منـارەی مزگەوتەكـەیان دەكـرد .. منـیش هـاوارم كـرد:- ئەوە من بووم بانگم دا .. من دەمویسـت یارمـەتیم بـدەن .. گوتیـان:- دابـەزە .. منـیش دابەزیم ... گوتیان:- وەڵامی خەلیفە بدەرەوە ... منیش زۆر ترسام... سـوێندیانم دا بـە خوای گەورە بـۆ ئـەوەی گوێبسـتی چیرۆكەكەم بـن كەچـی رازی نـەبوون ... وە پێشـیان خستم وە هیچ دەسەڵاتێكم نەبوو . تاكو چـوومە ژوورەوە بـۆ لای خەلیفـە ... كـاتیٚ كـە خەلیفەم بینی لە جێگاكەی خۆی دانیشتووە زۆر ترسام و هەموو گیانم دەستی بە لـەرزین كرد.. خەلیفە گوتی:- وەرە پێشەوە .. منیش چـوومە پێشـەوە ... پێـی گـوتم:- كـوڕم هیچ مەترسە و ئارام بە .. ئەمجار دەستی بە قسـەی خـۆش كـرد و دڵنیـای كردمـەوە كـە هیچ ترسم نەبێت ... بۆیە منیش ترسم نەما ... گوتی:- تۆ بووی لـەم ناوەختـەدا بانگـت دا ....؟ گوتم:- بـەڵی ئـەی ئـەمیری ئیمانـداران ... گـوتی:- چـی هۆیـەك هەیـە كـە لـەم ناوەختەدا بانگ بدەی . لە كاتێكدا هیشتا زۆری ماوە بۆ بانگی بەیانی؟ كـە دەبێتـە هـۆی ئەوەی كات لە رۆژووان و رێبواران و نوێژخوێنان وئافرەتـان تێـك بـدەی ... گـوتم:- ئایـە ئەمیری ئیمانداران دڵنیـام دەكاتـەوە كـە هیچـم بەسـەر نەیـەت ئەگـەر چیرۆكەكەم وەكـو خۆی باس كرد؟ گوتی:- دڵنیـا بـە .. منـیش چـیرۆكەكەم بـۆی گێڕایـەوە .. ئـەویش زۆر پەست بوو..ئەمجار فەرمانی كرد بە ئامادەكردنی ئەو پیـاوە وئـەو ئافرەتـە ... ئـەوانیش بە پەلـە ئامادەیـان كـرد... ئـەمجار ئافرەتەكـەی لەگـەڵ چـەند ئـافرەتێكی نزیكـی خـۆی ناردەوە بۆماڵی خۆی ..پاشان رووی كردە پیاوەكـەو پێـی گـوت:- رزق و رۆزیـت چـەند هەیە؟ سەروەت و سامانت چەند هەیە؟ چەند ژن و جاریـەت هەیـە؟ شـتی زۆری بـۆ بـاس

کـرد ... ئـەمجار گـوتی:– هـاوار بۆخـۆت .. ئایـە ئـەو هـەموو نیعمەتـە خـوای گـەورە ڕژاندوویەتی بە سەرتدا بەست نییە تاکو بڕۆیت پەردەی حەرام بدڕیت و سنورەکانی خـوا ببەزێنیت و بە جورئەتیش بوی بەرامبەر بە دەسەڵات؟ ئـەی ئـەو هـەموو نیعمەتـە بەسـت نییە تاکو دەست درێژیت کردووەتەوە سەر کەسێك کە فەرمانی پێت کـردووە بـە چاکە و نەهی کردووی لە خراپە و هەموو لاشـەت برینـدار و خوێنـاوی کـردووە و سـوکایەتیت پـێ کردووە؟؟ کەچی هیچ وەڵامێکـی نـەبوو .. ئـەمجار بڕیـاری داو کـە پێیـەکانی بـە کـۆت و زنجیر ببەستنەوە و بە توندی بەستیانەوە .. لە کاتێکدا ئەو کابرایـە هـاوار دەکـات و تکـا دەکات .. وەبڕیاری تەوبە وگەڕانەوە دەدات کەچی خەلیفـە بـە هـیچ شـێوەیەك ڕووی تـێ ناکات .. ئـەمجار خەلیفـە فـەرمانی کـرد کـە بـە چـەقۆ لێـی بـدەن تـاکو مـردن و ئـەمجار فەرمانی کرد کە بخرێتە ڕوباری دیجلەوە .. ئەوە دوا ساتەکانی ئەو کابرایە بوو .. پاشـان خەلیفە فەرمانی کردە بەڕێوەبەری پۆلیس کە بچێتە سەر ماڵەکەی ئەو هـەموو پـارەی لـە (بیت المال) ەوە وەری گرتووە دەست بەسەر هەموویدا بگیرێت، وە بە منی گـوت:– هـەر کاتێك خراپەیەکت بینی بچووك یـان گـەورە تەنانـەت ئەگـەر لەسـەر ئـەم کابرایـەیش بـوو (دەستی درێژ کرد بۆ بەرێوەبەری پۆلیس) ئەوا ئاگادارم بکەرەوە ئەگـەر منـت بـینی ئـەوا باشە ئەگەر نا ئەوا نیشانەی نێوان من و تۆ بانگدانە .. ئەوا لە هەر کاتێکدا بوو بانگ بـدە .. یان لەم کاتەی ئێستادا کە بانگت دا .. منیش گوتم:– خـوا پاداشـتی خـەیرت بداتـەوە .. ئەمجار دەرچوومە دەرەوە .. لە بەر ئەوەیە هەر کاتێـك فـەرمانێك بکەمـە هـەر یـەکێك لەو بەرپرسانە ئەوا یەکسەر جێبەجێ دەکەن وە هەرکاتێك قەدەغەیان بکەم لەهەر شـتێك

ئەوا یەکسەر وازی لێ دەهێنن لە ترسی خەلیفەی موسڵمانان (المعتضد بـالله) .. وە تـاکو ئێستا پێویستم بە بانگدان نەبووە لە خوا بە زیاد بێت .

برای خۆشەویست .. خوشکی ڕێزدارم ...

ئەوانـەی تامـەزرۆی بەهەشـتن .. ئەوانـەی حـەز لـە چـوونە نـاو بەهەشـت دەکـەن... لـە کاتێکدا ئەگەر خراپەیەك ببینن ئەوا بێ دەنگ نابن .. بەڵکو هەموو ڕێگاکـان دەگرنـە بـەر .. وە هەموو شێوازەکان دەگرنـە بـەر بـە مەبەسـتی لادانـی خراپـە و ئامۆژگـاری خـەڵکی خراپـەکار .. ئەوانـە لـە کوێن . کـە ئەگـەر خراپـەیـەك ببیـنن کەچـی هـەوڵ نـادەن بـۆ چاککردنەوە ... وە ڕەنگە ئەگەر جارێك یان دوو جار ئینکاری بکەن و لێیان وەرنـەگیرێت ..ئـەوا لـە چـاکەکاری بێـزار دەبـن .. وە چـیتر چـەك فـڕێ دەدەن ... وە ڕۆژی قیامـەت پرسـیاریان لـێ دەکرێـت دەربـارەی ئەوانـە.... خراپـەکاری چـەند زۆر بـووە لـە نێـو خەڵکیـدا؟! .. لـە بازاڕەکانیانـدا !... لـە ماڵەکەنیانـدا! .. لـە قوتابخانـەکانیان! .. وەجێگای کارکردنەکانیان! .. تەنها لەبەر ئەوە نـەبێت ﴿كَانُواْ لاَ يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ﴾ [المائدة: ٧٩] .

واتە:ـ ئەوانە قەدەغەی یەکتریان نەدەکرد لە خراپە و تاوانێك کە دەیانکرد، سوێند بێت بە خوا ئەوەی کە دەیکەن زۆر خراپ و ناپەسەندە .

وە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- (لا يحقر أحدكم نفسه) گوتیان:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ:- كيف يحقر أحدنا نفسه؟! قال:- (يرى أمراً لله عليه فيه مقال .. ثم لا يقول فيه، فيقول الله له يوم القيامة: ما منعك أن تقول في كذا وكذا؟ فيقول: خشية الناس .. فيقول: فإياي كنت أحق أن تخشى)[1].

وە فەرموودەکەی پێغەمبەری خوا ﷺ بزانە کە دەفەرمووێت:-

(من رأى منكم منكراً فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه، فإن لم يستطع فبقلبه، وذلك أضعف الايمان)[2].

هەموو موسڵمانێك دەگرێتەوە ئافرەت و پیاو .. وە تۆ یەکێکی لە موسڵمانان بەڵکو ئەو کەسەی کە لە بینینی خراپە بێدەنگ دەبێت با لەوە بترسێت کە ببێتە هاوەڵی ئەنجامدەری کارە خراپەکە .. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:- (إذا عملت الخطيئة في الأرض كان من شهدها فكرهها _ وقال مرة: أنكرها _ كمن غاب عنها ومن غاب عنها فرضيها كان كمن شهدها)[3] .

---

(١٣) (رواه ابن ماجة، وضعفه الشيخ الألباني في ضعيف ابن ماجة: ٤٠٠٨).

(١٤) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع االصغير: ٦٢٥٠).

(١٥) (رواه أبو داود، وصححه الشيخ الألباني في صحيح سنن أبي داود: ٤٣٤٥) .

ئامۆژگاری پێنجەم ....

لە خۆشەویستییەکانی خوا بۆ بەندە چاکەکانی ..ئەوانەی کە ئەهلی بەهەشتن .. خوای گەورە خۆشگوزەرانی دونیا وقیامەتیان پێ دەبەخشێت...وە بزانە ئەو بێزارییەی کە خوای گەورە بە سەر هەندێ کەسدا دەیهێنێت بە هۆی سەرپێچی خۆیانەوەیە ...یان دەیانەوێ خۆشگوزاریان دەستکەوێ لە جگە لە ڕەزامەندی خوا ... سەرپێچی کەران دونیایان لا تەنگ دەبێت ... وە ژیانیان لا بێ سوود دەبێت ..تاکو ئەو خۆشییەی کە بە شوێنیدا دەگەڕێن لە خۆشگوزەرانی دونیا دەبێتە سزا و ئازار کە پێوەی دەناڵێنن ... بۆ گوێ بیستنیان بۆ گۆرانی .. و شوێنکەوتنی خراپەکاری .. و خواردنەوەی مەی و تەماشا کردنی حەرام .. هەموو ئەوانە دەگۆڕدرێت بە تەنگی ژیان لە پاش ئەو هەموو فراوانییە .. وە خەم و پەژارە لە پاش دڵخۆشی .. بۆ؟ وەڵام ئاشکرایە .. چونکە خوای پەروەردگار مرۆڤی دروستکردووە تەنها بۆ یەك مەبەست بۆیە بە بێ ئەو مەبەستە ژیانی ڕاست نابێت ئەگەر بە شتی ترەوە خۆی خەریك بکات: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦].

واتە:- بێگومان من پەری و ئادەمیزادم دروست نەکردووە تەنها بۆ ئەوە نەبێت کە من بپەرستن بەتاك وتەنهاو هاوبەشم بۆ بڕیار نەدەن.

کاتێ مرۆڤەکان جەستەو گیانی خۆیان بۆ کارێکی تر بەکار هێنا کە بۆ ئەو مەبەستە دروست نەکراوە ئەوا ژیانی دەبێتە دۆزەخ .. وە نمونەیەك لەسەر ئەوە وەربگرە ..:– ئەگەر مرۆڤێك لە ڕێگایەکەوە ڕێی دەکرد لە ناکاو نەعلەکەی بچڕا.. کاتێ ئەوەی بینی دەڵێت:– هیچ کێشە نییە لە جێی نەعلەکەم پێنوسەکە بەکار دەهێنم ئەمجار پێنوسەکەی لە ژێر پێی خۆی دانا و ویستی ڕێ بکات .. ئەوا ئێمە پێی دەڵێین:– تۆ شێتی، چونکە پێنووس دروست کراوە بۆ نووسین و بۆ لە پێ کردن دروست نەکراوە.... وە هەروەها ئەگەر کەسێك پێویستی بە پێنوسێك هەبوو وە دەستی نەکەوت ئەوا دەڵێت:– هیچ کێشە نییە بە پێڵاوەکەم دەنووسم...!! ئەمجار پێڵاوەکەی هەڵگرت و بەسەر کاغەزەکەدا هێنای بە مەبەستی نووسین .. ئەوا ئێمە پێی دەڵێین .. تۆ شێتیت، چونکە پێڵاو بۆ یەك مەبەست دروست کراوە ئەویش ڕێ کردنەو بۆ نووسین دروست نەکراوە .. هەروەها مرۆڤیش وایە.. بۆ یەك مەبەست دروست کراوە ئەویش گوێڕایەڵی فەرمانەکانی خوای گەورەیە و پەرستنی ئەوە .. ئەگەر هەرکەسێك ژیانی خۆی بۆ جگە لەم مەبەستە بە کاری هێنا ئەوا ڕێگا بزر دەکات و تووشی ناخۆشی ژیان دێت ... وە ئەگەر تەماشایەکی حاڵی ئەو کەسانە بکەیت کە ژیانی خۆیانیان بۆ جگە لەو مەبەستە بە کار هێناوە ئەوا دەبینیت ژیانیان پڕ لە خراپەکاری و گومڕاییە کە لە جگە لەواندا نییە .. لەگەڵ مندا ئەم پرسیارانە بکە:– بۆ خۆکوشتن لە وڵاتانی خراپەکاری و ئیباحی زۆرە؟ بۆ لە وڵاتی ئەمریکا ساڵانە زیاتر لە بیست و پێنج هەزار کەس خۆی دەکوژێت؟ وە وەکو ئەو نمونەیە لە وڵاتی بەریتانیا .. هەروەها فەرەنسا .. وڵاتی سوید و وڵاتانی تر .. بۆ

خۆیان دەكوژن؟؟! ! ئایە (مەی)یان دەست نەكەوتووە بۆ ئەوەی بیخۆنەوە؟ نەخێر .. بەڵكو مەی زۆر زۆرە ... ئایە نازانن بۆ چی وڵاتێك سەفەر بكەن؟ نەخێر .. بەڵكو وڵاتان زۆر فراوانن ... یان ڕێگای زینایان لێ گیراوە .. یان ڕێگرێك هەیە لە نێوان ئەوان و یاریگاكان و مەلهەكاندا؟.. نەخێر .. بەڵكو ئەوەی دەیانەوێ دەیكەن .. لە نێو خۆشگوزەرانی چاوەكانیان ودامێنیان رادەبوێرن .. كەواتە بۆ خۆیان دەكوژن؟ .. بۆ لە ژیان بێزار بوونە؟! بۆ مەی و زینا و مەلهەكان جێ دەهێڵن ... و مردن هەڵدەبژێرن .. بۆ؟ وەڵام ئاشكرایە ..

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكاً﴾ [طه: ١٢٤] .

واتە:- ئەوەی ڕوو وەربگێڕێت لە بەرنامە و یادی من و پشتی تێ بكات، بێگومان بۆ ئەو جۆرە كەسانە ژیانێكی تاڵ وناخۆش وتەسك وتەنگی بۆ هەیە لە ژیانی دونیادا.

تەنگی ژیانیان شوێنیان دەكەوێت بۆ هەر كوێ بڕۆن .. وە لە سەفەرەكەیدا و لە جێگیر بوونەكەیدا .. لە گەڵیاندایە كاتێ دەخۆن و دەخۆنەوە .. لە گەڵیدا هەڵدەستێ و دادەنیشێت .. وە پێكەوە دەبن لە خەوتن و نوستن دا.. ژیانی لێ تاڵ دەكات تاكو مردن .. هەركەسێ پشت لە خوا بكات و خۆی بە زل بزانێت .. ئەوا خوای گەورە بەردەوام ترس دەكاتە دڵییەوە . خوای گەورە دەفەرموێت:- ﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُواْ الرُّعْبَ﴾ [آل عمران: ١٥١] .

واتە:– (ئەی گرۆی ئیمانداران دڵنیابن) كە لەمەودوا ئێمە: ترس و بیم فڕێ دەدەینە دڵی ئەوانەی كە بێ باوەڕن، بۆ؟ ﴿بِمَا أَشْرَكُواْ بِاللّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَاناً وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ﴾ [آل عمران: ١٥١] .

واتە:– بە هۆی ئەوەی شەریك و هاوەڵیان بۆ خوا بڕیارداوە بێ ئەوەی خوا هیچ بەڵگەیەكی لەسەر ناردبێتە خوارەوە (بۆ دانانی هاوەڵگەری)، ئەوانە سەرەنجامی گەڕانەوەیان ئاگری دۆزەخە كە ناخۆشترین و خراپترین جێگەی ستەمكارانە .

بەڵام ئەوانەی كە خوای خۆیان دەناسن ...كە بە دڵ روویان تێ كردووە .. ئەوانە لە خۆشگوزەرانیدا دەژین ..

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ [النحل: ٩٧] .

واتە:– ئەوەی كار و كردەوەی چاكەی كردبێت، پیاو بێت یان ئافرەت، لە كاتێكدا بڕوادار بێت، سوێند بە خوا بە ژیانێكی كامەران و ئاسوودە لە دونیادا دەیژێنین، لە قیامەتیشدا پاداشتیان بە جوانتر دەدەینەوە لەوەی كە ئەوان دەیانكرد .

مامۆستایەك گوتی:ـ

بە مەبەستی چارەسەرکردن چووم بۆ بەریتانیا .. چوومە ژوورەوە بۆ یەکێك لە گەورەترین نەخۆشخانەکانی ئەوێ ... دەتوانم بڵێم تەنها گەورە پیاوان و وەزیرەکان دەڕۆن بۆ ئەوێ ... کاتێ کە پزیشکەکە هاتە ژوورەوە بۆ لام و رواڵەتی منی بینی .. گوتی:ـ تۆ موسڵمانیت؟ گوتم:ـ بەڵێ .. گوتی:ـ لەو رۆژەوە کە خۆم ناسیوەتەوە کێشەیەك هەیە منی سەرسام کردووە .. ئایە دەتوانی گوێم لێ بگریت؟ گوتم:ـ بەڵێ .. گوتی:ـ من سەروەت و سامانێکی زۆرم هەیە .. وە کارو کاسبییەکی باشم هەیە ... وە بڕوانامەیەکی بەرزم هەیە.. وە هەموو جۆرە خۆشگوزەرانییەکم تاقیکردووەتەوە .. هەموو جۆرە مەیەکم خواردۆتەوە ... وە توشی زینا هاتووم ... وە سەفەرم کردووە بۆ چەندەها وڵات... لەگەڵ ئەوەیشدا .. هەست بە دڵتەنگییەکی بەردەوام دەکەم .. وە بێزارم لەم ژیانە خۆشە .. چوومە بۆ لای چەندەها پزیشکی دەروونناس.. وە چەندەها جار بیرم لە خۆکوشتن کردۆتەوە بەڵکو ژیانێکی خۆشتر ببینم ... کە بێزاری تیادا نەبێت .. ئایە تۆ هەست بەم بێزارییە دڵتەنگییە دەکەیت؟ گوتم:ـ نەخێر.. بەڵکو من بەردەوام لە خۆشیدام .. وە ئێستا رێگات پیشان دەدەم بۆ خۆشگوزەرانی .. بەڵام وەڵامم بدەرەوە .. تۆ ئەگەر ویستت بە چاوەکانت رابوێری ..ئەوا چی دەکەیت؟ گوتی:ـ تەماشای ئافرەتێکی جوان یان دیمەنێکی جوان دەکەم ... گوتم:ـ ئەگەر ویستت بە گوێیەکانت رابوێری.. چی دەکەیت؟ گوتی:ـ گوێبیستی موسیقایەکی لەسەرخۆ دەبم ..گوتم:ـ ئەگەر ویستت بە لوتت رابوێری چی دەکەیت؟ گوتی:ـ بۆنی بۆنێکی خۆش

دەکەم یان دەڕۆم بۆ باخچەیەك .. گوتم:- باشە .. ئەگەر حەزت کرد بە چاوەکانت رابوێریٔ بۆ گوێبیستی موسیقا نابیت؟ بۆیە سەرسام بوو گوتی:- نابێت چونکە ئەمە رابواردنی تایبەت بە گوێیە .. گوتم:- ئەگەر ویستت بە لوتت رابوێریٔ بۆ تەماشای دیمەنێکی جوان ناکەیت؟ دیسان سەرسام بوو گوتی:- نابێت چونکە ئەم رابواردنە تایبەتە بە چاوەوە، وە ناکرێت هەست بەو تەنگی و بێزارییە بکەیت لە چاوەکانت؟ گوتی:- نەخێر.. گوتم:- هەست بە گوێیەکانت دەکەیت؟ بە لوتت ! دەمت؟! دامێنت؟ گوتی:- نەخێر بەڵکو بە دڵ هەستی پیٔ دەکەم .. بە سنگم ... گوتم:- تۆ هەست بەم بێزارییە دەکەیت لە دڵتدا .. وە دڵیش رابواردنی تایبەت بە خۆی هەیە .. ناکرێت بە شتی ترەوە رابوێریٔ.. وە دەبێت ئەو شتە بزانیت کە دڵ پێی خۆش دەبێت .. چونکە بە گویٔ گرتنت لە موسیقا و خواردنەوەت بۆ مەی وە تەماشا کردنت و زینا کردنت ... ئەوا خۆشی بە دڵت نادەیت بەڵکو ئەوا تەنها خۆشی ئەندامەکانە ... بۆیە کابرا سەرسام بوو .. گوتی:- راستە ئایە چۆن خۆشییەك بۆ دڵەکەم پەیدا بکەم؟ گوتم:- بەوەی کە شایەتی بدەیت کە هیچ خوایەك نییە کە بە حەق شایانی پەرستن بێت تەنها ﴿الله﴾ نەبێت، وە شایەتی بدەیت کە محمدﷺ پێغەمبەرو نێردراوی ئەوە .. وە لەبەر دەستی دروستکارەکەی خۆتدا کڕنۆش ببەیت.. وە هەموو کێشە و ئازارەکانت بۆ ئەو باس بکەیت .. بۆیە تۆ بەو کارە ئەوا ژیانێکی خۆش بەسەر دەبەیت و چیتر غەمبار نابیت، کابرا هەندیٔ راماو گوتی:- هەندیٔ کتێبم لەسەر ئیسلام بدەریٔ .. و دوعام بۆ بکە ..

پاشان من چارەسەری خۆم کرد و گەڕامەوە... وە رەنگە کابرا پاش من ئیسلام بوو بێت .. وە خوای گەورە راستی فەرمووە کاتێك دەڵێت:-

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاء لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ * قُلْ بِفَضْلِ اللّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُواْ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾

[يونس: ٥٧-٥٨].

واتە:- ئەی خەڵکینە، بە راستی ئێوە ئامۆژگاریەکی گەورە و گرنگتان لە لایەن پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە کە (قورئانە) شیفا و چارەسەریشە بۆ نەخۆشی دڵ و دەروونەکان و رێ نیشاندەر و رەحمەتیشە بۆ ئیمانداران (ئەی محمد ﷺ) بە ئیمانداران بڵێ: با دڵشاد و شادمان بن بە فەزڵ و بەخشش و رەحمەتی خوایی (کە قورئان و بەرنامەی خوایە)، کەوابوو با هەر بەوە دڵخۆش بن، هەر ئەوەیش چاکترە بۆیان لە هەموو ئەو شتانەی کە خەڵکی خەریکن کۆی دەکەنەوە و کەڵەکەی دەکەن .

سەیرە بۆ هەندێ کەس کە لەم دینەدا ئارامی و خۆشی دەبینن پاشان دەڕۆن لە جگە لەو رێگایە بە دوای خۆشیدا دەگرێن، خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَّن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاء مَّحْيَاهُم وَمَمَاتُهُمْ سَاء مَا يَحْكُمُونَ﴾ [الجاثية: ٢١] .

واتە:- ئایە ئەوانەی کە گوناهو تاوانەکانیان ئەنجامداوە، وایان زانیووە هەروەك ئەوانە حسابیان بۆ دەکەین کە ئیمانیان هێناوە و کار و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە؟! ژیانی دنیاو مردن و دوای مردنیان وەك یەك دەبێت؟! ئای کە بڕیاری خراپ بڕیار دەدەن.

بۆیە خوای گەورە ژیانی خۆشگوزەرانان و ژیانی بەدبەختانی لە ژیان و مردندا جیا کردووەتەوە..

مامۆستایەك گوتی:-

رۆژێك گەنجێك هات بۆ لام . تەماشای روویم کرد بینیم روویەکی بێزار و رەش هەڵگەڕاوە .. پرسیاری داواکەیەم کرد .. بێ دەنگ بوو .. پرسیارەکەم لێی دووبارە کردەوە کەچی هیچ قسەی نەکرد .. تەماشایەکیم کرد ... بینیم فرمێسك بە چاوەکانیدا دێتە خوارەوە ... پرسیارم کرد .. بۆ دەگری؟ گوتی:- هێندە سنگم تەنگە بە رادەیەك کە ناتوانم هەناسە بدەم بە هۆی بێزارییەوە .. سوێند بە خوا ئەی مامۆستا وا هەست دەکەم کە چیایەك وا بەسەر سنگمەوەیە هەناسەی لێم قەدەغە کردووە .. چیتر بەرگەی تێکەڵ بوونی خەڵکی ناگرم .. وە بێزارم لە هاوڕێکانم .. بەڵکو تەنانەت برا و باوك و دایکم ... چیتر بەرگەی ئەوە ناگرم لە گەڵیاندا دانیشم.. تەنانەت پێکەنینەکەم دروستکراوە .. وە خۆشحاڵییەکەم تەنها روخسارە ... ئێستا هاتووم بۆ لات بۆ ئەوەی بە دوعا خوێندن بەسەرمدا چارەسەرم بکەیت .. یان رێگەم نیشان بدەیت بۆ لای کەسێك کە چارەسەرم بکات، ئەمجار دەنگی بڕا و بێ دەنگ بوو .. پرسیارم لێ کرد .. ئەم بێزارییە بێ گومان

هۆیەكی هەیە ... ئایە هۆیەكەی چییە؟ گوتی:- نازانم .. گوتم:- پەیوەندیت لەگەڵ خوادا چۆنە؟ گوتی:- خراپە ..ئێستا گوێ لە چیرۆكەكەم بگرە.. گوتم:- فەرموو .. گوتی:- كاتێ تەمەنم گەیشتە چواردە ساڵ.. باوكم رۆیشت بۆ ئەمەریكا بە مەبەستی خوێندن .. منیش لە گەڵیدا رۆیشتم .. لەوێ باوكم منی فەرامۆش كرد لە نێو سەما خانەكان و بازاڕەكاندا لە كاتێكدا من تەمەنم لەو كاتە ناسكەدایە .. كاتێ باوكم لە پاش دوو ساڵ خوێندنی تەواو كرد گەڕاینەوە بۆ ریاض، داوام لێ كرد كە بگەڕێمەوە بۆ ئەمەریكا بە مەبەستی تەواو كردنی خوێندن كەچی ئەو رازی نەبوو . منیش ساڵ سێیەمی ناوەندیم خوێند بەڵام بە قەستی نەمدەخوێند بۆ ئەوەی دەرنەچم و سەرنەكەوم لە هەموو وانەكاندا.. ساڵی دووەم دیسان خوێندم و دیسان بە قەستی بایەخم بە خوێندن نەدەدا بۆ ئەوەی دەرنەچم .. بۆ ساڵی سێیەم دیسان كاری ساڵانی پێشووم ئەنجامدا و دیسان دەرنەچووم .. كاتێ باوكم ئەوەی بینی ناردمی بۆ ئەمەریكا بۆ ئەوەی لەوێ خوێندن تەواو بكەم .. ئەبوایە بۆ ماوەی چوار ساڵ خوێندنی ئامادەیی تەواو بكەم كەچی من بە نۆ ساڵ تەواوم كرد .. هیچ تاوانێك و سەرپێچییەك لەسەر زەوییدا نەما كە من ئەنجامی نەدەم .. چونكە من دەمویست بە گەنجییەكەی خۆم رابوێرم تا لە توانامدایە .. ئەمجار گەڕامەوە بۆ ریاض و دەستم كرد بە خوێندن لە زانكۆ .. لە كاتێكدا من بەردەوامم لە تاوان و سەرپێچی.. گەورە و بچووك .. بەڵام ئەمە زۆر دڵی تەنگ دەكردم .. هەناسەكانم بە ئەستەم دەردەچوو .. ژیانی لێ تەنگ كردم .. لە هەموو شتێك بێزار بووم .. هەموو شتێكم تاقی كردبووەوە .. كەچی بێزاری هەردەم هاوڕێمە .. ئەم هەموو قسەیەی بۆ

کردم ... قسەکانی بە بچڕ بچڕ دەردەچوو .. دەگریا ... پرسیارم لێ کرد:- ئایا نوێژ دەکەیت؟ گوتی:- نەخێر .. گوتم:- یەکەم چارەسەری ئەم دڵتەنگییەی تۆ ئەوەیە کە پەیوەندیت باش بکەیت لەگەڵ ئەو کەسەدا کە دڵت لەبەر دەستیدا بە ویستی خۆی ئەم دیو و ئەودیوی دەکات.. پارێزگاری لە نوێژەکانت بکە لە مزگەوت .. وە دەمەوێ پاش حەوت ڕۆژی تر بتبینم .. ڕۆژگار ڕۆیشت .. پاش هەفتەیەك هات بۆ لام بە ڕوویەك کە ئەو ڕووەی پێشوو نەبوو .. وە یەکەم جار کە منی بینی باوەشی پیاکردم .. گوتی:- خوا پاداشتی چاکەت بداتەوە .. ئێستا من لە خۆشییەکدام کە بۆ نۆ ساڵ دەچێت تامی ئەو خۆشییەم نەچێشتووە .. ئەمجار پرسیاری دڵتەنگی و بێزاریم لێ کرد .. بینیم ئەو هەموو بێزارییەی لەسەر نەماوە .. خوای گەورە راستی فەرمووە: ﴿فَمَن يُرِدِ اللهُ أَن يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلإِسْلاَمِ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقاً حَرَجاً كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ﴾ [الأنعام: ١٢٥] .

واتە:- جا ئەو کەسەی (خێری تێدا بێت) و خوا بیەوێت هیدایەتی بدات، ئەوە سینەی ساف و پاك و فراوان وئامادە دەکات بۆ ئایینی ئیسلام، ئەو کەسەش خوا بیەوێت گومڕای بکات، ئەوە دڵی دەگوشێت و سنگی توندو تەنگ وتەسك دەکات و هەناسەی سوار دەبێت، هەر وەك ئەوەی بەرەو ئاسمان بەرز بێتەوە (چۆن تووشی تەنگە نەفەسی و دڵ تەنگی و خوێن بەر بوون دەبێت)، ئا بەو شێوەیە خوا گومڕایی و پیسی هاوەڵگەری لەسەر دڵی ئەوانە دادەنێت کە باوەڕ ناهێنن﴾.

مامۆستایەك بۆی باس كردم:-

ڕۆژێك كابرایەك هات بۆ لام و گوتی:- ئەی مامۆستا براكەم جادووی لێكراوە، وە داوات لێ دەكەم كە ڕێنموویيمان بكەی بۆ كەسێك كە هەندێك قورئانی بە سەردا بخوێنێ .. وە بە (ڕوقیەی شەرعی) چارەسەری بكات .. منیش داوام لێ كرد كە براكەی ببینم .. كاتێ هات بۆ لام .. بینیم ئەم نەخۆشە زۆر بێزارە و دڵتەنگە .. حاڵی تێك چووە .. پرسیارم لێ كرد بەدەست چییەوە دەناڵێنیت؟ .. گوتی:- من جادووم لێ كراوە .. پرسیارم لێ كرد .. نیشانەكانی ئەو جادووەی كە لێت كراوە چییە؟ گوتی:- هەموو كاتێك هەست بە دڵتەنگی دەكەم .. هەموو كاتێك بێزار و نائارامم .. لە هەموو شتێك بێزار بووم .. وە حەز لە تێكەڵ بوونی خەڵك ناكەم .. تەنانەت دایكم و خوشكەكانم چیتر بەرگەی تێكەڵ بوونیان ناگرم .. لەگەڵ خێزانەكەمدا كێشەی زۆر ڕوویدا و ئێستا ڕۆیشتووەتەوە بۆ لای كەس و كاری بۆ ماوەی ساڵێكە ... منداڵەكانم حەز ناكەم لە گەڵیاندا دانیشم .. ئەمجار قسەكانی بچڕ بچڕ كرد و دەستی بە گریان كرد .. منیش گوتم:- تۆ بۆ سووری لەسەر ئەوەی كە جادووت لێ كراوە .. ڕەنگە ئەوەی تووشت بووە سزای خوای گەورە بێت لەبەر هەندێ لە تاوانەكانت ... ڕەنگە خوای گەورە كاتێ بینیبێتی تۆ سەرپێچی دەكەیت ئەوا سنگ فراوانی لێت سەندووەتەوە .. وە خوای گەورە دەفەرمووێ:-

﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ [الشورى: ٣٠].

واتــە:- هــەر بــەڵاو نەهامەتیــەكتان بــە ســەر هاتبێــت، ئــەوە دەرەنجــامی ئــەو كــار و كردەوانەیە كە بە ئارەزووی خۆتان دەتـانكرد، (بـەڵام ئەوەنـدە خوایـەكی میهرەبانـە) لـە زۆربەی زۆری گوناهو هەڵەكانتان خۆش دەبێت.

گوتی:- نەخێر .. من جادووم لێ كراوە و تكایە (روقیەی شـەرعی)م بـە سـەردا بخوێنـە .. گوتم:- لێپرسینەوەی خۆت بكە و چاودێری كارەكانـت بكـە و مـوژدەی چاك بوونـەوە بخوازە .. گوتی:- نەخێر من جادووم لێ كراوە و شتێك بە سەرمدا بخوێنە .. كـاتێ وازی نەهێنا و سوور بوو لەسەر داواكەی منیش پـەرداخێك ئـاو كـە بـە تەنیشـتمەوە بـوو هـەڵم گرتو ئەمجار سورەتی (الفاتحە)م بـە سـەردا خوێنـد و فـووم پیـاكرد ...ئـەمجار گـوتم:- بیخۆرەوە .. ئەوا بە سەرتدا خوێندمەوە .. ئەویش ئاوەكەی خواردەوە و دەرچـوو .. لـە پاش دوو رۆژ براكەی پەیوەندی پێوە كردم و گـوتی:- ئـەی مامۆسـتا .. مـوژدەم بدەیـە ..خوای گەورە بـەو خوێندنـەوەی تـۆ سـوودی پـێ بەخشـی .. منـیش سەرسـام بـووم .. گوتم:- چۆن؟ گوتی:- براكەم دوێنێ تاكو ئێوارە لای دایكـم و براكـانم بـوو .. وە ئێـوارە رۆیشت منداڵـەكان و خێزانەكـەی هێنایـەوە .. سـوێند بێـت بـە خـوا دایكـم و خێزانەكـەی بەردەوام دوعات بۆ دەكەن .. وە خوا پاداشتی خەیرت بداتەوە كـە ئـەو جـادووەت پـووچ كردەوە .. منیش واللە سەرسـام بـووم بـەو شـتە .. وە داوام لـێ كـرد كـە خـۆی وبراكـەی سەردانم بكەن .. كاتێ ئامادە بوون .. بـەڵام شـتێكی تـرم بـینی .. هـاە .. ئـەی فـلان .. جادووەكەت دۆزییەوە؟ گوتی:- نـەخێر بـەڵام شـتێكی تـرم دۆزییـەوە .. ئـەویش فیلمـی

رووت و مـادده بێهۆشـکەرەکان .. گـوتم:– چـۆن؟ گـوتی:– کـاتێ لای تـۆ دەرچـووم لێپرسینەوەم لەگەڵ خۆمدا کرد و سەرنجی ئەو ئایەتەم دەدا .

﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ [الشورى: ٣٠] .

ڕۆیشتم بە شوێن کەلێنەکانـدا دەگـەڕام .. بینـیم مـن بـەردەوام نـیم لەسـەر نوێـژەکان.. لەسەر ئەوەیشەوە من ماوەیەك بـەردەوام تەماشـای فلیمـی رووت دەکـەم .. لەبـەر زۆری تەماشا کردنم بۆ ئەو فیلمانە خێزانەکەی خۆم لەبەر چاو کەوتووە ورقم لێـی هەسـتاوە .. وە منداڵەکانیشم .. وە بەردەوام دڵتەنگی هاوڕێم بوو.. ئەمجار منیش لەبـەر زۆری غـەم و پەژارە دەستم کرد بە خواردنی مادده بێ هۆشکەرەکان .. بۆ ئـەوەی ئـەو هـەموو غـەم و پەژارەم لەسەر نەمێنێ .. کەچی غەمەکانم زیاتر و زۆرتر بـوون .. وە منـیش لەبـەر زۆری دڵتەنگی وامدەزانی جادووم لێکراوە .. پاشان ئەو هەموو فیلمانەم کـۆ کـردەوەو هـەمووم سووتاند .. ئـەمجار ئـەو مـادده بـێ هۆشـکەرانەی کـە لام مـابوون هـەموویم فڕێدا .. وە بڕیاری تەوبە و گەڕانەوەم دا بۆ لای پەروەردگار ... سوێند بە خوا لـە پـاش ئـەوەی ئـەو کارانەم کرد .. هەستم کرد کە چیایەك لەسەر سنگم بووە و ئێستا نەماوە..

ئامۆژگاری شەشەم ...

ئەهلی بەهەشت خەڵکێکن کە دڵی خۆیانیان پەیوەست کردووە بـە خۆشەویسـتی خـوداوە .. خوای خۆیان خۆشیانی دەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش دەوێت .. خوایـان لـە هـەموو کەس زیاتر خۆش دەوێت ... لە کەس و کار زیـاتر .. لـە سـەروەت و سـامان زیـاتر .. لـە

خۆیان زیاتر .. چەندەها جار لە شەوگاراندا لەگەڵ خوای خۆیاندا دوو بـە دوو دەبوونـەوە .. بە رۆژیش لە ترسی ئەودا دەگریان .. چاوەکانیان تامەزرۆی بینینی ئـەو دەکـەن .. وە لەبەر گەورەیی و خۆشەویستی ئەو دڵیان پارچە پارچە بووە ..

فليتك تحلـو والحياة مـريرة　　　وليتك ترضى والأنام غضاب

وليت الذي بيني وبينك عامر　　　وبيني وبين العـالمين خـراب

إذا صح منك الود فالكل هين　　　وكل الذي فوق التراب تراب

واتە:ـ

ئەی خودایە خۆزگە تۆ شیرین دەبویت لەگەڵ مندا، با هەموو ژیان تاڵ بێت

وە خۆزگە تۆ رازی دەبویت لەمن با هەموو خەڵکی لێم پەست بن

وە خۆزگە ئەوەی لە نێوان من و تۆدایە ئاوەدان دەبوو

وە ئەوەی لە نێوان من و هەموو خەڵکیدایە با وێرانە بێت

ئەگەر خۆشەویستیت بەرامبەر بە من تەواو دەبوو ئەوا هەموو شتێك ئاسانە

وە هەموو ئەوەی کە لەسەر ئەم گڵەیە هەر گڵە

تامەزرۆی بینینی خوای خۆیان بوون تاکو شایەتی ئەوە بوون کە لە ڕۆژی دوایی دا خـوای خۆیان ببینن خوای گەورە موژدەی ئەوەی پێداون:

﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ * إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴾ [القيامة: ٢٢ – ٢٣] .

واتە:– ئـەو ڕۆژە، ڕووخسـارانێك گەشـاوە و ناسـك و ئاسـوودەن، چـونكە هەریەكـە بـۆ خۆی تەماشای پەروەردگاری دەكات (لە تەماشاكردنی تێر نابێت) .

تۆیش ببە یەكێك لە ئەوان .. وریابە نەبیتە كەسێك كە دڵیان پەیوەست بووە بـە عەشـقی حەرامەوە .. ڕەنگە تۆ كەسێكت خۆش بوێت لەبەر ئەوەی شـەو نوێـژ دەكـات .. یـان بـە ڕۆژ بە ڕۆژوو دەبێت ... یان قورئانی پیرۆزی لەبەر كردووە .. یان كەسێكی بانگـەواز كـار بۆ دینی خوا .. ئەم خۆشەویستی یە بۆ خوایە و خاوەنەكەی پاداشـتی دەسـت دەكـەوێت ... وە ئەوانەی لەبـەر خـوا یـەكتریان خـۆش دەوێـت لـە ڕۆژی دوایـی دا لەسـەر مینبـەری نورن، پێغەمبەران و شەهیدان خۆزگەیان پێ دەبەن، بەڵام ڕەنگە كەسـێكت خـۆش بوێـت لەبـەر جوانییەكـەی یـان دەنگـە خۆشـەكەی یـان............ بـێ ئـەوەی تەماشـای چاكسـازی و گوێڕایـەڵی بـۆ خـوا بكـرێ ئـەم خۆشەویسـتییە بـۆ خـوا نییـە ... وە لـە پەروەردگار دوورت دەكاتەوە، وە خوای گەورە هەڕەشەی لەوانە كردووە:

﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴾ [الزخرف: ٦٧] .

واتە:– دۆستان و برادەران هەر هەموو لەو رۆژەدا دوژمنی یەکترن، هەموو رقیان لە یەك دەبێتەوە، جگە لەو کەسانەی کە لەسەر بنچینەی تەقوا و خواناسین کۆ بوونەتەوە و برایەتییان بەرپا کردووە .

وە دەفەرموێت:– ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً * يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَاناً خَلِيلاً * لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولاً﴾ [الفرقان ٢٧ – ٢٩].

واتە:– رۆژێك دێت ستەمکار قەپ دەکات بە هەردوو دەستی خۆیدا و گاز لە هەردوو دەستی خۆی دەگرێت (لە پەشیمانیدا و) دەڵێت: خۆزگە لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ ڕێبازی ئیمانم بگرتایە مەرگ بۆ خۆم، خۆزگە فلان کەسم نەکردایەتە هاوەڵ و دۆستی خۆم (چونکە سەری لێشێواندم) بە راستی گومڕا و وێڵی کردم لە بەرنامەی خوا دوای ئەوەی کە پێم راگەینرا بوو، شەیتان هەمیشە و بەردەوام هانی مرۆڤ دەدات بۆ گوناهو تاوان، لە کاتی تەنگانەشدا پشتی بەردەدات . بەڵکو ئەوانەی کە لەبەر خوا یەکتریان خۆش ناوێت ئەوانەی کە لەسەر رەوشتێك کۆبوونەتەوە کە خوای پەروەردگاری پێ پەست دەبێت لە رۆژی دواییدا سزا دەدرێن وە خۆشەویستییەکەیان دەگۆڕدرێت بە دوژمنایەتی، هەروەکو خوای پەروەردگار دەفەرموێ:

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضاً وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾

[العنكبوت: ٢٥] .

واتــە:- دواجــار لــە رۆژی قیامەتــدا یــەکتر کــافر دەکــەن و یەخــەی یــەکتر دەگــرن، هەندێکیشــتان نــەفرین لــە هەنــدێکی ترتــان دەکــەن، ســەرەنجامیش شــوێن و جێگــەی دیاریکراوتان ناو ئاگرە .

وە لە گەورەترین هۆکارەکانی چوونە نـاو ئـەو جـۆرە عەشـقە حەرامـەوە تەماشـاکردنی فیلمی سووك و ریسوا .. کە تیایـدا ئـافرەت و پیـاوان تێکـەڵ دەبـن ... تـاکو تەماشـاکەر تێکەڵ بوون دەبێتە شتێکی ئاسایی ... ئەمجار ئەمیش دەست دەکات بە گـەڕان بـە دوای خۆشەویستێکدا .. وە لەوە گەورە تر ئەوەیە ئەگەر لە فیلمەکانـدا رووداوی خۆشەویسـتی و عەشـق و مـاچ کردنـی یـەکتری تیـادا بێـت ... ئەگـەر گـەنجێك یـان کچێك ببیـنێ ئـەوا هەستەکانی دەبزوێنرێت و شاراوەکان دەردەکەون و شـەرم نـامێنێ و فیتنـە و بـەلا نزیـك دەبێتەوە .. وە هەروەها ئەگەر کەسێك وێنەی خراپـەی بـینی یـان دیمـەنی خـراپ .. بـێ گومان لە ناخیدا حەز دەکات کە چاوی لـێ بکـات لـە هـەموو کاتێکـدا .. لـەناو بـازاڕدا .. لەسەر جێگەی خۆی .. لە نوسینگەکەی .. وە شەیتان بەردەوام بانگی دەکات بۆ ئـەنجام دانی کاری خراپە .. بۆیە خوای پەروەردگار کاتێك کە فەرمانی پێ کردووین لـە پاراسـتنی داوێن لە داوێن پیسی .. لە پێش ئەوەدا فەرمانی کـردوە بـە چـاو داپۆشـین لـە حـەرام ..

خوای گەورە دەفەرموێ: ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ [النور: ٣٠] .

واتە:- ئەی پێغەمبەر ﷺ بە پیاوانی ئیماندار بڵێ: چاویان بپارێزن (لە سەرنجدانی ئافرەتانی نامەحرەم) هەروەها نامووس و عەورەتی خۆیان لە حەرام بپارێزن، بێگومان ئەوە پاکتر و پوختترە بۆیان (بۆ دڵ و دەروون و ڕواڵەت و ڕوح و لاشەیان) بە ڕاستی خوا ئاگادارە بەو هەڵس و کەوت و ڕەفتارانەی کە دەیکەن .

وە لە فەرمووودەدا هاتووە: (چاوەکان زینا دەکەن و زینا کردنی چاو تەماشا کردنە)[١]

وە هەروەها لە هۆکاری پەیوەست بوون بەو جۆرە عیشقەوە گوێ گرتنە لە گۆرانی .. وە أبن مسعود رضي الله عنه فەرموویەتی:

(گۆرانی ڕێگا و هۆکاری زینایە) سەیرە !.. ئەم قسەیەی ابن مسعود رضي الله عنه لە کاتێکدا گوتراوە کە گۆرانی لە لایەن کەنیزە و بەندەکانەوە دەگوترا لە ڕۆژێکدا کە گۆرانی بە دەف و شیعری پاراو بووە ... هێشتا (خوای لێ ڕازی بێت) دەیفەرموو ڕیگا و هۆکاری زینایە .. ئەی ئاخۆ ئەگەر ئەم سەردەمەی ئێمەی ببینایە چی دەگوت؟ لە کاتێکدا کە دەنگەکان و ئاوازەکان هەمە ڕەنگ بوون ...وای لێ هاتووە کە گوێ بیستی گۆرانی دەبین لەناو ئۆتۆمبیل دا .. لە فڕۆکەدا .. لە وشکانی و دەریادا .. وە لە گۆرانیدا

---

(١٦) (ظلال الجنة: ١٩٣).

چەندەها خراپەکاری هەیە کە هەمووی باس لە خۆشەویستی و عەشق و رابواردن دەکات .. سوێندت دەدەم بە خوا .. ئایە هیچ گۆرانی بێژێکت بینیوە کە باسی چاو داپۆشین لە حەرام بکات؟ یان خزمەت کردن و چاودێری کردنی هەتیوان؟ یان نوێژ کردن لە مزگەوتدا؟ یان تەوبە؟ نەخێر شتی وامان نەبیستووە .. بەڵکو جام هەرچی شتێکی تیادا بێت هەر ئەوەی لێ دەڕژێت ئەو گۆرانی بێژە دڵی پڕ بووە لە ئارەزوو شەهەوات و پەیوەست بووە بە لەزەتەکانەوە ئەمجار ئەوەی لە توانایدایە خەرجی دەکات لەو پێناوەدا .. پەیوەست بوونی دڵی گەنجێك بەرامبەر گەنجێکی تری وەکو خۆی .. یان کچێك بۆ کچێکی تر .. بە راستی ئەوە مەترسییەکی گەورەیە و خراپەیەکی مەزنە .. بە کەم زانینی تەماشا کردنی حەرام دەیخاتە نێو یەکێك لەو دوو کارە ترسناکە یان عەشقی ئافرەت یا خود عەشقی منداڵی بێ موو، وە بەردەوام شەیتان لە گەڵیدا دەبێ تاکو دەیخاتە نێو تاوانەوە وە خوا پەنا بدات، خوای گەورە زەمی ئەو جۆرە تاوانە پیسەی کردووە و کردوویەتی بە هاوڕێی شیرك و کوشتن فەرموویەتی:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ﴾ [الفرقان: ٦٨] .

واتە:– هەروەها ئەوانەی هیچ جۆرە خوایەکی تر لەگەڵ خوادا ناپەرستن، کەسیش ناکوژن کە خوا کوشتنی حەرام کردبێت مەگەر بە حەق و رەوا، هەروەها زینا ناکەن و نزیکی ناکەون .

ئەمجار خوای گەورە باسی سزای داوێن پیسەکان دەکات لە ڕۆژی دواییداو دەفەرموێ:

﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً * يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَاناً * إِلَّا مَن تَابَ﴾ [الفرقان: ٦٨-٧٠] .

واتە:– جا ئەوەی ئەو کارە خراپانە ئەنجام بدات، ئەوە تووشی سزا و ئازار و ریسوایی دەبێت، لە قیامەتیشدا ئازار و سزای بۆ چەند جارێك دەکرێت و بە زەلیلی و خەجاڵەتی و شەرمەزارییەوە دەبێت ژیانی تێدا بەسەر بەرێت، مەگەر ئەو کەسەی کە تەوبە بکات .

چەندەها ئافرەت گەنجی خۆی لە دەست داوە .. کەس و کاری خۆی توشی شەرمەزاری کردووە .. یان خۆی کوشتووە لە پێناوی شتێکدا کە پێی دەڵێن عیشق چەندەها گەنج رۆژگار و کاتی خۆی بە سەر بردووە و تەمەنی خۆی داناوە لە پێناوی عیشقدا .. ئێمە لەسەردەمێکداین کە هۆکارەکانی تاوان و جۆرەکانی شەهوەت زۆر بوون .. خراپەکاران لە کەناڵەکان و گۆڤارەکانیان وازیان هێناوە لە دواندنی عەقڵ و تێگەیشتن روویان کردووەتە دواندنی غەرائز و وروژاندنی حەرام .. بۆیە کچان و کوڕان سەرسام ماون لە نێوان گۆڤارێکی فریودەر و ئارەزوو شەهەوتێك لە ناخدا پەنگی خواردووەتەوە، وە کەناڵێك کە رووتی نیشان دەدات.. فیلمێك کە خراپەکاری جوان دەکاتەوە .. وە دەرمانی هەموو ئەوانە هاوڕێتی کەسی باشە و چاوداپۆشینە و ژن هێنانە و پڕ کردنەوەی کاتەکان

به كردارێك كه سوودمەند بێت .. وه گومان لەوەدا نییه كـه ژیـانی خۆشـگوزەرانی زۆر و، كەمی ئیمان مرۆڤــ بەرەو ئەو تاوانانه دەبات ..

مامۆستایەك پێی گوتم:–

ئامۆزاییەكم هەبوو لـه یـەكێ لـه وڵاتـه دراوسـێكان نیشـتەجی بـوو .. كـه سـفوری تیـادا ئاشـكرایه .. ئـەم پیـاوه كابرایـەكی دەوڵەمەنـد و خۆشـگوزەران بـوو .. كـوڕ و كچـەكانی گەوره بوون .. كاتێ كه یەكێك له كچەكانی گەیشته قۆنـاغی زانكـۆ داوای لـه بـاوكی كـرد كه ئۆتۆمبیلێكی بۆ بكڕێ بۆ ئەوەی به ئارەزووی خـۆی بگـەڕێت .. باوكەكـه پەسـت بـوو گوتی:– ئۆتۆمبیل كلیلی خراپەكارییه .. رەنگه پیاو خراپ رێگەت پـێ بگرێـت .. وات لـێ دەكات كه زیاتر لەگەڵ پیاواندا تێكەڵ بێت له ناو شـەقامەكاندا و لەگـەڵ بەرێوەبەرایـەتی پۆلیسی هاتوچۆدا و هتد .. من و براكانت هـەرگیز كـەم تەرخـەم نـەبووین لەگـەڵ تـۆدا .. بۆیه كچەكه سوور بوو لەسەر داواكەی دەستی به گریان كرد تاكو باوكەكه ئۆتـۆمبیلی بـۆ كڕی .. ئەمجار ئەویش به ئارەزووی خۆی دەگەڕا .. كاتێ كه ساڵی یەكـەم تـەواو بـوو وه كاتی پشوو هات به باوكی گوت:– دەمەوێت كاتی پشووی خۆم له وڵاتی بەریتانیا بەسـەر ببەم لەگـەڵ هاورێكانمدا بـه مەبەسـتی فێـر بـوونی زمـانی ئینگلیـزی .. باوكـه هەژارەكـه سەرسام بوو .. گوتی:– له بەریتانیا؟ هـیچ پێویسـت بـەوه ناكـات .. ئـەویش سـوور بـوو لەسەر داواكەی ودەستی به گریـان كـرد .. باوكەكـه گـوتی:– بـەڵێ .. بـڕۆ بـۆ بـەریتانیا بەڵام من یاخود یەكێ له براكانت له گەڵتـدا دێـین .. ئـەویش پەسـت بـوو .. گـوتی:– مـن

باوەڕم بە خۆم هەیە.. نابێت توشی خراپە بێم بۆیە باوکەکە رازی نەبوو .. ئەویش دەرمانەکەی دەزانی .. دەستی بە گریان کرد .. دەرگای ژوورەکەی لەسەر خۆی داخست وازی لە خواردن و خواردنەوە هێنا .. تاوەکو باوکەکە بەزەیی پیادا هاتەوە و چاوەکانی پڕ فرمێسك بوو .. گوتی:– کچم لەو تەنیاییە دەرچۆ .. رێگات دەدەم سەفەر بکەی بۆ بەریتانیا .. کچەکە زۆر خۆشحاڵ بوو .. دەستی کرد بە کۆ کردنەوەی جانتاکانی و رێکخستنی جل و بەرگەکانی .. بەڵام باوکەکە ئەمجار خۆی پێ نەگیرا و ویستی چارەسەرێك بۆ ئەم کێشەیە دابنێ .. چی کرد؟ باوکەکە تەلەفونەکەی بەرز کردەوەو پەیوەندی کردە یەکێ لە خزمەکانی .. کە شارێکی سەر رێگای شاری مەککەی پیرۆز نیشتەجێ بووە پەیوەندی پێوە کردو پێی گوت:– ئەی فلان .. فلان کەسی ئامۆزامانت لە بیرە کە لەو دەشتە نیشتەجێیە؟ گوتی:– بەڵێ .. ئێستایش لەو دەشتەیە .. مەڕ وئاژەڵ بەخێو دەکات .. چەند سەر وشترێکی هەیە .. خەریکی فرۆشتنی رۆن وکەشکە .. کابرا گوتی:– ئایە ژنی هێناوە؟ گوتی:– نەخێر .. کێ ژن بە ئەو دەدات!! ئەو کابرایەکی دەشتەکییە و لە بیاباندا نیشتەجێیە .. جێگایەکی تایبەتی نییە و هەردەم لە کۆچ و باردایە .. کابرا گوتی:– باشە من پاش دوو رۆژی تر دێم بۆ مەککە و نانی نیوەڕۆ لای تۆ دەخۆین و دەمەوێت ئەویش بانگ بکەی تاکو نانی نیوەڕۆمان لەگەڵدا بخوات .. گوتی:– باشە .. ئەمجار خوا حافیزی لێ کرد و تەلەفونەکەی داخست .. باوکەکە بە کچەکەی گوت:– بە ئۆتۆمبیل دەچین بۆ عەمرە تۆیش لەوێوە سەفەر بکە بۆ بەریتانیا لە رێگای فڕۆکەخانەی (جیدده)ەوە .. کاتێ کە رۆژی سەفەر هات .. هەموو جانتاکانی کۆ

کردەوە و ئەم خێزانە بە پشتیوانی خوا بەڕێ کەوتن.. کاتێ نزیك شاری مەککە بوونەوە باوکەکە بەرەو شاری هاوڕێکەی لەگەڵ منداڵەکانیدا بەڕێ کەوت و گوتی:- ماڵی فلان کەس لەوێیە هەندێ دەحەسێینەوە و نانی نیوەڕۆ دەخۆین و ئەمجار سەفەرەکەمان دەکەین .. گەیشتنە ماڵی هاورێیەکەی ژنان چون بۆ لای ژنان ئەویش چوو بۆ لای پیاوان .. لەگەڵ هاورێکەیدا یەکیان بینی (شوانی مەڕ و وشترەکان) زۆر لە گەڵیدا قسەی کرد .. ئەمجار پێی گوت کە ئەو دەیەوێت کچەکەی خۆی لێ مارە بکات ..ئەویش بە بێ یەك ودوو رازی بوو، پاشان کەسێکیان بانگ کرد کە مارەی ببڕێ .. مارەیان بڕی .. باوکەکە لە ماڵ دەرچوو هەموو جانتای کچەکەی .. بووکەکە .. لە ئۆتۆمبیلەکەی خۆی گواستەوە بۆ ئۆتۆمبیلی کابرا .. ئەمجار بانگی کەس وکاری کرد دەرچن با بڕۆین .. خێزانەکەی لەگەڵ منداڵەکانیدا دەرچوون .. وە کچە ناسك و نازدارەکە لە ماڵ دەرچوو.. بە دەستەکانی جل و بەرگەکەی خۆی دەتەکاند .. دەینالاند بەدەست مێش ومەگەزەوە..

کاتێ کە ویستی لەگەڵ باوکیدا سوار بێت ئەو مـوژدەی شووکردنی پێدا .. لە سەرەتادا کچەکە وای زانی کە باوکەکە گاڵتەی لەگەڵ دەکات بەڵام ئەو سوور بوو لەسەر قسەی خۆی ... فەرمانی پێ کرد کە لەگەڵ پیاوەکەیدا سوار بێت .. ئەویش رازی نەبوو .. دەستی بە گریان کرد .. خۆی پەیوەست کرد بە دایکییەوە .. باوکەکە رووی کردە پیاوەکە وگوتی:- خێزانەکەت شەرم دەکات لەگەڵ تۆدا سوار بێت وەرە خۆت بیبە .. کابرا بە دڵ خۆشییەوە دابەزی .. بەلارولەنجەوە .. دەرگای ئۆتۆمبیلەکەی کردەوە ..دەستی گرتوو بەرەو ئۆتۆمبیلەکەی خۆی بردی .. ئەمجار سواری ئۆتۆمبیلی کرد ..

پاشـان ڕۆیشـتن .. بیابانیـان بـڕی.. لـە نێـو لم و گڵـی بیاباندا وون بـوون .. وە بـەرەو خەیمەی خۆشگوزەرانی بردی ... بەڵام باوکەکـە یـەکلا بـوو لەسـەر بڕیارەکـەی .. تـوانی زاڵ بێـت بەسـەر گریـان و پاڕانـەوەی دایکەکـەدا .. وە لەگـەڵ منداڵەکانیـدا گەڕانـەوە بـۆ شارەکەی خۆی.. هەفتەیەك بەسەر ئـەو ڕووداوەدا ڕۆیشـت .. باوکەکـە پەیوەنـدی کـردە کابراوە کە لە ماڵی ئەواندا مارەی کچەکەیان بڕی و هەواڵی کچەکەی و زاواکەی پرسـی ... گوتی:– پێش دوو ڕۆژ لە بازاڕدا ئەوانم بینی .. لـە خـوا بـە زیـاد بێـت زۆر بـاش بـوون .. چەند ڕۆژ و مانگێك تێپەڕی .. باوکەکە بەردەوام لە ڕێگـەی هاوڕێکەیـەوە هـەواڵی ئـەوانی دەزانی بە تەلەفون .. کە ساڵێك تێپـەڕی .. هاوڕێکـەی پەیوەنـدی پێـوە کـرد و مـوژدەی پێ دا کە کچەکەی کوڕێکی بووە .. پاش چەند مانگێك ئـەم خێزانـە چـوون بـۆ سـەردانی کچەکەیان .. گەیشتنە شاری هاوڕێکەی و ئەویشیان لەگەڵ خۆیاندا برد .. بیابانیـان بـڕی .. لـە نێـو لم و گـڵ دا ڕۆیشـتن .. دەسـتیان کـرد بـە گـەڕان بـە شـوێن کچـەکەیان و خەیمەکەیاندا ... لە کاتی گەڕاندا خەیمەکەیان بینی .. لەبەر دەرگاکـەی ئـافرەتێکی سك پڕ ڕاوەستاوە و منداڵێکی بە تەنیشتەوەیە.. کە نزیك بوونەوە و کچەکەی خۆیان بـینی .. بەخێر هاتنی ئەوانی کرد و زۆر خۆشحاڵ بوو .. بانگی پیاوەکەی کرد و ئەویش هاتـەوە و زۆر ڕێـزی لـێ گـرتن .. ئـەو شـووکردنەی بـەو کابرایـە زۆر باشـترە لـە زانکۆکـەی و لـە بەریتانیا.. لەگەڵ تێبینی ئەوەی کە بە شـوودانی کـچ بـە بـێ ڕازی بـوونی خـۆی دروسـت نییە .. بەڵام من ئەم ڕووداوەم بـاس کـردووە بـۆ ئـەوەی ئـەنجامی لـە خـۆ بـایی بـوون و خۆشگوزەرانی بـێ ئەنـدازە بـزانین کـە توشـی کچـان و کـوڕان دەبێـت .. جـاری وا هەیـە

شەیتان وا لە کوڕان یان کچان دەکات کە هەست بکەن ئەوان زۆر جوان و سەرنج ڕاکێشن، یان گومان دەبەن کە لایەنی دووەم زۆر سەرسامی ئەم بوون .. ئەگەر لە بازاڕدا ڕێ بکات یان لەگەڵ هاوەڵانیدا پێبکەنێت وا هەست دەکات کە بووەتە هۆی سەرەنج ڕاکێشانی خەڵکی، وا دەزانێ خەڵکی تەماشای دەکات .. بۆیە ئەمە پاڵی پێوە دەنێت کە خۆی دەرخات بە جوانترین شێوە .. وە خەڵکی فێڵباز و خاوەن شەهەوات گاڵتەی پێ دەکەن تاکو ئارەزووەکانی خۆیان جێ بەجێ دەکات کاتێ کە ئارەزووەکەی خۆیان جێ بەجێ دەکەن ئەوا جێی دەهێڵن و بە شوێن نێچیرێکی تردا دەگەڕێن ..

مامۆستایەك پێی گوتم:-

لە یەکێ لە مزگەتەکاندا دەرسێکم هەبوو .. کاتێ کە دەرچووم بینیم گەنجێك لە تەنیشت ئۆتۆمبیلەکەم ڕاوەستاوە .. کە بینیم ترسام و پێم گوت:- چیت دەوێ؟ پێی گوتم:- ئەی مامۆستا بڕیارم داوە کە تەوبە بکەم.. وا هەستم کرد کە دەیەوێت لە قاچاغچییەتی تلیاك تەوبە دەکات .. یاخود ڕێگرتن .. یان کوشتن .. چونکە شێوەی لەوانە دەچوو .. بەڵام پرسیارم لێ کرد:- لە چی تەوبە دەکەیت؟ ووتی: لەگۆرانی ووتن بەسەر کچاندا .. سەرسام بووم .. بەڵام بێ دەنگ بووم پێم گوت:- بەڵێ سوپاس بۆ خوا کە یارمەتی داوین بۆ تەوبە .. هاواری کرد و گوتی:- بەڵام شتێك هەیە ڕێگەم لێ دەگرێ بۆ تەوبە کردن .. گوتم:- ئەوە چییە؟ گوتی:- من کاتێ بە بازاڕەکاندا تێ دەپەڕم کچان وازم لێ ناهێنن لە هەموو سووچێکەوە بەسەرمدا هەڵدەدەن وبانگم دەکەن .. تەماشاکەن شەیتان

چۆن هەڵیخەڵەتاندووە ..زۆر سەیرە موسڵمان بە تەماشا کردنێك یاخود بە وتەیەك شەیتان هەڵیدەخەڵەتێنێ .. کەچی ئەویش باش دەزانێ کە لەسەر هەموو تەماشایەك و بچووکێك لێپرسینەوەی لەگەڵدا دەکرێ ... وە لە گەورەترین سیفاتی ئەهلی بەهەشت ئارامگرتنە لەسەر شەهەوات بۆیە پێیان دەگوترێت لە ڕۆژی دواییدا:

﴿سَلاَمٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ [الرعد: ٢٤] .

واتە:– دەڵێن : سڵاوتان لێ بێت بە هۆی خۆگرتنتانەوە (لە بەرامبەر کێشەکانی ژیان، لە بەرامبەر گاڵتەجاڕی خوانەناسان ..) کەوابوو ئای چەندە جێگە و ڕێگەیەکی خۆشتان بۆ خۆتان مسۆگەر کرد .

بەڵام بە ئەهلی ئاگر دەگوترێت:

﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾

[الأحقاف: ٢٠] .

واتە:– هەرچی خۆشی و شادیەکتان هەبوو لە ژیانی دونیاتاندا ئەنجامتاندا بە ئارەزووی خۆتان ڕاتانبوارد، کەوابوو ئەمڕۆ ئیتر نۆرەی ئەوەیە کە سزای خەجاڵەتی و ڕیسوایی بدرێنەوە .

ئایە تۆ دەبیتە یەكێك لە ئارامگران لە سەر شەهەوات تاكو بەهەشتی بـەرین ببەیتـەوە؟؟ ..

ئامۆژگاری حەوتەم ....

سوور بە لەسەر فێربوونی رێنماییەكانی ئەم دینەو فێركردنی .. وە ئەمـەیش پەرسـتنێكی گەورەیە .. بەڵكو ئەوە كارو پیشەی پێغەمبەرانە(سەڵات وسـەلامی خوایـان لەسـەر بێـت) كە ئەوانیش خاوەنی بەرزترین پلەو پایەن لە بەهەشتدا .. وە لەبـەر رێـزی عـیلم و بـەرزی پلە و پایەكەی خـوای گـەورە بـە پێغەمبەرەكـەی ﷺ فەرموویـەتی:- ﴿وَقُـل رَّبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ [طه:١١٤] .

واتە:- بڵێ:- پەروەردگارا، بەردەوام زانست و زانیاری زۆرتر و زیاترم پێ ببەخشە .

وە خوای گەورە فەرمانی بـە پێغەمبەرەكـەی ﷺ نـەكردووە بـۆ داواكـردن و زیـادكردنی هیچ شتێك تەنها زانیاری نەبێت .. ئەگەر تەماشای زۆربەی خەڵكی ئەمڕۆ بكەین زۆربـەیان ئـارەزووی فێربـوون و فێركردنـی زانیاریـان نییـە.. ئـارەزووی ئامـادەبوونی دەرس و خوێندنی كتێبیان نییە .. زۆربەیان نوقمی دەریای نەفامی و جەهالەت بوون ..

رۆژێك گەنجێك رێی پێ گرتم كە لە قۆناغی زانكۆ دەیخوێند گـوتی:- پرسـیارێكم هەیـە .. گوتم:- فەرموو پرسیارەكەت چییە؟ گوتی:- ئەگەر ویستم نوێـژی سـوننەت بكـەم وەكـو نوێژی (وتر) و (ضحى) ئایە پێویست دەكات دەست نوێژم هەبێت؟ یان بـۆم هەیـە بـە بـێ

دەستنوێژ نوێژ بکەم؟ منیش سەرسام بووم لە پرسیارەکەی وا تێگەیشتم کە خراپ حاڵی بووم لە پرسیارەکەی داوام لێ کرد کە دووبارەی بکاتەوە .. کەچی بە هەمان شێوە دووبارەی کردەوە .. گوتم:- بەڵێ بێ گومان پێویستە لەسەرت دەستنوێژ بگری .. بۆ گومان لەوە هەیە؟ گوتی : - ئەم نوێژە بەخشینە (تبرع) لە خۆمەوە ئیتر بۆ دەستنوێژ بگرم؟ ...

مامۆستایەك گوتی:-

لە یەکێ لە مزگەوتەکاندا وتەیەکم پێشکەش کرد دەربارەی (الطهارة الكبرى والصغرى)خۆپاك کردنەوەی گەورە و بچووك .. کاتێ کە دەرچووم گەنجێك کە قوتابی زانکۆ بوو دەستی گرتم و گوتی:- ئەی مامۆستا باسی ئەوەت کرد کە ئەگەر یەکێك لە خەو هەستا و بینی لەشی گرانە بە هۆی خەو بینینەوە ..ئەوا غوسڵی لەسەرە .. گوتم:- بەڵێ .. راستە .. هاواری کرد بە سەرمدا و گوتی:- ئایە تەنها دەستنوێژێکی لەسەرە وەکو دەستنوێژی نوێژ یان غوسڵێکی تەواو؟ گوتم:- بەڵکو غوسڵێکی تەواوی لەسەرە .. دەبێ ئاو هەموو لاشەی بگرێتەوە . ئەگەر وا نەکات ئەوا لەشگرانییەکەی لەسەر نەڕۆیشتووە .. کەواتە نوێژەکەی دروست نییە .. گوتی:- سوێند بە خوا من چەندەها ساڵە کە توشی لەشگرانی دەبم لە کاتی خەوتندا ئەوا بە دەستنوێژێك وەکو دەستنوێژی نوێژ خۆم دەرباز دەکەم .. وە نەمزانیوە کە غوسڵ پێویست دەبێت لەم حاڵەتەدا تەنها ئێستا نەبێت .. وە هیچ سەیر نییە ئەم جۆرە پرسیارانە بکرێت لەم سەردەمەدا کە زانایان زۆر

کەم بوونە و نەفامان زۆر بوونە .. بەڵکو پێغەمبەری خـوا ﷺ پێـی ڕاگەیانـدووین کـە لـە نیشانەکانی ڕۆژی دوایی کەم بوونی زانیـاری و زۆربـوونی نەفامییـە .. لـە فەرموودەیەکدا هاتووە ..

(إن من أشراط الساعة أن يرفع العلم ويكثر الجهل)[١] .

واتە: لە نیشانەکانی قیامەت ئەوەیە کە زانست بەرزدەبێتەوەو نەفامی زۆر دەبێت.

وە هەروەها خۆشەویست ﷺ دەفەرموێت:-

(تكون بين يدي الساعة أيام يرفع فيها العلم وينزل فيها الجهل)[٢].

واتـە: لەبـەر دەسـتی قیامەتـدا چـەند ڕۆژانێـك هـەن کـە تیایـدا زانسـت بـەرز دەبێتـەوە و نەفامی دادەبەزێت وە هەرکەسێ تەماشای زۆربەی مەجلیسەکانی ئـەمڕۆی خـەڵکی بکـات دەبینێت کە خۆیان سەرقاڵ کردووە بە سەرپێچی لە گوێگرتن و تەماشـای حـەرام .. یـان بە چەند کردەوەیـەکی بـێ کەڵکـەوە .. وە بـە هەنـدێ گفـت و گـۆوە کـە نـە سـوودی بـۆ دونیایان هەیە نە بە دوارۆژیانەوە ...

(١٧) (متفق عليه، وانظر: مشكاة المصابيح: ٥٣٤٧).
(١٨) (صحيح الجامع الصغير: ٢٩٩٢).

مامۆستایەك گوتی:-

ڕۆژێك لە مەجلیسێكدا دانیشتم كە زیاتر لە چل پیاوی لە خۆ گرتبوو .. گفتوگۆیان زۆر بوو .. تاكو دەنگیان بەرز بووەوە . وە یەك سەعات بەو شێوەیان بەسەر برد.. هەوڵم دا كە بێ دەنگیان بكەمەوە كەچی نەمتوانی.. وە ئەو كەسەی كە بە تەنیشتمەوە دانیشتبوو لە هەموویان گەورەتر بوو .. داوام لێ كرد كە بێ دەنگیان بكات .. ئەویش هاواری بە سەریاندا كرد و بێ دەنگ بوون .. ئەمجار من بە ئەوانم گوت:- لەو كاتەوە لێرە دانیشتووین و ئێوە گفتوگۆ دەكەن دەربارەی چەند مەسەلەیەك كە نازانم لە پەڕەی چاكەكانتان دەنوسرێت یان لە پەڕەی خراپەكانتان .. بەڵام من پرسیارێكتان لێ دەكەم .. هەمووتان سورەتی ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾تان لەبەر كردووە؟ .. هەموویان گوتیان:- بەڵێ .. بەڵێ .. منیش گوتم:- ئایە مانای ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ چییە؟ هەموویان بێ دەنگ بوون .. ئەمجار گوتم:- سورەتی (الفلق) تان لەبەرە؟ گوتیان:- بەڵێ .. بەڵێ .. گوتم:- ئایە مانای ﴿غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ چییە؟ هەموویان بێ دەنگ بوون ... گوتم:- ئێوە لە كاتی دانیشتنەكەتاندا ئەگەر تەفسیری ئایەتێكتان بخوێندایە .. یان مانای فەرموودەیەك .. یان حوكمێك لە حوكمەكانی ئەم دینە فێر بوایەن باشتر و چاكتر بوو .. وە پێغەمبەری خوا دەفەرموێت:-

(أيما قوم جلسوا فأطالوا الجلوس ثم تفرقوا قبل أن يذكروا الله تعالى أو يصلوا على نبيه كانت عليهم ترة من الله إن شاء عذبهم وإن شاء غفر لهم)(١) .

واتە: هەر کاتێك هەر کۆمەڵێك دانیشتن و دانیشتنەکەیان زۆری پێچوو .. پاشان بڵاوەیان لێ کرد بە بێ ئەوەی یادێکی خوا بکەن .. و سەڵاوات بدەنە سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ئیللا لە لایەن خوداوە سزایەکیان بۆ هەیە .. ئەگەر ویستی هەبێت سزایان دەدات .. وە ئەگەر ویستی بوو لێیان خۆش دەبێت .. وە سەیر لەوەدایە کە کۆمەڵێك خەڵکی هەن مەجلیسەکەی خۆیان بە قسەی بێ سوودەوە بەسەر دەبەن .. ئەگەر زانایەك قسەیەك بکات ڕووبەڕووی دەبنەوەو هەست بە بێزاری دەکەن .. وە تامەزرۆی ئەوەن کە کاتی خۆیان بە قسەی بێ سوودەوە بە سەر ببەن .. وە ترس هەیە ئەوانە وەکو ئەو کەسانە بن کە خوای گەورە باسیان دەکات و دەفەرموێت:

﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ [الزمر: ٤٥] .

واتە: کاتێك کە بە تەنها ناوی خوا برا، ئەوانەی کە باوەڕیان بە قیامەت و ڕۆژی دوایی نییە دڵیان دەگیرێت و بێزاری دایان دەگرێت، بەڵام کاتێکیش باسی شتی تر بکرێت جگە لە خوا، دەستبەجێ دڵخۆش و کەیف خۆش دەبن و حەزی پێدەکەن

(١٩) (رواه الترمذي والحاكم، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٢٧٣٨).

دەگێڕنەوەو دەڵێن كە خالدی كوڕی صـفوان _ كـە یەكێكـە لـە ئـەدیب و قسـەزانەكان _ مەجلیسەكانی خۆی بە باسی هـەواڵ و مێـژوو و ئەدەبـەوە ئـاوەدان دەكـردەوە .. ڕۆژێك كابرایـەك پێـی گـوت:- ئـەی ئـەمیر .. ئـەوە چییە ئەگـەر بتـانبینم باسـی هەواڵـەكان و دیراسەتی شوێنەوارەكان و شـیعر بكـەن .. ئـەوا مـن هەسـت بـە بێـزاری دەكـەم و خـەوم دێـت؟! خالـد پێـی گـوت:- چـونكە تـۆ گوێدرێـژێكی لـە شـێوەی مرۆڤــ ؟ بـەڵێ .. ئـەو كەسـەی لـەم دونیایـە خـەمی تـەنها خـواردت و خواردنـەوە و خەوتنـە .. وە خـۆی گێـل دەكـات لـە وەرگردنـی زانیـاری .. وە فێربـوونی دیـن .. ئـەوە وەكـو وڵاخ وایـە.. وە لـە وێرانــەوە زۆر نزیكــە .. ژیــانی ســنووورداری هەیــە .. وە هەناســەكانی ژمێــردراون .. وە كاتەكانی بزر بوون .. تۆیش وریابە كە ژیانت هـەروا و بـە بـێ كـەڵك نـەڕوات .. وە بـا تـۆ ببیتە كەسێكی دەست پێشخەر بۆ سوودی خەڵكی لە مەجلیسەكەیاندا .. كتێبێكی سـوود بەخش لەگەڵ خۆتدا بهێنە و بۆ ئەوانی بخوێنەوە ئەگەر بۆ ماوەی دە خولەكیش بـووە .. مەجلیسەكەی خۆتانی پێ پاك دەكەنەوە و وە نەفسی خۆتانیش پاك دەكەنەوە..

ابـراهیم التیمـی دەڵێـت:- هـاتم بـۆ لای (أبـو یوسـف القاضـي) سـەردانم دەكـرد لـە كـاتی نەخۆشەكەیدا بینیم بوراوەتەوە ..كاتێ هاتـەوە سـەرخۆی پێـی گـوتم:- ئـەی ابـراهیم .. كامیان باشترە بۆ حـاجی لـە فڕێـدانی بـەرددا .. بـە پێـوە فڕێـی بـدات یـان بـە سـواری؟ گوتم:- بە سواری .. گوتی:- هەڵەت كرد.. گوتم:- بە پێـوە .. گـوتی:- هەڵـەت كـرد .. گوتم:- قسەی خۆت دەربـارەی بكـە خـوات لـێ ڕازی بێـت .. گـوتی:- كاتێـك لـە نزیكـی دەوەستێت بۆ پاڕانـەوە باشـتر وایـە بـە پێـوە فڕێـی بـدات.. وە ئەگـەر ڕانەوەسـتا ئـەوا

باشترە بە سواری فرێی بدات .. گوتم:- خوای گەورە بە عیلمەکەت سوود بەخشت بکات .. وە خوا پاداشتت بداتەوە .. کاتێ دەرچوومە دەرەوەو گەیشتمەوە نزیك دەرگاکە گوێم لێ بوو بە سەریدا هاواریان دەکرد .. بینیم ئەو مردووە خوا رەحمی لێ بکات ..

وە(الفقيه الواجي) دەڵێت:-

چوومە ژوورەوە بۆ لای (ابی الريحان البيرونی) لەسەرەمەرگ وگیان کێشاندا بوو.. وە سنگی تەنگ بووە .. لەو کاتەدا مەسەلەیەکی لە میرات دابەشکردنی کەوتە یاد .. کە من لە پێش ئەوە باسم بۆی کردبوو .. پێی گوتم:- چۆنت بۆ باس کردم دەربارەی بەشی داپیرەکان لە لایەن دایکەوە؟ منیش بەزەیم پیادا هاتەوە و گوتم:- لەم کاتەدا؟ پێ ی گوتم:- ئەی ئەو کەسە ! ئایە ئەگەر من دونیا بە جێ بهێڵم لەو مەسەلەیە بزانم باشتر نییە لەوەی کە نەیزانم؟ خۆت رابهێنە لە سەر ئەوەی هیچ رۆژێك بە سەرتدا تێنەپەڕێت ئیللا چەند پەڕەیەکت لە کتێبێکی سوود بەخش خوێندبێتەوە.. یان فێری تەفسیری ئایەتێك بووبیت .. یان مانای فەرموودەیەك .. وە ئەگەر رۆژێك بە سەرتدا بڕوات وخواپەرستیت زیاد نەکات وە سوودمەندی زانستێك نەبیت ئەوە لە تەمەنت رۆیشتووە .. وە داواکردنی زانیاری هۆیەکە بۆ چوونە ناو بەهەشت، پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:-

(.. ومن سلك طريقا يلتمس فيه علماً، سهل الله له به طريقاً إلى الجنة، وما أجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتاب الله ويتدارسونه بينهم إلا نزلت عليهم السكينة وغشيهم الرحمة وحفتهم الملائكة وذكرهم الله فيمن عنده، ومن بطأ به عمله لم يسرع به نسبه)[1] .

ئامۆژگاری هەشتەم:–

ئەهلی بەهەشت .. خوای خۆیانیان بە مەزنی ڕاگرتووە بە باشترین ش ێوە .. وە بەتەواوی لە خوای گەورە ترساون .. بۆیە ترسان لە دەرئەنجامە خراپەکانی تاوان.. وە وازیان لە تام و چێژی ژیان هێناوە .. لە پێناوی ئەوەی کاتێ کە گەیشتنە خوای خۆیان ئەو لێیان ڕازی بێت ..

(ماعزی کوڕی مالك) ﵁ کوڕێك بوو لە هاوەڵانی خۆشەویست ﷺ .. ژنی هێنابوو وە لە شاری مەدینە بوو .. ڕۆژێك شەیتان لە خشتەی برد .. جارییەی کابرایەکی پشتیوان .. خەڵەتاندی .. دوو بەدوو بوونەوە و لە چاوی خەڵکی ونبوون .. شەیتان سێهەمیان بوو .. بەردەوام جوانکاری بۆ هەردوولا دەکرد .. تاکو کەوتنە ناو حەرامەوە .. کاتێ کە (ماعز) ﵁ لە تاوانەکەی بووەوە .. شەیتانی لێ دوورکەوتەوە، دەستی بە گریان کرد و سەر زەنشتی خۆی دەکرد .. وە لۆمەی خۆی دەکرد .. وە لە سزای خوا ترسا .. وە ژیانی لێ

---

(٢٠) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٦٥٧٧).

تەنگ بوو .. وە تاوانەکەی لە هەموو لایەکەوە دەوری لیٚ دابوو .. تـاوەکو تـاوان دڵەکـەی سوتاندبوو .. بۆیە هات بۆلای پزیشکی دڵان ﷺ .. وە لەبـەر دەسـتیدا ڕاوەسـتاو لەبـەر گەرمی و گەورەیی تاوانەکەی هـاواری کرد و گـوتی:- ئـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ.. دوور کراوەکـە زینـای کـرد .. پـاکم بکـەرەوە، پێغەمبـەری خـوا ﷺ ڕووی لێنـەکرد و ڕووی هەڵگەڕانەوە لایەکی تر .. ئەویش چووە ئەولایـەوە و گـوتی : ئـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ من زینـام کـردووە پـاکم بکـەرەوە .. پێغەمبـەری خـوا ﷺ فـەرمووی:- هـاوار بـۆ خـۆت بگەڕێوە .. داوا لە خوا بکە کە لێت خۆش بێت و تەوبە بکە .. ئـەویش گەڕایـەوە و بـەڵام زۆر دوور نەکەوتەوە .. کەچی ئـارامی نـەگرت .. بۆیـە گەڕایـەوە بـۆلای پێغەمبـەری خـوا ﷺ و پیٚی گوت:- ئـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ پـاکم بکـەرەوە .. پێغەمبـەری خـوا ﷺ فەرمووی:- هاوار بۆ خۆت .. بگەڕێوە و داوای لێخۆشبوون بکـە و تەوبـە بکـە .. دیسـان گەڕایـەوە و بـەڵام دوور نەکەوتـەوە .. ئـەمجار گەڕایـەوە بـۆلای پێغەمبـەری خـوا ﷺ و گـوتی: ئـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ پـاکم بکـەرەوە .. پێغەمبـەری خـوا ﷺ فـەرمووی:- هاوار بۆ خۆت.. ئایا دەزانی زینا چییە؟ ئـەمجار فـەرمانی کـرد کـە دەری بکەنـە دەرەوە .. بۆ جاری دووەم هاتەوە.. گوتی:- ئەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ زینـام کـردووە و پـاکم بکەرەوە، فەرمووی:- هاوار بۆ خۆت .. ئایا دەزانی زینا چـییە؟ دیسـان فـەرمانی کـرد کە دەری بکەنە دەرەوە .. بـۆ جـاری سێهەم و چـوارەم بـەم شـێوەیە .. کـاتیٚ کـە زۆر دووبارەی کردەوە و پێغەمبەری خـوا ﷺ بـە کـەس وکـاری فـەرموو:- ئایا ئـەم کابرایـە شێت نییە؟ فەرموویان: ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ نەمانزانیوە کـە هـیچ کـەم و کوڕییـەکی

هەبێت .. فەرمووی:- ڕەنگە مەی خواردبێتەوە .. بۆیە پیاوێك هەستاو بۆنی دەمی ئەوی كرد، كەچی بۆنی مەی لێ نەدەهات، خۆشەویست ﷺ فەرمووی:- ئایا دەزانی زینا چیە؟ گوتی:- بەڵێ چوومە لای ئافرەتێكەوە بە حەرام .. هەروەكو چۆن پیاو دەچێتە لای خێزانی خۆیەوە بە حەڵاڵی .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- ئێستا بەم قسانەت چیت دەوێت؟ گوتی:- دەمەوێ پاكم بكەیتەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- بەڵێ .. فەرمانی كرد كە بەرد باران بكرێت .. بۆیە بەرد باران كرا تاكو مرد .. كاتێ كە نوێژی لەسەر كرا و نێژرا .. پێغەمبەری خوا ﷺ بە تەنیشتیەوە لەگەڵ هەندێ هاوەڵانیدا رضي الله عنهم تێپەڕی .. پێغەمبەری خوا ﷺ گوێی لێبوو كە پیاوێك لە هاوەڵانی رضي الله عنهم .. بەوی تر دەڵێت:- تەماشای ئەمە بكە .. كە خوای گەورە تاوانەكەی شاردەوە .. بەڵام خۆی وازی نەهێنا تاكو بەرد باران كرا وەكو سەگ .. پێغەمبەری خوا ﷺ بێدەنگ بوو .. ئەمجا ماوەیەك ڕۆیشتن .. تاكو بە تەنیشت گوێدرێژێكی تۆپیودا تێپەڕین.. كە ڕۆژ سووتاندبووی تاكو ئاوسا بوو، وە هەردوو پێی بەرز بووەوە .. پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- كوان فلان و فلان؟ گوتیان:- ئێمە لێرەین ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ .. گوتی:- لە لاكی ئەو گوێدرێژە بخۆن .. گوتیان:- ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ.. خوا لە گوناهەكانت خۆش بێت .. كێ ئەمە دەخوات؟ پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی:- ئەوەی ئەنجامتان دا دەربارەی براكەتان پێش كەمێك .. لە خواردنی مردارەوەبوو خراپترە .. بەڕاستی ئەو تەوبەیەكی كردووە ئەگەر دابەش بكرێتە سەر ئوممەتێكدا ئەوا بەشی دەكردن .. سوێند بەو كەسەی كە گیانی منی بە دەستە .. ئەو ئێستا لەناو ڕووبارەكانی

بەهەشتدا مەلە دەكات .. موژدە بۆ(ماعزی كوڕی مالك) ﷺ[1].. بەڵێ كە كەوتە ناو زیناوە .. وە پەردەی نێوان خۆی و خواكەی دڕاند .. بەڵام كاتێك لە تاوانەكەی بووەوە و تام و چێژەكەی ڕۆیشت .. وە تەنها پەشیمانی مایەوە .. وە تاوانەكانی لا گەورە بووەوە پەشیمان بووەوە و تەوبەیەكی كرد ئەگەر دابەش بكرێتە سەر ئوممەتێكدا بەشی دەكردن...

وە مەبەستمان لەم چیرۆكەی ماعز ئەوە نییە كە هەر كاتێك موسڵمانێك كەوتە نێو تاوانێكی گەورەوە ئەوا داوای جێ بەجێ كردنی سنوورەكان بكات .. بەڵام مەبەستمان ئەوەیە ئەگەر یەكێك كەوتە نێو تاوانەوە.. ئەوا ئەو تاوانە زاڵ نەبێت بەسەر دڵیدا و لەگەڵیدا تێكەڵ نەبێت و تەوبە نەكات.. وە پێغەمبەری خوا ﷺ باسی حاڵی دڵانی كردووە و فەرموویەتی:-

(تعرض الفتن على القلوب كالحصير عوداً عوداً .. فاي قلب أشربها نكت فيه نكتة سوداء .. و أي قلب أنكرها نكت فيه نكتة بيضاء .. حتى تصير على قلبين .. على أبيض مثل الصفا .. فلا تضره فتنة ما دامت السماوات والأرض والآخر أسود مرباداً كالكوز مجخيا لا يعرف معروفاً ولا ينكر منكراً إلا ما أشرب من هواه)[2].

---

(٢١) (أصل القصة في الصحيحين، وسقتها هنا من مجموع رواياتها في الصحيحين وغيرهما).

(٢٢) (رواه مسلم، وانظر: مشكاة المصابيح: ٥٣٨٠، وصحيح الترغيب والترهيب: ٢٤١٩).

کوان ئێستا ئەو دڵە سپییانە ئەگەر تاوانێکیان ئەنجام دا ئـەوا دڵیـان دێتـە لـەرزە.. ئـەوا بە بـێ دواکـەوتن تـەوبـە دەکـەن و دەگـەڕێنـەوە بـۆ لای خـوا .. بـە کـەمزانینی تاوانـەکان ڕێگایەکـە بـۆ خراپـەکاری و شـەرمەزاری .. لـە دونیـا و قیامەتـدا .. وە ئـەهلی بەهەشـت ئەگـەر یـادی خـوا بکەنـەوە ئـەوا یادیـان دەکاتـەوە .. ئایـە دەربـارەی (القعـنبی) هیچـت بیستووە؟ پێشەوا و زانا و فەرموودەناس .. ئەو لە گەنجیدا مەی دەخواردەوە و هاوڕێتی خراپـەکارانی دەکـرد .. ڕۆژێـك هەنـدێ لـە هـاوەڵانی بانگیـان کـرد بـۆ ئـەوەی لای ئـەوان سەرخۆش بێت .. وە لەبەر دەرگا ڕاوەستا بوو چاوەڕوانی ئـەوانی دەکـرد .. لـەو کاتـەدا (شعبەی کوڕی الحجاج) کـە ئـەویش پێشـەوایەکی فـەرموودەناس بـوو .. لـەوێوە تێپـەڕی خەڵکی بـە شـوێنیدا دەڕۆیشـتن.. (القعـنبی) سەرسـام بـوو بـە کۆبوونـەوەی ئـەو هـەموو خەڵکە لەسەر ئەو پیاوە بە تەمەنە .. لـە یـەکێك پرسـیاری کـرد و گـوتی:- ئـەمـە کێیـە؟ گوتی:- پێشەوا (شعبەی کوڕی الحجاج) ە .. ئەویش بە گاڵتەوە گـوتی:- شـعبە چییە؟ گوتی:- فەرموودەناس .. زانا .. کـاتێ کـە (القعـنبی) وشـەی (فـەرموودەناس) ی بیسـت هەستا و ڕۆیشت بەرەو لای شعبە و بـە گاڵتـەوە پێـی گـوتی:- فـەرموودەم بـۆ بگێـڕەوە (واتـە: لەبـەر ئـەوەی تـۆ فەرموودەناسـیت کەواتـە فـەرموودەم بۆ بگێـڕەوە).. شـعبە تەماشایەکی کرد و گوتی:- تۆ لەو کەسانە نیـت (اصـحاب الحـدیث) نیـت تـاوەکو مـن فـەرموودەت بـۆ بگێڕمـەوە .. بۆیـە (القعـنبی) پەسـت بـوو .. گـوتی:-(لـە کاتێکـدا کـە چەقۆکەی دەرهێناوە) فەرموودەم بۆ دەگێڕیتەوە یان بە چەقۆکەم لێت بدەم ..؟ شـعبە

رووی تێ کرد و گوتی:- (منصور) بۆی گێڕامەوە لە (ربعی) یەوە لە (ابی مسعود)ەوە رضي الله عنه گوتی:- پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:-

(إذا لم تستح فاصنع ما شئت)[1].

واتە: ئەگەر شەرم ناکەیت ئەوا چی دەکەیت بیکە.

کاتێ کە (القعنبی) ئەم فەرموودەیەی بیست .. بە دڵێکی پاکەوە ئەم فەرموودەیەی وەرگرت .. وە کەوتە یادی کە ئەو چەندەها ساڵە دژایەتی خوا دەکات .. ئەمجار چەقۆکەی فڕێداو گەڕایەوە بۆ ماڵ .. ئەمجار ڕۆیشت بۆ لای هەموو ئەو مەییانەی کە هەیبوو هەمووی ڕژاند .. پاشان ئیزنی لە دایکی وەرگرت بۆ ئەوەی سەفەر بکات بۆ مەدینە بۆ داواکردنی زانیاری، لەوێ بووە قوتابی لای (ئیمامی مالکی کوڕی أنس) .. تاکو لە ئەوەوە چەندەها فەرموودەی لەبەر کرد و بووە یەکێ لە گەورە فەرموودەناسان .. وە هۆی هیدایەت دانی تەنها ئامۆژگارییەکەی سەرپێی بوو .. بەڵام دڵێکی زیندووی پێکا ..

ئامۆژگاری نۆیەم ..

ئایە ڕێگایەکت نیشان بدەم بۆ پەرستنێك کە لە گەورەترین پەرستنەکانە..؟ کە پێغەمبەری خوا ﷺ هەردەم ئەنجامی دەدا .. لە هەموو کات و ساتێکدا .. بەڵکو خوای

(٢٣) (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٢٢٣٠).

گەورە فەرمانی بە ئیمانداران کردووە لە پاش نوێژ ئەنجامی بدەن .. وە پاش حەج .. بەڵکو لە کاتی جەنگدا .. وە لە پێش خواردن و پاش خواردن .. وە لە پێش خەوتن و پاش خەوتن.. وە لە پێش چوونە سەرئاو و پاش دەرچوون .. وە لەگەڵ ئەوەیشدا پێویستی بە رووکردنە قیبلە نییە .. وە پێویستی بە داپۆشینی عەورەت نییە.. وە پێویستی بە ئەنجامدانی نییە بە جەماعەت .. وە پێویستی بەوە نییە کە لە پێناویدا سەفەر بکەیت .. ئەم پەرستنە .. گەورە و بچووك دەتوانێت ئەنجامی بدەن .. وە دەوڵەمەند و هەژار .. وە زانا و نەفام .. وە دەست بەتاڵ و سەرقاڵ .. ئایە ئەم پەرستنە زانیت چییە؟؟ ئەوەیە کە خوای گەورە پیاو چاکان و ئافرەتانی موسڵمانانی پێوە هەڵناوە .. کە ئەوانە هەموو کات ئەنجامی دەدەن .. خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً﴾ [الأحزاب: ٣٥] .

واتە:- ئەو پیاو و ئافرەتانەی کە زۆر یادی خوا دەکەن، بەخشین و لێ بووردەیی و پاداشتی زۆر مەزن و بێ سنووریان لە لایەن خوای گەورەوە بۆ ئامادە کراوە (هەر کە دنیایان بە جێ هێشت پێی شاد دەبن) .

وە پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:-

(ألا أنبئكم بخير أعمالكم، وأزكاها عند مليككم، وأرفعها في درجاتكم، وخير لكم من إنفاق الذهب والورق، وخير لكم من أن تلقوا عدوكم فتضربوا أعناقهم ويضربوا

أعناقكم؟ قالوا: بلى، قال: ذكر الله تعالى • فقال معاذ بن جبل رضي الله عنه: ما شيء أنجى من عذاب الله من ذكر الله)[١] .

واتە: ئایە باشترین کردەوەکانتان بۆ باس بکەم .. وە پاکترینیان بێت لە لای پادشاکەتان .. وە پێی بەرزترین پلەتان دەست بکەوێت .. وە باشتر بێت لە بەخشینی ئاڵتون وزیوو .. وە باشتر بێت بۆ ئێوە لەوەی کە بگەنە دوژمنەکانتان، ئێوە لە گەردنی ئەوان بدەن و ئەوانیش لە گەردنی ئێوە بدەن؟ گوتیان:- بەڵێ ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ..فەرمووی:- یادکردنەوەی خوای گەورەیە.

(معاذی کوڕی جبل رضي الله عنه) دەفەرموێت:- (هیچ شتێك نییە لە سزای خوا رزگارت بکات وەکو یادکردنەوەی خوا).

وە (ابی هریرە رضي الله عنه) لە شەو و رۆژێکدا زیاتر لە دوازدە هەزار جار (سبحان الله) ی دەکرد .. !! وە دەیفەرموو:- من بەم (تسبیحات)انە خۆم لە ئاگر دەرباز دەکەم.. وە لە باشترین یادکردنەکان .. خوێندنی (آية الكرسي) یە لە پاش هەموو نوێژێکی فەرز .. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:-

(من قرأ آية الكرسي في دبر كل صلاة لم يحل بينه وبين دخول الجنة إلا الموت)[١] .

---

(٢٤) (رواه الترمذي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح سنن الترمذي: ٣٣٧٧)٠

واتە: هەر کەسێ لە پاش هەموو نوێژێك (آية الكرسي) بخوێنێت هیچ ڕێگرێك لە نێوان ئەو و بەهەشتدا نییە تەنها مردن نەبێت.

وە دەفەرموێت:- (ما منكم من أحد يتوضأ فيسبغ الوضوء ثم يقول حين يفرغ من وضوئه أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمدا عبده ورسوله إلا فتحت له أبواب الجنة الثمانية يدخل من أيها شاء)(٢).

واتە: هەر کەسێك لە ئێوە دەستنوێژێکی جوان بگرێت و ئەمجار بڵێت: (أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمداً عبده ورسوله) ئیللا هەر هەشت دەرگای بەهەشتی بۆ دەکرێتەوە لە هەر دەرگایەکەوە بە ئارەزووی خۆی دەچێتە ژوورەوە.

ببە کەسێك یادی خوا بکە لە هەموو سات و کاتێکدا .. بەڵێ .. ڕەنگە کەم تەرخەم بیت لەشەو نوێژەکانتدا .. یان ڕۆژوو گرتنی سوننەت .. یان صەدەقە .. ئەوا ئاگاداری خۆت بە و تەمبەڵی مەکە لە یادکەردنەوەی خوای گەورەدا .. کە هیچ خەرج ناکەیت .. وە خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُواْ لِي وَلاَ تَكْفُرُونِ﴾ [البقرة: ١٥٢] .

---

(٢٥) (رواه الترمذي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: سلسلة الأحاديث الصحيحة: ٩٧٢).

(٢٦) (رواه النسائي وابن ماجة، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٥٨٠٣).

واتە:- دەی کەواتە ئەی ئیمانداران ئەگەر یادی من بکەن، منیش یادی ئێوە دەکەم و سوپاسگوزاری من بن وسپڵەیی بەرامبەرم مەکەن.

ئامۆژگاری دەیەم ...

ئایە سەرچاوەی وەرگردتنی دین لە لای تۆ چییە؟؟ پرسیارێکی گرنگە .. تێبینی ئەوەم کردووە کە هەندێ کەس شوێنی روخسەتەکان دەکەون .. وە خۆشحاڵ دەبن کاتێك کە کەسێك بە گوێرەی ئارەزووەکانیان فەتوایان بۆ بدات .. بەڵکو هەندێکیان ئەگەر فەتوایەکی بیست لەگەڵ ئارەزووەکەیدا بگونجی .. ئەوا لە خۆشیدا بۆی دەفڕێ و ئەو زانایە کە فەتواکەی بۆ داوە هەڵی دەنێت و دەڵێت:- بە راستی ئەمە شەیخێکی زانایە .. ئەمە ئەو شەیخەیە کە لە واقع حاڵی بووە .. ئەمە بە راستی لە بریینی موسڵمانان دەزانێت .. ئەم قسەیە دەکات دەربارەی فەتواکەی هەرچەندە ئەو فەتوایە جیاواز بێت لەگەڵ قورئان و فەرموودەدا .. یان تمییعی تیادا بێت لە دیندا.. یان سووك کردنەوەی دەقێکی شەرعی .. یان گەڕان بۆفێڵ کردن دەربارەی روخسەتێك یان وتەیەکی لاواز (ضعیف) گرنگ ئەوەیە ئەوە فەتوایە .. فەتوا .. خوای گەورە لە رۆژی دواییدا یەك

پرسیاری دیاری كراوت لـێ دەكـات: ﴿وَيَـوْمَ يُنَـادِيهِمْ فَيَقُـولُ مَـاذَا أَجَبْـتُمُ الْمُرْسَـلِينَ﴾

[القصص: ٦٥].

واتــە:– ڕۆژێــك دێــت خــوا بانگیــان دەكــات و پێیــان دەفــەرموێت: ئــەوە وەڵامــی پێغەمبەرانتان چۆن دایەوە؟ پرسیارت لێ ناكات دەربارەی شـەیخ فـلان و فـلان .. بـەڵكو بــە شــوێنكەوتنی قورئــان و ســوننەت .. تــەنها .. پرســیارەكە جــارێكی تــر دووبــارەی دەكەمــەوە .. ئایــە سەرچــاوەی وەرگــرتنی دیــن لــە لای تــۆ چــییە؟ ئایــە هەركەســێك جوبەیـەكی لەبـەر كـرد یـان عەمامەیـەكی بەسـتە سـەرەوە، یـان لـە یـەكێ لـە كەناڵـە ئاسمانییـەكان دەرچـوو .. وە (الحمـد لله) دەسـتی بـە قسـەكانی كـرد و بـە (والله أعلـم) كۆتایی پـێ هێنـا ئـیتر ئـەوە موفتییـە؟ ئایـە هـەموو كەسێك شـایەنی ئەوەیـە كـە ببێتـە سەرچاوەیەك بۆ وەرگرتنی دین لە ئەوە وە؟ تەنها پێـوەر دەبێـت ڕەچـاو بكرێـت لەسـەر شەیخێكی موفتی ئەوەیە كە فەتواكانی لەگەڵ قورئان و فەرموودەدا بگـونجێ: ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ [ص: ٢٦] .

واتە:– هەرگیز شوێنی ئارەزوو مەكەوە، تا نەبێتە هـۆی گـومڕاكردن و لادانـت لـە ڕێبـازی خوا .

مامۆستایەك گوتی:-

له یەكێك له مزگەوتەكاندا دەرسێكم پێشكەش كرد .. یەكێ هات بۆ لام گوتی:- ئەی مامۆستا بۆ هێندە لەسەر بابەتی تێكەڵ بوون لەگەڵ ئافرەتدا توندی .. له كاتێكدا كە شەیخ الدكتور (فلان) له كەناڵی (..) دەڵێت:- تێكەڵ بوون لە نێوان پیاو و ئافرەتدا جائزە له ولیمەكاندا و له ئاهەنگەكاندا ئەگەر نییەت پاك بێت .. وەتەماشاكردنەكە بە بێ شەهوەت بوو ؟؟!! وە له جێگایەكی تردا دەرسێكم پێشكەش كرد یەكێ هات بۆ لام.. گوتی:- ئەی شەیخ حوكمی سوو (ربا) چییە؟ گوتم:- حەرامە !! بە هەموو شێوە و جۆرەكانی .. گوتی:- ئەی بۆ شەیخ فلان له كەناڵی (..) دەڵێت:- ئەوە پێویستییەكە له پێویستییەكانی ئەم سەردەمە .. ئاساییە..

وەكەسی سێیەم هات بۆ لام فەتوایەكی دەویست دەربارەی حوكمی موسیقا .. ئەمجار گوتی:- شەیخ فلان گوتویەتی حەڵاڵە .. بەڕێزەكەم .. دینەكەی خۆت مەكە كاڵا بۆ هەموو كەسێك كە دەیەوێت كەمی لێ بكاتەوە یان له سەرت تێكی بدات، چونكە تۆ بە تەنها لێپرسینەوەت لەگەڵ دەكرێت.. وە بە تەنها پرسیارت لێ دەكرێت:

﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ [القصص: ٦٥] .

واته:- ئەوە وەڵامی پێغەمبەرانتان چۆن دایەوە؟ .

وە ئاگادار بە لەو کەسانە نەبیت کە شوێنی پێشەوا گومڕاکان دەکەون .. وەپێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت: (إنما أخاف على أمتي الأئمة المضلين)[١] .

واتە: تەنها لە پێشەوایانی گومڕاکەر دەترسێم لەسەر ئوممەتەکەم.

وە کورتەی قسەکان ئەوەیە .. کە قسەی ئەو موفتییە ئاسانکارانە لە دیندا جێ بەجێ نابێت تەنها بەسەر کۆمەڵە خەڵکێکی شێت و نەفام نەبێت .. بەڵام عاقڵان ئەوانەن کە شوێنی هەموو دەنگێك ناکەون .. وە گوێ بگرە لەم دوو نمونە خۆشە:- یەکەمیان:- (غیاث ی کوڕی ابراهیم- پیاوێکی درۆزن بووە ودرۆی بەدەم پێغەمبەری خواوە ﷺ هەڵبەستووە) .. وای دەردەخست کە ئەو زانایە .. وە ئەوەی بڵاو دەکردەوە کە ئەو چەندەها فەرموودەی لەبەرە و دەیگێڕێتەوە .. وە لەناو خەڵکیدا رووپەك و زمانێکی پاراوی هەبوو ... خەڵکی لەسەری کۆ دەبوونەوە و ئەویش قسەی سەیری بۆ باس دەکردن و ئەوانیش باوەڕیان پێ دەکرد .. کابرایەك رۆژێك بینی کە غیاث کارێکی ناشیاو دەکات .. پێی گوت:- ئایە شەرم لە خەڵکی ناکەیت؟ گوتی:- خەڵکی لە کوێن؟ گوتی:- ئەوانەی کە لە لای تۆ کۆ دەبنەوە. گوتی:- مەبەستت ئەوانەیە ! ! ئەوانە خەڵکی نین .. ئەوانە مانگان .. وە ئەگەر دەتەوێت بۆت بسەلمێنم ئەوا لەگەڵ مندا وەرە .. ئەمجار رۆیشتن .. غیاث لە مەجلیسەکەی خۆیدا دانیشت و دەستی کرد بە باسی

---

(٢٧) (رواه الترمذي، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ١٧٧٣).

بەهەشت و وەسفی بەهەشتی بۆ دەكردن .. ئەوانیش بە بێ دەنگی گوێیان لێ دەگرت.. كاتێ بینی ئەوان لە گەڵیدا تێكەڵ بوون .. لە عەقڵی خۆیەوە فەرموودەیەكی ڕێك خست گوتی:- پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- هەركەسێ لە ئێوە توانی زمانی بدات لە لوتی ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە!! ئەمجار خەڵكی بە پەلە هەموویان زمانی خۆیان دەردەهێنا و هەوڵیان دەدا كە بیدەن لە لوتی خۆیان !! ئەمجار غیاث ڕووی لە هاوەڵەكەی كرد و گوتی:- ئایە پێتم نەگوت ئەوانە مانگان؟؟!!

وە دووەم باس ئەوەیە:- كابرایەك هەبوو كە پێیان دەگوت:- زانای فراوان (العلم الغزیر) ئەو وەڵامی هەموو پرسیارێك دەداتەوە كە لێی بكەن .. وە هیچ ڕۆژێك نەیدەگوت لە هەر پرسیارێك كە بیانكردایە .. نازانم .. بەڵكو وەڵامی جوانی بۆیان ڕێك دەخست .. وە بەڵگەی بۆ هەموو وەڵامێكی دادەنا .. وە لە پێش خەڵكی خۆی دەردەخست .. ڕۆژێك كۆمەڵێك عاقڵ كۆ بوونەوەو گوتیان:- ئەم پیاوە یان زاناترین كەسی سەر زەوییە . یاخود ئەو نەفامی ئێمەی قۆستۆتەوە .. ئەمجار هەموویان ڕێك كەوتن كە تاقی بكەنەوە .. ئەمجار وشەیەكیان دانا لە خۆیانەوە كە لە شەش پیت پێك هاتبوو .. ئەمجار هاتن بۆ لای و سەری ئەویان ماچ كرد و زۆر بە مەزن تەماشایان دەكرد و گوتیان:- ئەی شەیخ .. مەسەلەیەك .. مەسەلەیەك .. لێمان تێك چووە و دەمانەوێت جەنابت بۆمانی ڕوون بكەیتەوە .. گوتی:- دڵنیا بن كە هاتوون بۆ لای كەسێكی شارەزا .. پرسیارەكەتان چییە؟ ئێوە جیاواز دەبن و لە كاتێكدا من زیندووم؟؟! گوتیان:- ئایە (الخنفشار) چییە؟؟ گوتی:- (الخنفشار) ڕووەكێكە لە باشوری یەمەن دەردەچێت .. تامەكەی

هەندێ تاڵە .. وە ئەگەر وشتر بیخوات ئەوا شیرەکەی دەگیرێت .. وە خاوەن وشترەکان بە کاری دەهێنن کاتێ بیانەوێ وشترەکانیان بفرۆشن.. خەڵکی پێ دەخەڵەتێنن بۆ ئەوەی کڕیار وابزانێت کە ئەو وشترە شیری زۆرە کەچی ئەویش وا نییە .. ئەمجار شەیخەکە شانی دادا و گوتی:- وە (الخنفشار) لای عەرەب بە ناوبانگە .. وە لە شیعرەکانیاندا باسیان کردووە وە پێغەمبەری خوا ﷺ لە فەرموودەدا باسی کردووە .. ئەوەی شاعیرەکان باسیان کردووە شاعیرەکە کە وەسفی خۆشەویستەکەی دەکات و دەڵێت:-

لقد عقدت محبتكم فؤادي كما عقد الحليب الخنفشار

واتە:- خۆشەویستی ئێوە دڵی منی بەستووە .. هەروەکو چۆن الخنفشار شیری بەستووە .

ئەمجار هەندێ وەستا و گوتی:- ئەو بەڵگەیەی کە لە فەرموودەدا هاتووە ئەوەیە کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی:- .....!!! هەموویان هاواریان کردو گوتیان:- بەسە ..بەسە .. لە خوا بترسە ئەی درۆزن .. درۆت کرد بە زمانی عەرەبەوە وە درۆت کرد بە زمانی شاعیرەوە وئێستا دەتەوێت درۆ بکەیت بە زمانی پێغەمبەرەوە ﷺ.. ئەمجار لە نێو خۆیان دەریان کرد .. بۆیە دینەکەی خۆت مەخە بەر دەستی هەموو کەسێك کە بە ئارەزووی خۆیان ڕێگای پێ نیشان بدەن .. موفتی دەبێت دوو مەرجی سەرەکی تیادا بێت .. زانیاری و وەرع . یەکەمیان کە زانیارییە .. ئەویش بەڵگە هێنانەوەیە لە قورئان و

فەرمودە ڕاست و دروستەكانی پێغەمبەری خوا ﷺ.. وە دووەمیان كە وەرعە دەبێت لە كاتی فەتوادا لە خوا بترسێت وە بە ماڵ و پلە و پایە هەڵنەخەڵەتێت .. بەڵكو دەبێت ڕاستی بڵێت و لەبەر خوا لە لۆمەی لۆمەكاران نەترسێت .. چەند كەمن لەم سەردەمەدا ئەو زانایانە كە تەنها بۆ خوا تێدەكۆشن .

دوا ئامۆژگاری ..

ڕاوەستانت لەبەر دەستی خوای پەروەردگاردا بهێنە یادی خۆت .. وە بزانە كە ئەم دونیایە ماڵێكی سەرەڕێیە نەك ماڵی مانەوە .. وە داوا لە خوا دەكەین كە ئاخر خەیرمان بكات ..

هاوڕێیەكم بۆی باس كردم ..گوتی:– لە كەنەدا بووم بۆ پزیشكی دەمخوێند .. وە هەرگیز ئەو ڕۆژەم لە یاد ناچێت كە بەسەر نەخۆشەكاندا دەسوڕامەوە وەكو هەموو ڕۆژێك لە ژووری چاودێری ورد (العنایە المركزە) لە نەخۆشخانە .. وە ناوی نەخۆشێك سەرنجی ڕاكێشام كە ناوی (محمد) بوو .. كە لەسەر جێگەی ژمارە (٣) بوو .. تەماشایەكی ڕوویم كرد كە بە ئەستەم دەبینرا لەبەر زۆری ئەو هەموو ئامێرانە كە لە دەم و لوتی بوو .. ئەوە گەنجێكە لە تەمەنی بیست و پێنج ساڵیدایە و توشی نەخۆشی ئایدز بووە لە پێش دوو ڕۆژ بە هۆی هەو كردنی سییەكانەوە هێناویانە بۆ نەخۆشخانە .. حاڵی ئەو زۆر زۆر ترسناكە .. لێی نزیك بوومەوە ویستم لەسەر خۆ قسەی لە گەڵدا بكەم ..

محمد .. محمد .. ئەو دەنگی من دەبیسێ بەڵام بە چەند وشەیەکی تێنەگەیەنراو قسە دەکات .. پەیوەندیم بەماڵیانەوە کرد دایکی وەڵامی دامەوە .. لە قسەکانی وا دیارە کە لە بنەڕەتدا لوبنانییە .. لەوەوە زانیم کە باوکی بازرگانێکی گەورەیە و چەند دوکانێکی شیرەمەنی هەیە .. باسی حاڵی کوڕەکەم بۆ دایکی کرد .. وە قسەکان زۆر بوونەوە .. وە لە کاتی قسە کردندا ئاگاداری سەر ئامێرەکان بووم بە شێوەیەکی ترسناك زیادی کرد ئەویش ئەوە نیشان دەدات کە سوڕی خوێنی بە شێوەیەکی ترسناك دادەبزێت .. قسەکانم لەگەڵ دایکیدا تێك چوو .. هاوارم بە سەریدا کرد و گوتم:- دەبێت هەر ئێستا ئامادە بیت.. گوتی:- من ئێستا سەرقاڵی کارم لە پاش دەوام ئامادە دەبم .. گوتم:- ڕەنگە ئەو کاتە کار لە کار ترازا بێت .. وە تەلەفونەکەم داخست .. لە پاش نیو سەعات یەکێ لە برین پێچەکان پێی ڕاگەیاندم کە دایکی ئەو کوڕە هاتووە .. وە دەیەوێت بمبینێت.. بینیم ئافرەتێکی تەمەن مامناوەندییە .. دیاردەکانی ئیسلامی بە سەرەوە دیار نییە .. کاتێ حاڵی کوڕەکەی بینی دەستی بە گریان کرد .. ویستم هێدی بکەمەوە .. خۆت پەیوەست بکە خوداوە و داوای لێ بکە کە خوای گەورە شیفای بدات .. بە سەرسوڕمانەوە گوتی:- تۆ موسڵمانیت؟ گوتم:- سوپاس بۆ خوا .. گوتی:- ئێمەیش موسڵمانین .. گوتم:- کەواتە .. بۆ لەسەر سەری ڕانەوستیت هەندێ قورئانی بۆ بخوێنیت .. بەڵکو ئازارەکەی کەم ببێتەوە.. دایکەکە شڵەژا .. ئەمجار دەستی بە گریانێکی زۆر کرد .. و گوتی:- ها!! قورئان؟! نازانم!! هیچ شتێك لە قورئانم لەبەر نییە.. گوتم:- ئەی چۆن نوێژ دەکەیت؟ ئایە سورەتی فاتیحەت لەبەر نییە؟ دەنگی بچڕ بچڕ بوو

وگوتی:– ئێمە نوێژ ناکەین تەنها لە کاتی جەژنەکاندا نەبێت لەو ڕۆژەوە کە هاتووین بۆ ئەم وڵاتە .. ئەمجار پرسیاری حاڵی کوڕەکەی کرد و گوتی:– ئەو حاڵی باش بوو تاکو هاتووچۆی ئەو کچەی نەکردبوو .. گوتم:– نەخێر ئەو دەیوست لە دوا ساتەکانی تەمەنیدا حەج بکات! ئامێری ئاگادارکردنەوەکە زیادی کرد .. لەو کوڕە هەژارە نزیک بوومەوە .. ئەو خەریکە گیانی دەردەچێت .. ئامێرەکان بە شێوەیەکی ترسناك دەنگیان دێت .. دایکەکە بە دەنگێکی بیستراوەوە دەگیرێت ..برین پێچەکان بە سەرسامییەوە تەماشا دەکەن .. لە گوێی نزیك بوومەوە و گوتم:– بڵێ:

(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) کەچی هیچ وەڵام ناداتەوە .. بڵێ:

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) ئەو دەنگی من دەبیسێ ئەمجار هاتە سەر خۆی و تەماشای کردم.. ئەو هەژارە بە هەموو ئەندامەکانی هەوڵ دەدات .. فرمێسك بە چاوەکانیدا دێتە خوارەوە .. ڕووی ڕەش هەڵگەڕا بوو .. بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) ئەمجار بە دەنگێکی بچڕ بچڕەوە دەستی بە قسە کردن کرد:– ئاه .. ئاه .. ئازارێکی سەختە .. کەمێك ئارام بەخشم دەوێت بۆ ئازارەکانم .. ئاه.. ئاه .. ئەمجار منیش دەستم کرد بە تکا کردن و گوتم بڵێ ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) لێوەکانی دەستی بە جوڵە کرد .. خۆشحاڵ بووم .. ئەی خودایە ئەو ئێستا شایەتمان دەهێنێ .. ئێستا دەیڵێت .. بەڵام گوتی:– (I cant I cant) کوا کچە هاوڕێکەم .. کچە هاوڕێکەم دەوێت .. ناتوانم .. ناتوانم .. دایکەکە تەماشا دەکات و دەگری.. لێدانی دڵی کەم بووەوە .. بڵاو بووە وە .. خۆم پێ ڕانەگیرا .. منیش بە کوڵ دەستم بە گریان کرد .. دەستەکانیم گرت دیسان هەوڵم لە

گەڵێدا دا .. تکات لێ دەکەم .. بڵێ ((لَـا إِلَـهَ إِلَّـا اللَّـهُ)) نـاتوانم .. نـاتوانم .. لێـدانی دڵـی وەستا .. ڕەنگی ڕەش داگـەڕا .. ئـەمجار مـرد .. دایکەکـە رووخـا .. وە خـۆی دا بەسـەر سنگیدا و هاوار دەکات .. کاتێ ئەم دیمەنـەم بـینی خـۆم پـێ ڕانـەگیرا .. هـەموو عادەتـە پزیشکییەکانم لە بیر چوو .. هاوارم بەسەر دایکەکەدا کرد و گوتم:- تۆ بـەر پرسـیاریت .. تۆ و باوکی .. ئەمانەتەکەتان بزر کرد خوا بزرتان بکـات .. ئەمانەتەکـەتان بـزر کـرد خـوا بزرتان بکات ..

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ [الجاثية: ٢١].

واتە:- ئایە ئەوانەی کە گوناهو تاوانەکانیان ئەنجامداوە، وایان زانیـووە هـەروەك ئەوانـە حسابیان بۆ دەکـەین کـە ئیمانیـان هێنـاوە و کـار و کـردەوە چـاکەکانیان ئەنجامـداوە؟! ژیانی دنیاو مردن و دوای مردنیان وەك یەك دەبێت؟!ئای کە بڕیاری خراپ بڕیار دەدەن.

له كۆتاییدا ..

گەورەترین شتێك كه ڕێگر بێت بەرامبەر به بەنده بۆ چوونه ناو بەهەشتەوه هاوەڵ دانانه بۆ خوا .. ئەوەیش گەورەترین ئەو حەرامانەیە كه خوای گەوره دیاری كردووه .. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:- (ألا أنبئكم بأكبر الكبائر ثلاثا؟ الإشراك بالله)[1] .

واته: ئایه گەورەترین تاوانەكانتان پێ بلێم؟) سێ جار فەرمووی .. گوتیان:- بەڵێ ئەی پێغەمبەری خواﷺ.. ئەویش فەرمووی:- هاوەڵ دانانه بۆ خوای گەوره.

وه هەموو تاوانێك دەكرێ خوای گەوره لێی خۆش دەبێت تەنها هاوەڵ دانان نەبێت . هاوەڵ دانان تەوبەیەكی تایبەتی دەوێت .. خوای گەوره دەفەرموێت:-

﴿إِنَّ اللَّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً بَعِيداً﴾ [النساء: ١١٦] .

واته:- به ڕاستی خوای گەوره خۆش نابێت لەوه هاوەڵ و شەریكی بۆ بڕیار بدرێت و جگه لەو هاوبەش دانانه له گوناهانی تر بۆ هەر كەس بیەوێت و شایسته بێت وپەشیمان بێت خۆش دەبێت، جا ئەوەی شەریك و هاوەڵ بۆ خوا بڕیار بدات، ئەوه به ڕاستی گومڕا بووه به گومڕاییەكی زۆر دوور .

---

(٢٨) (متفق عليه، وانظر: صحيح الترغيب والترهيب: ٢٢٩٩).

وە لە دیاردەی ئەو هاوەڵ دانانە کە لە زۆربەی وڵاتانی موسڵمانانندا بڵاو بووەتەوە .. پەرستنی گۆڕەکانە .. وە باوەڕ بوون بەوەی کە خۆشەویستانی خوا (ئەوانەی کە مردوون) دەتوانن کارەکان جێ بەجێ بکەن وکێشەکان لەسەر خەڵکی لادەن . وە پەنا گرتن و هاوار کردن بەوان .. لە کاتێکدا خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلاَّ تَعْبُدُواْ إِلاَّ إِيَّاهُ ﴾ [الإسراء: ٢٣] .

واتە:– پەروەردگاری تۆ بڕیاری داوە کە جگە لەو کەسی تر نەپەرستن .

وە هەروەها داوا کردن لە مردووان لە پێغەمبەران(سەڵات وسەلامی خوایان لەسەر بێت) وپیاو چاکان و غەیری ئەوان بە مەبەستی ئەوەی کە لە تەنگانەکان رزگاریان بکەن .. وە خوای گەورە دەفەرموێت:–

﴿أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاء الْأَرْضِ أَإِلَهٌ مَّعَ اللَّهِ قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ [النمل: ٦٢] .

واتە:– ئایا کێیە جگە لە زاتی پەروەردگار کە بێت بە هانا وهاواری لێقەوماو و بێ دەرتان و بێ دالدەوە، کاتێك نزا دەکات و لێی دەپاڕێتەوە ئەوسا بەڵاو ناخۆشیەکان لادەبات و دەتانکاتە نیشتەجێ و جێنشین لە زەویدا، ئایا رەوایە لەگەڵ ئەو زاتە خوای تر هەبێت؟! کەمێك یادەوەری وەربگرن و تێفکرن و بیربکەنەوە.

وە هەندێکیان هەردەم پەنا دەگرن بە ناوی شەیخێکەوە یان خۆشەویستێك لە خۆشەویستانی خواوە .. ئەگەر هەستا یان دانیشت .. وە هەر کاتێك ئەگەر یەکێکیان توشی کێشەیەك یان بەڵایەك بوو ئەوا هاوار دەکات ودەڵێت:- یا محمد.. وە ئەویتر دەڵێت:- یا علی .. یا حسین .. یا بدوی .. یا گەیلانی .. یا شاذلي .. یا رفاعی .. وە ئەوتریان داوا لە (العیدروس) دەکات .. وە ئەویتریان داوا لە سیدە زینب دەکات .. یان ابن علوان .. لە کاتێکدا خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُواْ لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ [الأعراف: ١٩٤] .

واتە:- بەڕاستی ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەکەن جگە لە خواو لێیان دەپاڕێنەوە، چەند بەندەیەکی وەك ئێوەن (هیچیان بەدەست نییە) دە هاواریان لێ بکەن، بابێن بە دەمتانەوە، ئەگەر ئێوە راست دەکەن لەو داوایەتاندا.

وە هەندێ لە گۆڕ پەرستان بە دەوری گۆڕەکاندا دەسوڕێنەوە .. وە دەست لە کۆڵەکەکانی دەدەن .. یان بە دەستیان دەیسڕن .. و ماچی دەکەن و سوژدەی بۆ دەبەن .. وە لەبەر دەستیدا بە خشوع وترسەوە رادەوەستن و داوای ئەنجامدانی کارەکانیان لێ دەکەن وداوای شیفای نەخۆشەکان دەکەن و یان داوای ئەوەی لێ دەکەن کە کوڕیان ببێت .. یان کارەکانیان بۆ ئاسان بکات .. وە ڕەنگە هەندێ لەوانەی کە

سەردانی گۆڕەکان دەکەن .. بڵێت:- ئەی گەورەم .. من لە وڵاتێکی دوورەوە هاتووم بۆ لای تۆ تکایە پەشیمانم مەکەرەوە .. وە خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَومِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ﴾ [الأحقاف: ٥] .

واتە:- کێ لەو کەسە گومڕاترە کە دوعا و نزا و پاڕانەوە ڕوو بە کەسێك یان شتێك دەکات، جگە لە خوا، کە ئەگەر هەتا ڕۆژی قیامەتیش لێی بپاڕێتەوە بێ سوودە، نە بە هانایەوە دەچێت، نە بە پەرستنەکەش دەزانێت، لە کاتێکدا ئەوانە لە دوعا و پاڕانەوەی ئەوان بێ ئاگا و غافڵن و هەستی پێ ناکەن .

وە پێغەمبەری خوا دەفەرموێت ﷺ:-

(هەرکەسێ بمرێت و هاوەڵی بۆ خوا دانابێت ئەوا دەچێتە ئاگرەوە)[١] .

وە هەندێکیان لە نزیکی گۆڕەکان سەریان تەراش دەکەن .. وە هەندێکیان کتێبێك دەنوسێت کە هانی خەڵکی دەدات بۆ ئەو هاوەڵ دانانە وەکو:-

(مناسك حج المشاهد) (واتە: دروشمەکانی حەجی مەزارگەکان) کە مەبەستی لە (المشاهد) گۆڕ و قەبری پیاو چاکانە ..وە هەندێکیان باوەڕیان وایە کە هەندێ لە

---

(٢٩) (رواه البخاري)٠

خۆشەویستانی خوا دەستێکی باڵایان هەیە لە بەڕێوەبردنی گەردووندا .. وە ئەوان زیان و قازانجیان هەیە .. وە خوای گەورە دەفەرموێت: –

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللّهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدُيرٌ﴾ [الأنعام: ١٧].

واتە:– دڵنیابە لەوەی ئەگەر خوای گەورە دووچاری زیان و گرفتێکت بکات، ئەوە هەرگیز لابەری نییە جگە خۆی نەبێت، خۆ ئەگەر بیەوێت تووشی خێر و خۆشیەکت بکات، ئەوە ئەو خوایە دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە .

وە دروست نییە نوێژ لە مزگەوتێکدا بکرێت کە لە حەوشەکەیدا یان لە ڕووەو قیبلەکەی گۆڕ هەبێت لەبەر فەرموودەیەکی پێغەمبەری خواﷺ کە دەفەرموێت:– (لعن الله اليهود والنصارى اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد)[1]. واتە: خوای گەورە نەفرەتی کردووە لە جولەکەو گاورەکان چونکە لەسەر گۆڕی پێغەمبەرانی خۆیان مزگەوتیان دروست کرد .

وە دەفەرموێت:– (ألا وإن من كان قبلكم كانوا يتخذون قبور أنبيائهم وصالحيهم مساجد ألا فلا تتخذوا القبور مساجد إني أنهاكم عن ذلك)[2] . واتە: ئەوانەی لە پێش

---

(٣٠) (متفق عليه، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٥١٠٨).

(٣١) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٢٤٤٥، ٢٧٤٥).

ئێوه‌ بوون له‌سه‌ر گۆڕی پێغه‌مبه‌ران و پیاوچاكانی خۆیان مزگه‌وتیان دروست ده‌كرد، بۆیه‌ ئێوه‌ گۆڕه‌كان مه‌كه‌نه‌ مزگه‌وت و من قه‌ده‌غه‌تان لێ ده‌كه‌م.

وه‌ له‌ دیارده‌كانی هاوه‌ڵ دانان:- سه‌ربڕین بۆ غه‌یری خوا، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموێت:-

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ [الكوثر: ٢] .

واته‌:- كه‌واته‌ نوێژ ته‌نها له‌به‌ر خواو بۆ به‌ ده‌ستهێنانی ره‌زامه‌ندی په‌روه‌رگارت ئه‌نجام بده‌ و قوربانییش بكه‌ هه‌ر به‌و شێوه‌یه‌ بۆ به‌ ده‌ستهێنانی ره‌زامه‌ندی په‌روه‌ردگارت .

وه‌ خۆشه‌ویست ﷺ ده‌فه‌رموێت:- (لعن الله من ذبح لغير الله)(١) .

واته‌: خوای گه‌وره‌ نه‌فره‌تی كردووه‌ له‌و كه‌سه‌ی كه‌ بۆ غه‌یری خوا سه‌رده‌بڕێت.

وه‌ ره‌نگه‌ له‌سه‌ربڕاوێكدا دوو حه‌رام كۆ ببێته‌وه‌ .. كه‌ ئه‌وانیش:- سه‌ربڕینه‌ بۆ غه‌یری خوا .. وه‌كو ئه‌وه‌ی كه‌سێك شتێك سه‌رده‌بڕێت بۆ ئه‌وه‌ی له‌ غه‌یری خوا نزیك ببێته‌وه‌ .. (وه‌كو ئه‌وه‌ی كه‌ له‌ خاوه‌ن گۆڕه‌كه‌ نزیك ببێته‌وه‌ یان بۆ جنییه‌ك سه‌رده‌بڕێت كه‌ له‌ خراپه‌ی جنییه‌كه‌ خۆی بپارێزێت .. هتد) وه‌ دووه‌م:- سه‌ربڕینێك كه‌ ناوی جگه‌ له‌ خوای له‌سه‌ر بهێنێت:- وه‌كو كه‌سێك ناوی كه‌سێكی تر (جگه‌ له‌ خوا) له‌ كاتی سه‌ربڕینه‌كه‌ بهێنێت .. (وه‌كو ناوی خۆشه‌ویستێك له‌ خۆشه‌ویستانی خوا یان شه‌یخێك)

---

(٣٢) (رواه مسلم، وانظر: صحيح الجامع الصغير: ٥١١٢).

وە ئەو دووانە دەبنە هۆ بۆ حەرام بوونی خواردنەكە .. وە هەروەها لە جۆرەكانی هاوەڵ دانان بۆ خوا نەزر كردنە بۆ غەیری خوا .. وەكو ئەوانەی كە نەزر دەكەن و مۆم و روناكی دادەگیرسێنن و صەدەقە دەكەن بۆ خاوەن گۆڕەكان .. وە لە جۆرێكی تر هاوەڵ دانان كە ئەمڕۆ بلاوەی كردووە:- جادوو و فاڵە .. جادوو یەكێكە لە تاوانە گەورەكان .. وە خاوەنەكەی بەرەو كوفر دەبات (خوا پەنامان بدات) وە ئەویش زیانی هەیە و قازانجی نییە .. خوای گەورە دەربارەی فێربوونی دەفەرموێت:-

﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَـكِنَّ الشَّيْاطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ [البقرة: ١٠٢] .

واتە:- ئاشكرایە كە هەرگیز سولەیمانﷺ كافر نەبووە، بەڵكو شەیتانەكان كافربوون بەهۆی ئەوەی كە خەڵكیان فێری سیحرو جادوو دەكرد .

وە ئەو كەسەی كە سیحر بەكار دەهێنی بە كۆڕای زانایان كافرە، خوای گەورە دەفەرموێت:-

﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ﴾ [طه: ٦٩] .

واتە:- چونكە بێگومان ئەوەی كردوویانە تەنها فێڵ و تەڵەكەی جادووگەرە، جادووگەریش بۆ هەر كوێ بچێت و هەرچی بكات سەركەوتوو نابێت .

وە هەروەها كاهن و فاڵچی ئەوانە هەردوكیان كافرن بە خوای مەزن ئەگەر گوتیان ئێمە غەیب دەزانین، خوای گەورە دەفەرموێت:–

﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾ [النمل: ٦٥] .

واتە:– ئەی پێغەمبەر ﷺ پێیان بڵێ: جگە لە خوا هەرچی لە ئاسمانەكان و زەویدا هەیە هیچیان ئاگادارنین لە پەنهان و غەیب نازانن .

وە زۆربەی ئەوانە سادەیی هەندێ خەڵكیان قۆستۆتەوە بۆ كۆ كردنەوەی پارە .. وە ڕێگا دەدۆزنەوە بۆ ئاشكراكردنی غەیب وەكو (هێڵكاری لم) و (ناو لەپ خوێندنەوە) و (فنجان) و .. هتد . وە ئەگەر جارێك ڕاست بكەن ئەوا سەد جار درۆ دەكەن، بەڵام گێلەكان تەنها ئەو جارەیان لە بیرە كە ئەو خراپەكارانە ڕاستیان كردووە .. بۆیە دەچن بۆ لایان بۆ زانینی داهاتوو و خۆشگوزەرانی و ناڕەحەتی لە ژن هێنانەكەیاندا یان بازرگانییەكەی و گەڕان بۆ شتە بزر بووەكان و شتی تر .. وە حوكمی ئەو كەسەی كە دەچێت بۆ لایان ئەوەیە ..

١– ئەگەر باوەڕی بە قسەكانی هەبوو ئەوا كافرە لەبەر فەرموودەیەكی پێغەمبەری خوا ﷺكە دەفەرموێت:–

(من أتى عرافا أو كاهنا فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمدﷺ)[1] .

واتە: هەر كەسێ بڕوات بۆ لای كاهینێك یان فالْچییەك و باوەڕی بە قسەكانی كرد ئەوا كوفری كردووە بەو قورئانەی كە دابەزیوەتە سەر محمدﷺ.

٢- ئەگەر ئەو كەسەی كە دەچێت بۆ لایان باوەڕیان پێ نەكات و باوەڕیان بەوە نەبێت كە ئەوانە غەیب دەزانن بەڵام بۆ ئەوە دەڕوات تەنها بۆ تاقیكردنەوە و شتی وا . ئەوە كافر نابێت بەڵام تاوانێك لە تاوانە گەورەكانی ئەنجام داوە وبۆ ماوەی چل ڕۆژ نوێژەكەی لێ وەرناگیرێت .. پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرموێت:

(من أتى عرافا فسأله عن شيء لم تقبل له صلاة أربعين ليلة)[2] .

واتە: هەر كەسێ بڕوات بۆ لای فالْچییەك و پرسیاری لێ بكات ئەوا بۆ ماوەی چل شەو نوێژەكەی لێ وەرناگیرێت.

ئەمە لەگەڵ ئەوەی نوێژەكانی و تەوبەی لەسەر فەرزە.. وە لەگەڵ ئەوەیشدا پەنا بردنە بۆ بورجەكانی بەخت لە ڕۆژنامە و گۆڤارەكاندا .. ئەگەر باوەڕی هەبوو كە ئەستێرە و فەلەك كاریگەرییان هەیە لە گەردووندا ئەوا هاوەڵی بۆ خوا داناوە .. وە ئەگەر تەنها بۆ كات بەسەر بردن خوێندییەوە ئەوا تاوانبارە .. چونكە نابێت كات بەسەر ببات بە

(٣٣) (رواه أحمد، وصححه الشيخ الألباني في: صحيح الجامع الصغير: ٥٩٣٩).

(٣٤) (صحيح الجامع الصغير: ٥٩٤٠).

خوێندنـەوەی (شـیرك) وە لەگـەڵ ئەوەیشـدا شـەیتان بـەرەو بـاوەڕ بـوون پێـی دەیبـات ودەبێتە ڕێگایەك بـەرەو هاوبـەش دانـان بـۆ خـوای گـەورە، وە لـەو جـۆرە هـاوەڵ دانانـە بچووکە کە دەبێتە هاوەڵ دانانی گەورە .. بە کار هێنانی نوشتەو مـیروو ئەڵقـەی کـانزایی .. وە دەکرێتە گەردنی منداڵی و غـەیری ئـەوان بـۆ دوور کەوتنـەوە لـە چاوپیسـی .. یـان دەیبەستنە جەستەی خۆیانەوە .. یان بـە مـاڵ و ئۆتۆمبیلەکەیانـدا هـەڵی دەواسـن .. یـا خود چەند ئەنگوستیلەیەك دەکەنە دەستیان بە مەبەستی ئەوەی بـەڵا لەسـەریان نـەمێنی یـان بەربەرچـی بداتـەوە .. وە هـەموو ئەوانـەی کـە باسمـان کـرد حەرامـە .. لەبـەر فەرموودەیەکی پێغەمبەری خوا ﷺ کە دەفەرموێت:-

(من علق تميمة فقد أشرك)[1] .

واتە: هەر کەسێ تەمیمەیەکی(میروو یاخود ناڵی گوێ درێژ یاخود هەر شتێکی تـر بـۆ خـۆ پاراستن لە چاو) هەڵواسی ئەوا هاوبەشی بۆ خوای گەورە داناوە.

وە ئـەو کەسـانەی کـە ئەوانـە ئـەنجام دەدەن، ئەگـەر باوەڕیـان وابێـت کـە ئـەو شـتانە سوودیان هەیە یان زیانیان هەیە جگە لە خوا ئەوا هاوبەش بڕیاردانێکی گـەورەی ئـەنجام داوە .. وە ئەگـەر بـاوەڕی وابێـت ئەوانـە هۆیـەکن بـۆ سـوود و زیـان ئـەوا هاوبـەش بڕیـاردانێکی بچـووکی ئـەنجام داوە .. چـونکە خـوای گـەورە نەیکردووەتـە هۆیـەك .. وە

---

(٣٥) (صحيح الجامع الصغير: ٦٣٩٤).

هەروەها سوێند خواردن بە غەیری خوا .. نابێت هیچ دروستکراوێك سوێند بە غەیری خـوا بخوات .. چونکە سوێند خواردن تەنها شـایەنی خـوای گەورەیـە .. پێغەمبـەری خـوا ﷺ فەرموویەتی:- (من حلف بغير الله فقد أشرك)[١].

واتە: هەر کەسێ سوێند بە غـەیری خـوا بخـوات ئـەوا شـەریکی بـۆ خـوای گـەورە ئـەنجام داوە.

وە هەروەها سوێند خواردن بە کەعبە نابێت .. یان بە ئەمانەت .. یـان بـە شـەرەف.. وە یان بە ژیانی فلان یان لەبەر خاتری پێغەمبـەر ﷺ یـان لەبـەر خـاتری خۆشەویستێك لـە خۆشەویستانی خـوا یـان بـە دایکـان .. هـەموو ئەوانـە حـەرامن .. وە هەرکەسـێ توشـی یەکێك لەوانە بوو ئەوا کەفارەتەکەی ئەوەیە کە بلێت:- ﴿لا اله الا الله﴾ هەروەکو چۆن لە فەرموودەیەکی ڕاست و دروستدا هـاتووە:- (من حلف منكم فقال في حلفه واللات والعزى فليقل لا إله إلا الله)[٢] .

واتە: هەر کەسێ لە ئێوە سـوێندی خـوارد و لـە سـوێندەکەیدا گـوتی:- سـوێند بـە لات و عوزا .. ئەوا کەفارەتەکەی ئەوەیە کە بلێت .. لا اله الا الله.

وە لەو شتانەی کە مرۆڤ بەرەو شیرك دەبات .. وتەی حەرامـە .. وەکو ئـەوەی کەسـێك بڵێ:- پەنا دەگرم بە خوا و تۆ .. یان .. ئەمە لە خوا و لە تۆوەیـە .. یـان.. کەسـم نییـە

---

(٣٦) (صحيح الجامع الصغير: ٦٢٠٤).

(٣٧) (صحيح الجامع الصغير: ٦٢١٦).

لە خوا و تۆ زیاتر .. وە راستییەکەی دەبێت وشەی (پاشان) بە کار بهێنێ وەکو ئەوەی بڵێت:- پەنام هێناوە بۆ خوا پاشان بۆ تۆ .. وە هەروەها لەو وشەکانی تردا ..وە هەروەها هەموو رستەیەك کە جوێندانی تیادا بێت بە رۆژگار .. وەکو .. ئەمە زەمانێکی خراپە .. یان .. ئەم کاتە کاتێکی بەد بەختییە.. یان .. زەمانە ستەمکارە .. وە لەو جۆرە .. چونکە جوێن دان بە رۆژگار دەگەڕێتەوە بۆ خوای رۆژگار .. کە ئەویش خوای پەروەردگارە .. وە هەروەها دەبێت پیاوان و ئافرەتانی موسڵمان خۆیان بپارێزن لە بە دێهێنانی شتی تازە لە دیندا .. وە لەو جۆرە ئاهەنگێڕانی دروستکراوە لە دیندا وەکو ئاهەنگی یادی لە دایك بوونی پێغەمبەری خوا ﷺ یان ئاهەنگ گێڕان بۆ شەوی [٢٧] ی رەمەزان ... یان ئاهەنگ گێڕان بۆ شەوی ئیسرا و میعراج .. وە جگە لەوانە چەندەها ئاهەنگی تر .. داوا لە خوا دەکەم کە بتپارێزیت و یارمەتیت بدات .. وە بیروباوەڕت پاك بکاتەوە لە هەموو جۆرە شیرکێك .. آمین ..

لە کۆتاییدا:- ئەی برای خۆشەویست .. ئەی خوشکی رێزدار .. ئەم کۆمەڵە ئامۆژگارییە لە ناخەوە دەرم هێناوە .. کە روحی خۆمم بە سەریدا رژاندووە .. وە هەموو قسەیەکم بە راستەوە بۆت کردووە .. دەبا بەشی من لە لای تۆوە لە نزایەك کەمتر نەبێت .. کە رەحم و بەزەیی خوا دابەزێتە سەرماندا وە تەنها خۆی (أرحم الراحمين) ە .. والله تعالى أعلم .. وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.